

LOKALBEHOVSANALYS FÖR STOCKHOLMS KULTURLIV 2031

Ett planeringsunderlag för scener och filmvisning,
utställningar, samlingslokaler och ateljéer.

Lokalbehovsanalys för Stockholms kulturliv 2031

Dnr: KUL 2023/370.

Utgivningsdatum: 14 april 2023.

Utgivare: Kulturförvaltningen, Stockholms stad.

Projektleddare: Anna Rygård, stadsutvecklingsstrateg.

Konsult: Spacescape (kartor).

Fotografier: Lennart Johansson, Stockholms stad, där inte annat anges.

Omslag: Assemble Studio, London, Yardhouse.

Innehåll

Sammanfattning 5

1 Bakgrund, mål och fortsatt arbete 9

Kulturstrategiska programmet.....	10
Mål.....	11
Metod.....	11
Fortsatt arbete.....	16

2 Lokalbehov 2031 i kulturstaden Stockholm 21

Dagens kulturlokaler.....	23
Utvecklingsfaktorer.....	26
Analys och slutsatser.....	36
Flexibilitet och samverkan.....	36
Scener och filmvisning.....	37
Utställningar.....	41
Samlingslokaler.....	44
Ateljéer.....	49
Lokalbehovsanalysens tidslinje, hela staden.....	55
Karta över lokalbehovsanalysens slutsatser.....	54

3 Lokalbehov 2031 i alla stadsdelsområden 57

Rinkeby-Kista.....	61
Spånga-Tensta.....	69
Hässelby-Vällingby.....	75
Bromma.....	81
Norrmalm.....	87
Östermalm.....	93
Kungsholmen.....	99
Södermalm.....	105
Hägersten-Älvsjö.....	111
Skärholmen.....	117
Enskede-Årsta-Vantör.....	123
Farsta.....	129
Skarpnäck.....	135

Bilagor 140

1. Teckenförklaring, översiktsplanen.....	140
2. Referenser.....	142

Sammanfattning

Kulturlivet i Stockholm är en enorm tillgång. Kulturen gör staden till en plats där många vill bo och vara verksamma och kulturupplevelser av många olika slag lockar turister och andra besökare. I Stockholm finns många nationellt viktiga kulturinstitutioner och en stor bredd av andra kulturverksamheter. Kulturförvaltningen arbetar för att skapa goda förutsättningar för kulturskapare, publik och arrangörer så att det ska finnas ett utvecklat kulturliv i alla delar av staden. Ungefär hälften av Sveriges konstnärer bor och arbetar i Stockholm. Det kulturutbud som skapas når inte bara de egna invånarna och besökare utan blir en del av det regionala, nationella och internationella utbudet. Drygt 70 000 personer är verksamma inom de kulturella och kreativa näringarna i Stockholms stad, vilket utgör ungefär en tiondel av arbetsmarknaden i Stockholm. Bra lokaler är en förutsättning för Stockholm som kulturstad.

I den här rapporten presenteras en omfattande analys av olika lokalbehov med sikte på 2031. Kulturförvaltningen står för alla slutsatser och fokus är på det fria kulturlivets, civilsamhällets och de privata kulturaktörernas lokalbehov. Analysen ger också ett visst statligt och regionalt perspektiv. Stadens egna verksamheters lokalfrågor hanteras genom lokal försörjningsplaner.

De typer av lokaler som finns med i lokalbehovsanalysen är:

- Scener och filmvisning.
- Utställningar.
- Samlingslokaler.
- Ateljéer.

Det övergripande målet med lokalbehovsanalysen är att den ska bidra till en stad som växer med kultur. Stockholm ska bli en starkare kulturstad där invånare och besökare har nära till ett angeläget och attraktivt kulturliv.

Uppskattat lokalbehov till 2031

10	Scener och lokaler för filmvisning.
1	Större scen i Kista.
5	Lokaler för utställningar och gallerier.
1	Utställningsfilial i Skärholmen.
5	Samlingslokaler.
30+	Lokala mötesplatser.
17	Ateljéhus.
9	Kreativa noder.

I lokalbehovsanalysen preciseras behoven och i vilka områden etableringarna bedöms som mest lämpliga. Den större scenen i Kista handlar till exempel om en privat scen med 600 till 800 publikplatser. Kulturförvaltningen bedömer att underlag för och behov av en sådan etablering kommer att finnas både genom att Kista är en regional stadskärna, befolkningen kommer att öka mycket och att många aktörer deltar i satsningen Fokus Järva.

En utställningsfilial i Skärholmen kan samla både statliga och privata museer och utställare. Även Skärholmen är en regional stadskärna enligt den regionala utvecklingsplanen RUF 2050 och här pågår sedan länge Fokus Skärholmen som samlar många aktörer. Det finns också många kulturaktörer att samverka med i Skärholmen.

Föreningsdrivna ateljéhus behövs på nya platser i staden för att yrkesverksamma konstnärer ska ha bra arbetslokaler. Kreativa noder är också platser för konstnärligt skapande, men för bredare målgrupper. Båda behövs i en kulturstad som växer. I takt med att Stockholm byggs ut med nya bostadsområden behövs nya lösningar för att inkludera lokala mötesplatser

för de olika slags behov och intressen som finns på olika platser. Stockholm passerar en miljon invånare 2024 och ökar med 100 000 invånare fram till 2031. Åldersgrupperna 16 till 24 år och de som är över 65 år växer mest under perioden.

Framtidens kulturlokaler kommer i ökande grad att vara flexibla i sin användning och därmed också möjliga att använda för flera aktörer och för olika verksamheter. Kulturens egenvärde står i fokus. Samtidigt har kulturen också effekter på andra områden och skapar värden utanför kultursektorn. Medvetenheten om att det förhåller sig så kan få fler att engagera sig i att skapa fler och bättre platser för kulturverksamheter. Därför är samverkan en nyckelfråga.

Kulturförvaltningen har bedömt att följande faktorer har störst betydelse för lokalbehovsanalysens slutsatser:

- Befolkningsutveckling.
- Kulturlivets utveckling och kommande behov.
- Sociala skillnader och behov av socialt värdeskapande.
- Planerad stadsutveckling.

Ett viktigt kunskapsunderlag i analysen är *Stockholms kulturkartor*, kulturförvaltningens kartläggning från 2022. Den synliggör både styrkor och svagheter i Stockholms kulturella

infrastruktur. Den främsta styrkan är att Stockholm redan idag har många platser för olika former av kultur, möten och kreativitet. Den tydligaste svagheten är att den geografiska spridningen av kulturlokaler är ojämn. Kulturaktörer, föreningar, stadsdelsförvaltningarna och konsulter har på olika sätt bidragit till lokalbehovsanalysens kvalitativa kunskapsunderlag. Stockholms stads Kulturstrategiska program har antagits av kommunfullmäktige och utgör en viktig gemensam grund.

Kulturförvaltningens lokalbehovsanalys ska fungera som ett strategiskt planeringsunderlag som ger prioriteringar och beslutsunderlag för nya kulturlokaler och ett utvecklat kulturliv på fler och nya platser inom staden. Det krävs en bred samverkan med många aktörer för att förverkliga de möjligheter och lösningar som analysen ger. Den samlade kunskap och de slutsatser som lokalbehovsanalysen innehåller behövs både i stadsplaneringen och när olika aktörer planerar för sina verksamheter och fastigheter. Genom kulturlotsning kan kulturförvaltningen bistå kulturaktörer, fastighetsägare och byggaktörer som vill skapa nya områden med bostäder, arbetsplatser och verksamheter som ger staden liv och kvaliteter. Kulturlotsning handlar om att medverka i matchningen mellan kulturverksamheter och lokaler samt att fungera som rådgivare i etableringsfrågor.

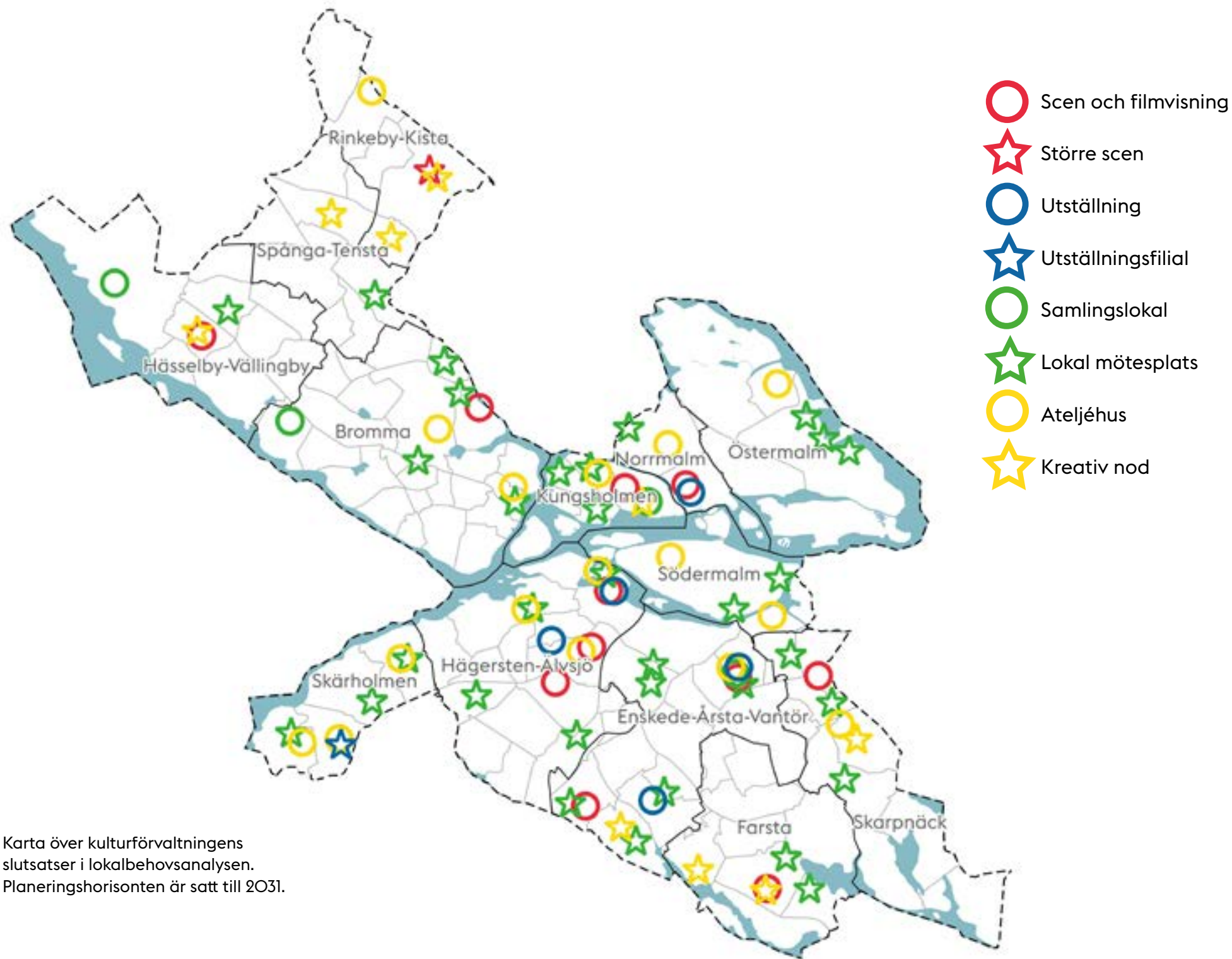
Stadens översiktsplan anger hur Stockholm ska växa och den är därför vägledande i kulturförvaltningens bedömningar av det kommande lokalbehovet.

Den bild som lokalbehovsanalysen ger svarar mot dessa planeringsinriktningar i översiktsplanen:

- Platser för kultur och evenemang ska planeras in när befintliga områden förnyas och nya stadsdelar byggs.
- Stadsdelarnas behov och förutsättningar för ett mångsidigt kulturliv ska preciseras med kulturunderlag som grund för planeringen.

De kulturlokaler som kulturförvaltningen har identifierat kommer att finnas med som ett kunskapsunderlag med kartor när stadsbyggnadskontoret tar fram nya planer. Lokalbehovsanalysen kommer att läggas in i stadens strategiska karta för att fungera som ett tematiskt beslutsunderlag. Många stadsbyggnadsprojekt har mycket långa planeringsprocesser och i flera fall kommer slutsatserna att vara på planeringsstadiet 2031.

Det finns en samlad beskrivning för hela staden i rapportens andra del där kulturförvaltningens bedömningar och förslag till lösningar beskrivs. I rapportens tredje del finns Stockholms stads 13 stadsdelsområden beskrivna och rapporten är rikt illustrerad med kartor.

Karta över kulturförvaltningens
 slutsatser i lokalbehovsanalysen.
 Planeringshorisonten är satt till 2031.

Stockholm ska vara en kreativ, attraktiv och öppen kulturstad. Kulturen gör staden till en plats där många vill bo och vara verksamma och kulturupplevelser av många olika slag lockar turister och andra besökare.

1 BAKGRUND, MÅL OCH FORTSATT ARBETE

Bakgrund

Stockholms ska vara en kreativ, attraktiv och öppen kulturstad. Kulturen gör staden till en plats där många vill bo och vara verksamma och kulturupplevelser av många olika slag lockar turister och andra besökare. Pandemin visade tydligt hur fattig en stad utan öppna kulturverksamheter är. När Stockholm växer behöver kulturlivets möjligheter utvecklas i takt med de nya behov som uppstår, lokaler en

nyckelfråga i stadens utveckling. Lokalbehovsanalysen har fokus på invånarnas lika möjligheter att ta del av och skapa kultur. Staden ska även arbeta för att skapa bra förutsättningar för kulturskapare och arrangörer. Kulturlivet i Stockholm är en enorm tillgång för staden. Staden har en viktig roll i att, i samverkan med andra aktörer, möta det framtida behovet av kulturlokaler. Denna lokalbehovsanalys utgör en del av det arbetet.

Kulturstrategiska programmet

En viktig utgångspunkt för lokalbehovsanalysen är Stockholms stads kulturstrategiska program som antogs av kommunfullmäktige i maj 2021. Programmet tar sin utgångspunkt i att Stockholm ska växa med kultur och att ökad samverkan kan bidra till programmets två huvudperspektiv:

- Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur.
- Ett kreativt och attraktivt Stockholm.

Det kulturstrategiska programmet är inriktat på områden där stadens förvaltningar och bolag, ofta i samverkan med privata eller andra offentliga aktörer på en regional, nationell eller

internationell nivå, har ett gemensamt ansvar att möjliggöra stärkta förutsättningar för kulturlivets infrastruktur. Med utgångspunkt i varje nämnds och bolags kärnuppdrag förverkligas kulturens potential för stadens och stockholmarnas bästa. Samverkan om stadsutveckling finns med som ett av fem strategiska områden. Här handlar det om samverkan inom tre strategiska inriktningar:

- Kontinuerlig uppföljning av kulturlivets lokalbehov.
- Tydligt kulturperspektiv i stadsbyggnadsprocessen.
- Lokaler för konst och kultur beaktas vid större stadsutvecklingsprojekt.

Lokalbehovsanalysen ska ge kunskap om det framtida behovet av kulturlokaler fram till år 2031.

Analysen utgår från det kulturstrategiska programmets inriktning:

Kontinuerlig uppföljning av kulturlivets lokalbehov

”Berörda förvaltningar och bolag inom Stockholms stad samverkar i syfte att planera för ändamålsenliga lokaler för det samlade kulturlivet. Planeringsunderlaget ger en löpande aktuell beskrivning av Stockholms befintliga lokaler för konst och kultur samt ett perspektiv på framtida behov.”

Mål

Lokalbehovsanalysen ska fungera som ett planeringsunderlag som ger prioriteringar och beslutsunderlag för ett utvecklat kulturliv på fler och nya platser inom staden. Det gäller både inom stadsplaneringen och när olika aktörer planerar för sina verksamheter och fastigheter. Ett syfte har också varit att stärka samverkan mellan olika parter som arbetar med kulturetableringar. Att identifiera strategiskt viktiga platser där flera kulturaktörers lokalbehov möts är därför en viktig del.

Det övergripande målet med lokalbehovsanalysen är att den ska bidra till en stad som växer med kultur. Stockholm ska bli en starkare kulturstad där invånare och besökare har nära till ett angeläget och attraktivt kulturliv. Med lokalbehovsanalysen ökar möjligheterna att kunna möta kulturlivets behov. Detta är de viktigaste målen med lokalbehovsanalysen:

- En starkare kulturstad.
- Fler kulturlokaler i hela staden.
- Fler aktörer som driver kulturverksamheter.
- Bättre förutsättningar för de kulturella och kreativa näringarna.

Metod

Avgränsningar

Lokalbehovsanalysen fokuserar på det fria kulturlivets och civilsamhällets lokalbehov fram till år 2031. Analysen ger också ett visst statligt och regionalt perspektiv. Kommunala verksamheters lokalbehov finns inte med i kulturförvaltningens bedömningar utan de redovisas på vanligt sätt i förvaltningarnas lokalförsörjningsplaner. Det är dock viktigt att påpeka att kulturförvaltningens egna verksamheter inom kulturskolan, biblioteken, evenemangsavdelningen och avdelningen Museer och konst har stor betydelse för stockholmarnas upplevelse av tillgången till kultur i olika stadsdelar. Detsamma gäller stadsdelsförvaltningarnas verksamheter inom förskola, fritids- och ungdomsgårdar och parklekar där kultur ofta är ett viktigt inslag. I analysen görs ingen närmare beskrivning av dessa verksamheters kvalitet och hur de når sina målgrupper.

Som underlag för analysen används 2019 års befolkningsprognos eftersom rapporten *Stockholms kulturkartor* (kulturförvaltningen, Stockholms stad och Spacescape, 2022) utgick från kulturdata och befolkningsmängd det året.

Detta urval av kulturlokaler ingår i lokalbehovsanalysen

Scener och filmvisning

Här ryms scener av alla slag samt biografer och filmvisningsplatser.

Utställningar

Här ryms museer, konsthallar, andra utställningslokaler och gallerier.

Samlingslokaler

Här ryms de 28 samlingslokaler och hemgårdar som har stöd från kultur nämnden som lokalförvaltande organisationer.

Ateljéer

Här ryms ateljéer och verkstäder för konstnärlig produktion, i första hand inom bild- och formkonst. Repetitionslokaler, musikstudior och en del andra produktionslokaler ligger utanför analysen.

Stockholms stads geografi

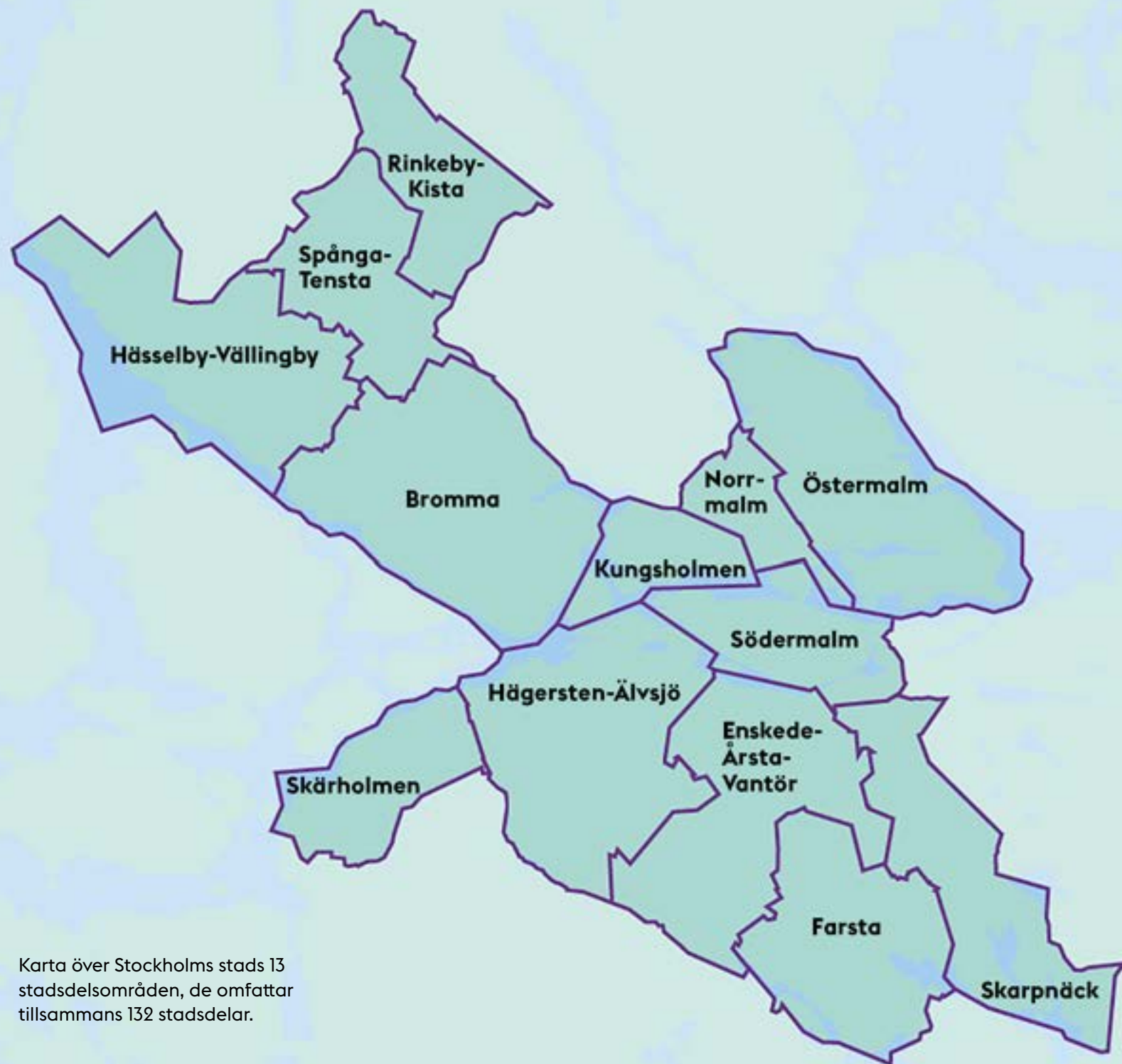
Stockholms stadsdelsområden kan grupperas i tre områden:

Västerort som består av stadsdelsområdena Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby och Bromma.

Inre staden där Norrmalm, Östermalm, Kungsholmen och Södermalm ligger.

Söderort som består av Hägersten-Älvsjö, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck.

Den 1 juli 2023 kommer Stockholms 13 stadsdelsområden att bli elva genom sammanläggningen av Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta till Järva samt Norrmalm och Östermalm till Norra innerstaden. Lokalbehovsanalysen redovisar dagens 13 stadsdelsförvaltningar.

Arbetsprocess

Lokalbehovsanalysen har omfattat följande delmoment:

1. Nulägesanalys av befintliga kulturlokaler.
2. Behovsanalys med utgångspunkt i demografisk utveckling och kulturens olika utövare och målgrupper.

Stadsutvecklingsenheten vid kulturförvaltningens kulturstrategiska stab har lett uppdraget och har ansvarat för genomförandet av analysen. Analysen har tagits fram i nära dialog med ett flertal aktörer, både internt inom kulturförvaltningen och vid andra förvaltningar och organisationer.

Ett viktigt steg i arbetet med lokalbehovsanalysen har varit de möten som kulturförvaltningen har haft med samtliga stadsdelsförvaltningar under hösten 2022. Under dessa möten har kulturförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna gemensamt analyserat *Stockholms kulturkartor*. Efter analysmötena har samtliga stadsdelsförvaltningar svarat på en skriftlig enkät om lokalbehov. De har också fått möjlighet att kommentera utkast av lokalbehovsanalysen. Även stadsledningskontoret, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och fastighetskontoret har medverkat i analyserna genom möten.

Analysmodell

Kunskap om kulturlokaler idag och i framtiden

Kulturförvaltningens analyser grundar sig på såväl kvantitativa som kvalitativa underlag. En viktig utgångspunkt för analysen är kulturförvaltningens kartläggning *Stockholms kulturkartor*. Den kartläggningen ger en bred bild av tillgång och brister när det gäller många olika slags kulturlokaler och kulturplatser år 2019. Denna kunskap har kompletterats med ett brett kvalitativt underlag så som utredningar, kulturlivsanalyser och strategier, som ger en bredare bild av kulturlivet i Stockholm.

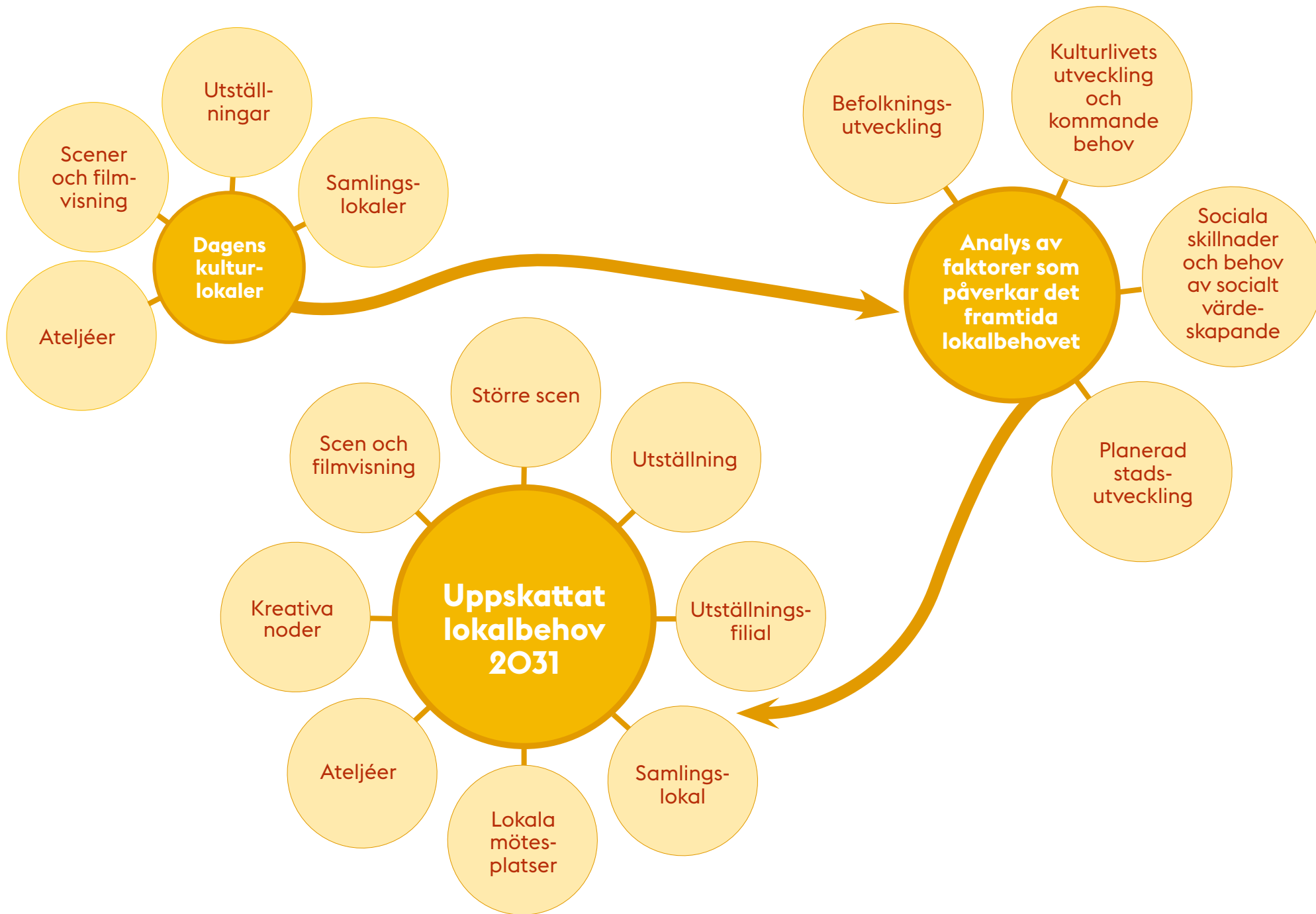
Det finns också mycket kunskap och erfarenhet i kulturstrategiska stabens omfattande nätverk inom kulturfältet samt genom stabens omvärldsanalyser.

Stockholms kulturkartor som källa

Kulturförvaltningen har gjort många kartläggningar och kvantitativa undersökningar av kulturlivet i Stockholm, för att ha relevanta kunskapsunderlag i olika ärenden. I rapporten *Stockholms kulturkartor* redovisas data från Statistiska centralbyrån och från andra datakällor. Det finns stora fördelar med att lägga samman data i kartor. Det ger överblick och synliggör perspektiv på kulturen som annars kan vara svåråtgångade, men kartor ger inte hela bilden.

Många kulturverksamheter har ett blandat innehåll och lokaler som kan användas för olika typer av verksamheter. Det gäller till exempel kulturhus som i princip alltid rymmer scener och ofta bibliotek. I kartläggningarna har vi av många skäl valt att begränsa varje punkt till en verksamhet, den huvudsakliga. Samma sak gäller samlingslokaler som har en bred verksamhet och ofta rymmer minst en scen.

I lokalbehovsanalysen har detta bredare perspektiv funnits med eftersom kulturförvaltningen har stor kunskap om de kulturlokaler som finns i staden.

**Stockholms ska vara en kreativ,
attraktiv och öppen kulturstad.**

Faktorer som påverkar det framtida lokalbehovet

Kulturförvaltningen har bedömt att följande faktorer har störst betydelse för det kommande behovet av kulturlokaler i Stockholm:

- Befolkningsutveckling.
- Kulturlivets utveckling och kommande behov.
- Sociala skillnader och behov av socialt värdeskapande.
- Planerad stadsutveckling.

Analys av framtida lokalbehov

I detta steg har kulturförvaltningen i nära samråd med andra inom staden analyserat behoven inom de utvalda typerna av kulturlokaler, med utgångspunkt i de identifierade faktorer som påverkar lokalbehovet. Resultatet redovisas i en samlad stadsövergripande bedömning i rapportens andra del samt för varje stadsdelsområde i del tre.

Prioriteringar

Med utgångspunkt i identifierade lokalbehov och tillgängliga verktyg beskrivs ett antal viktiga prioriteringar och hur analysen kan tas vidare av många olika aktörer inom fastighetssektorn och i Stockholms kulturliv. De lösningar som kulturförvaltningen pekar på utgör lokalbehovsanalysens slutsatser.

Kulturens egenvärde står i fokus. Samtidigt har kulturen också effekter på andra områden och skapar värden utanför kultursektorn. Medvetenheten om att det förhåller sig så kan få fler att engagera sig i att skapa fler och bättre platser för kulturverksamheter. Därför är samverkan en nyckelfråga.

Fortsatt arbete

Kulturförvaltningen svarar för de slutliga bedömningar som redovisas i denna rapport. Arbetet med att ta fram lokalbehovsanalysen har dock skett skett i samverkan inom staden, framför allt med stadsdelsförvaltningarna och stadsbyggnadskontoret. Innehållet har också stämts av med några aktörer inom kulturlivet och fastighetssektorn. Det finns alltså en förankring av innehållet i analysen och de slutsatser som presenteras.

Kulturförvaltningen bedömer att lokalbehovsanalysen kommer att kunna få en bred användning i stadsutvecklingen. Den kommer att

kunna användas som vägledning inom stadsplanering, kulturlotsning och när byggaktörer och kulturaktörer planerar sina verksamheter. Analysen kommer också att bli ett tematiskt beslutsunderlag i stadsbyggnadskontorets strategiska karta. Den strategiska kartan är ett centralt verktyg i stadens arbete med stadsplanering och innehåller också många andra verksamheter som behöver beaktas när Stockholm växer och utvecklas. På så sätt blir det en tydlig indikation om de behov av kulturlokaler som kulturförvaltningen kan förutse idag.

Ansvar och roller

För att förverkliga de lokalbehov som kulturförvaltningen pekar ut i analysen krävs samverkan mellan många olika aktörer. Detta ligger helt i linje med stadens kulturstrategiska program. I detta avsnitt beskrivs olika nyckelaktörers betydelse och roller på ett övergripande sätt.

Den kommer att kunna användas som vägledning inom stadsplanering, kulturlotsning och när byggaktörer och kulturaktörer planerar sina verksamheter.

Kulturaktörerna

För att förverkliga de slutsatser som lokalbehovsanalysen presenterar behövs kulturskapare, konstnärer, föreningar, institutioner och entreprenörer som driver verksamheter och etablerar sig i lokalerna. Det handlar om aktörer från det fria kulturlivet, civilsamhället och genom privata insatser. Olika intressenter behöver själva precisera sina behov och vara beredda att driva verksamheter. Analysen kan ge dem som vill engagera sig i att Stockholm ska växa med kultur viktiga bidrag till förståelsen av det som behövs i ett större perspektiv.

När det gäller utställningsfilialen i Skärholmen är tanken att statliga museers intresse för att nå ut och skapa nya kontakter ska ligga till grund för den satsningen. Vilka intressenter en sådan filial för utställningar och programverksamhet kommer att samla och hur den kan drivas måste studeras närmare. De Kreativa noderna är verksamheter som behöver olika slags kulturaktörer som driver, i nära samverkan med olika delar av staden, till exempel stadsdelsförvaltningarna. Det kan exempelvis vara föreningar, företag, institutioner. Ateljéhus skapas bäst av

ateljéföreningar som består av yrkesverksamma konstnärer som går samman. Kulturförvaltningen bedömer att det kan behövas draghjälp från konstnärsorganisationer och institutioner med bra nätverk, inte minst i ytterstaden. De konstnärliga högskolorna i Stockholm är också viktiga resurser och den kompetens och det engagemang som finns hos dem behövs för att förverkliga lokalbehovsanalysens slutsatser och ambitioner.

Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningen kan genom kulturlotsning, kulturstöd och etableringsstöd samt i arbetet med att medverka i stadsplaneringen bidra till viktiga kulturetableringar. Det finns bra kunskapsunderlag genom kulturlivsanalysen för olika platser och samlade kartläggningar, till exempel *Stockholms kulturkartor*. Kulturförvaltningen har också tagit fram en strategi för nattklubbar och livescener med målet att skapa bättre förutsättningar för Stockholms nattliv. Den antogs av kommunfullmäktige 2021 och

ska genomföras i nära samverkan mellan flera delar av Stockholms stads organisation och kulturaktörer tillsammans med fastighetsägare. Den större scenen i Kista och idén om en utställningsfilial i Skärholmen är två behov som kulturförvaltningen kan driva vidare i ett inledande skede. Det är dock andra huvudmän som kommer att bli aktuella för att driva verksamheterna. Vilka detta blir får det fortsatta arbetet visa. Detsamma gäller för idén om att Stockholm behöver Kreativa noder på flera platser.

**De Kreativa
noderna är
verksamheter
som behöver
olika slags
kulturaktörer
som driver.**

Stadsdelsförvaltningarna och lokala perspektiv

Stadsdelsförvaltningarna är viktiga för att skapa nya kulturlokaler. Med de nätverk och den goda kännedom om lokala förhållanden som de har blir de nyckelaktörer för den utveckling som lokalbehovsanalysen tar upp.

I stadens budget för 2023 framgår att de lokala utvecklingsprogrammen ska uppdateras och att de kommer att vara en viktig utgångspunkt för stadens utveckling: ”Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska i större utsträckning utgå ifrån de lokala utvecklingsprogrammen och bidra till social hållbarhet”.

Stadsledningskontoret håller samman det arbetet och stadsdelsförvaltningarna ingår tillsammans med flera andra delar av staden.

Också rekommendationerna från *Kommisionen för ett socialt hållbart Stockholm* ska aktualiseras av stadsledningskontoret och de ska enligt stadens budget för 2023 beaktas i stadens hållbarhetsarbete. De rapporter som tagits fram av kommissionen stödjer den utveckling som beskrivs i denna lokalbehovsanalys.

**Lyckade kultur-
etableringar
bygger oftast på
en kombination
av aktörer som
vill engagera sig
på platser som
har rätt förut-
sättningar.**

Foto: Binge Eliasson

Konstverket i Farsta är en av Stockholms viktigaste etableringar under senare tid. Här har Konstnärernas kollektivverkstad stora lokaler som de delvis delar med SITE, ett produktionshus för scenkonst. Lokalerna finns i Televerkets tidigare huvudkontor i Farsta, en kulturhistoriskt värdefull anläggning i det område som nu kallas Telestaden.

Fastighetsägare och byggaktörer

Fastighetsägare och byggaktörer har nyckelroller för att skapa de nya kulturlokaler som staden och stockholmarna behöver. För att förverkliga lokalbehovsanalysen fram till 2031 behöver staden och kulturaktörerna samverka med aktörer inom fastighetssektorn och synliggöra de värden som kulturetableringar ger. Här finns redan många goda exempel att ta fasta på.

Kulturförvaltningen bedömer att en framgångsrik metod är att ”börja göra”, prova nya lösningar, hitta ny lokal samverkan och dialog och att börja där potentialen är som störst. Lyckade kulturetableringar bygger oftast på en kombination av aktörer som vill engagera sig på platser som har rätt förutsättningar.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets strategiska roll i stadsplaneringen är en viktig grund och det finns redan bra samverkan inom staden. Här kan lokalbehovsanalysen vara ett bra underlag för utveckling. Ambitionen har varit att lokalbehovsanalysen ska vara tillräckligt konkret och handfast för att kulturen ska kunna ta plats i hela staden. För att skapa nya kulturlokaler behövs en god planeringshorisont. Det betyder att tidiga skeden i stadsplaneringen är viktiga

Stockholms stads tre bostadsbolag, Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem har särskilt viktiga roller.

I stadens budget för 2023 framgår att de har följande uppdrag som är relevanta:

- ”särskilt prioritera centrumutveckling och stärkt närvaro i ytterstaden, i syfte att främja trygghet, trivsel samt förstärka sociala värden i stadsplaneringen”,
- ”utveckla arbetet med tillfälliga etableringar i lokaler för att möjliggöra upplåtelse för civilsamhället och kulturlivet”.

för att skapa en långsiktighet för både kulturaktörer och fastighetsägare. Här har stadsbyggnadskontoret, och ibland också exploateringskontoret, viktiga roller. Kulturförvaltningen ser också att kunskapsunderlag som kulturlivsanalys för olika stadsutvecklingsprojekt är ett framgångsrikt sätt att lägga grunden för en utveckling där kulturfrågor kan inkluderas tidigt i planeringen.

Bransch- och medlemsorganisation Fastighetsägarna Stockholm gav 2022 ut antologin Stockholm 2040 – 11 berättelser om liv, arbete, kultur och ekonomi i framtidens stad.

Stockholm är landets viktigaste nav för de kulturella och kreativa näringarna, en sektor som sysselsätter totalt över 71 000 personer i Stockholm. Det utgör en tiondel av Stockholms arbetsmarknad.

**2 LOKALBEHOV 2031
I KULTURSTADEN STOCKHOLM**

Lokalbehov 2031 i kulturstaden Stockholm

I Stockholm finns många nationellt viktiga kulturinstitutioner och ett rikt nätverk av kulturverksamheter i alla delar av staden. Stockholms kulturliv bidrar till att skapa en attraktiv stad som människor vill leva i och besöka. Hur viktig kulturen är för allas vårt välbefinnande synliggjordes inte minst under pandemin, då stora delar av kulturlivet stängde ner. Stockholm har en stor koncentration av konstnärer, utbildningar inom de flesta konstarter på alla nivåer och inte minst den största publiken och marknaden för konstnärer. Ungefär hälften av Sveriges konstnärer bor och arbetar här. Det kulturutbud som skapas i Stockholm når inte bara de egna invånarna och besökare utan blir en del av det regionala, nationella och internationella utbudet.

Som miljonstad har Stockholm ett kulturliv med både bredd och spets. Detta utbud skapas i samverkan mellan många olika aktörer. Grunden för kulturlivet har lagts för mycket länge sedan och kulturlivet utvecklas ständigt i takt med samhällets övriga utveckling. Stockholm är landets viktigaste nav för de kulturella och

kreativa näringarna, en sektor som sysselsätter totalt över 71 000 personer i Stockholm. Det utgör en tiondel av Stockholms stads hela arbetsmarknad. Av dem är 8 480 personer verksamma inom det område som av Tillväxtverket definierats som kulturkärnan. I denna del av statistiken finns konstnärer inom alla discipliner.

Kartläggningen *Stockholms kulturkartor* visar att centrala Stockholms identitet är tydligt förknippad med de kulturella och kreativa näringarna. En majoritet av alla som är verksamma inom dessa branscher arbetar i Inre staden, särskilt på Norrmalm, Östermalm och Södermalm med störst koncentration kring City. I Inre staden finns de flesta av Stockholms arbetsplatser totalt sett och antalet boende är också stort. Södermalm är det stadsdelsområde som ligger högst när det gäller de kulturella och kreativa näringarnas andel av den totala arbetsmarknaden. Kartläggningen visar också att Söderort rymmer fler av de personer som är verksamma inom de kulturella och kreativa näringarna än Västerort. Kulturdata hjälper oss att förstå kulturlivet i Stockholm, samtidigt som

statistiken inte ger hela bilden. Tre av stadens fokusområden, Järva, Skärholmen och Farsta, utmärker sig till exempel genom att statistiken visar att det finns relativt få konstnärer. Det är inte säkert att statistiken ger en rättvisande bild. Det är möjligt att färre yrkesverksamma i dessa stadsdelsområden har registrerat företag för sin konstnärliga verksamhet eller att de bara är verksamma på deltid. I många fall behöver data kompletteras med annan information om kulturlivet och konstnärerna.

Stockholm har, utöver stort antal offentligt finansierade institutioner också många privata kultur- och livescener, gallerier, biografier och konserthus. Tillsammans bidrar olika aktörer till ett brett och konstnärligt kvalificerat utbud som lockar både en nationell och internationell publik. Stockholm har också en relativt väl utbyggd infrastruktur av föreningsdrivna samlingslokaler, 28 av dem har stöd från kulturnämnden som lokalförvaltande organisationer. De flesta produktionsplatser för konstnärer finns i ateljéhus på Södermalm och i större och mindre lokaler i Söderort.

Dagens kulturlokaler

Stockholms kulturkartor synliggör både styrkor och svagheter i Stockholms kulturella infrastruktur. Den främsta styrkan är att Stockholm har många platser för olika former av kultur, möten och kreativitet. Den tydligaste svagheten är att den geografiska spridningen av kulturen är ojämn.

Sammanfattningsvis blir det tydligt att närheten till kultur handlar om var i staden du bor eller att du har tillgång genom kännedom om vilken kultur som erbjuds och var i staden den finns. I Västerort är kulturutbudet generellt sett mindre i jämförelse med stadens andra stadsdelsområden.

Några exempel på nya scener är:

Aspen, Dansens Hus på Elverket, Eden, Fällan, Höjden, Kulturhuset Stadsteatern i Husby och Vällingby, Lilla Cirkus, Reimersholme Hotell, Slaktkyrkan, Stadsgårdsterminalen, Tegelscenen, Tele2 Arena och Waterfront.

Scener och filmvisning

Under den senaste tioårsperioden har många scener tillkommit i Stockholm. Samtidigt har flera flyttat eller försvunnit av olika skäl. Kulturförvaltningen har kartlagt drygt 40 nya scener och ungefär en tredjedel av dem har öppnat efter 2016 då kulturförvaltningens arbete med kulturlotsning startade.

Det handlar om scener för musik, scenkonst och film, ibland i kombination med utställningar. Några exempel på nya scener är: Aspen, Dansens Hus på Elverket, Eden, Fällan, Höjden, Kulturhuset Stadsteatern i Husby och Vällingby, Lilla Cirkus, Reimersholme Hotell, Slaktkyrkan, Stadsgårdsterminalen, Tegelscenen, Tele2 Arena och Waterfront. Under 2023 planeras för öppningar och nyöppningar av dessa scener: B-K i Banankompaniet i Frihamnen, Hosoi Slakthusområdet, Kägelbanan, The Node, Ö2scenkonst i tidigare Boulevardteatern och 2024 öppnar Göta Lejon efter renovering.

Stockholms kulturkartor visar att det finns flera scener i alla stadsdelsområden. I denna kategori ryms scener av alla slag samt biografer och filmvisningsplatser. De flesta scener finns på Norrmalm och Södermalm. med 30-40 scener vardera. I Söderort finns det mellan två och tio scener i varje stadsdelsområde medan

det i Västerort finns mellan två och fyra scener i vardera. Dessutom finns det drygt 60 skolscener i hela staden. Utöver scener finns också kulturhus och samlingslokaler som oftast har en scen. Dessa redovisas som egna verksamheter i Stockholms kulturkartor.

Undersökningen *Creative footprint Stockholm* (Stockholm Business Region, Stockholms stad, Fastighetsägarna Stockholm, Atrium Ljungberg och Vibelab, 2022) identifierar i sin tur musik- och nattlivslokaler i sex av Stockholms 13 stadsdelar. De flesta ligger på Norrmalm och Södermalm. Flera ytterstadsområden saknar särskilda platser för musik- och nattliv. Det finns enligt Stockholms kulturkartor 28 platser för biografer och filmvisning i Stockholm. Samtidigt visas film på fler platser, till exempel samlingslokaler som Spånga Folkan och i kulturhus som Kulturhuset Stadsteatern. Biograferna finns framför allt på Norrmalm.

Scener är beroende av lägen i staden med bra förbindelser. Det betyder att många av dem ligger centralt i Inre staden eller i stadsdelscentrum. Scener finns i många olika slags fastigheter och hos alla slags fastighetsägare, från bostadsrättsföreningar till andra privata, statliga, regionala och kommunala fastighetsägare.

Utställningar

Utställningar finns främst på Östermalm följt av Norrmalm och Södermalm. Många av Stockholms museer ligger på Skeppsholmen, Gärdet, Djurgården och i Gamla stan. De flesta av Stockholms gallerier finns i Inre staden på Norrmalm, Östermalm och Södermalm. Många av museerna är statliga och hyr lokaler av Statens Fastighetsverk, det gäller framför allt de större institutionerna. Mindre utställningar och gallerier finns ofta som hyresgäster hos olika fastighetsägare, både offentliga och privata.

Samlingslokaler

I Stockholm fanns 2019, året för kartläggningens data, 29 relativt väl spridda samlingslokaler. Idag är de 28 eftersom en av verksamheterna söker ny lokal. Åtta av dessa är hemgårdar som finns på Södermalm, Norrmalm och i Hägersten-Älvsjö. Det är bara Kungsholmen som saknar samlingslokal. Många av samlingslokalerna finns i stadens fastigheter men de hyr även in sig hos andra fastighetsägare.

Foto: Åke Eson Lindman

Färgfabriken på Lövholmen, Liljeholmen.

Ateljéer

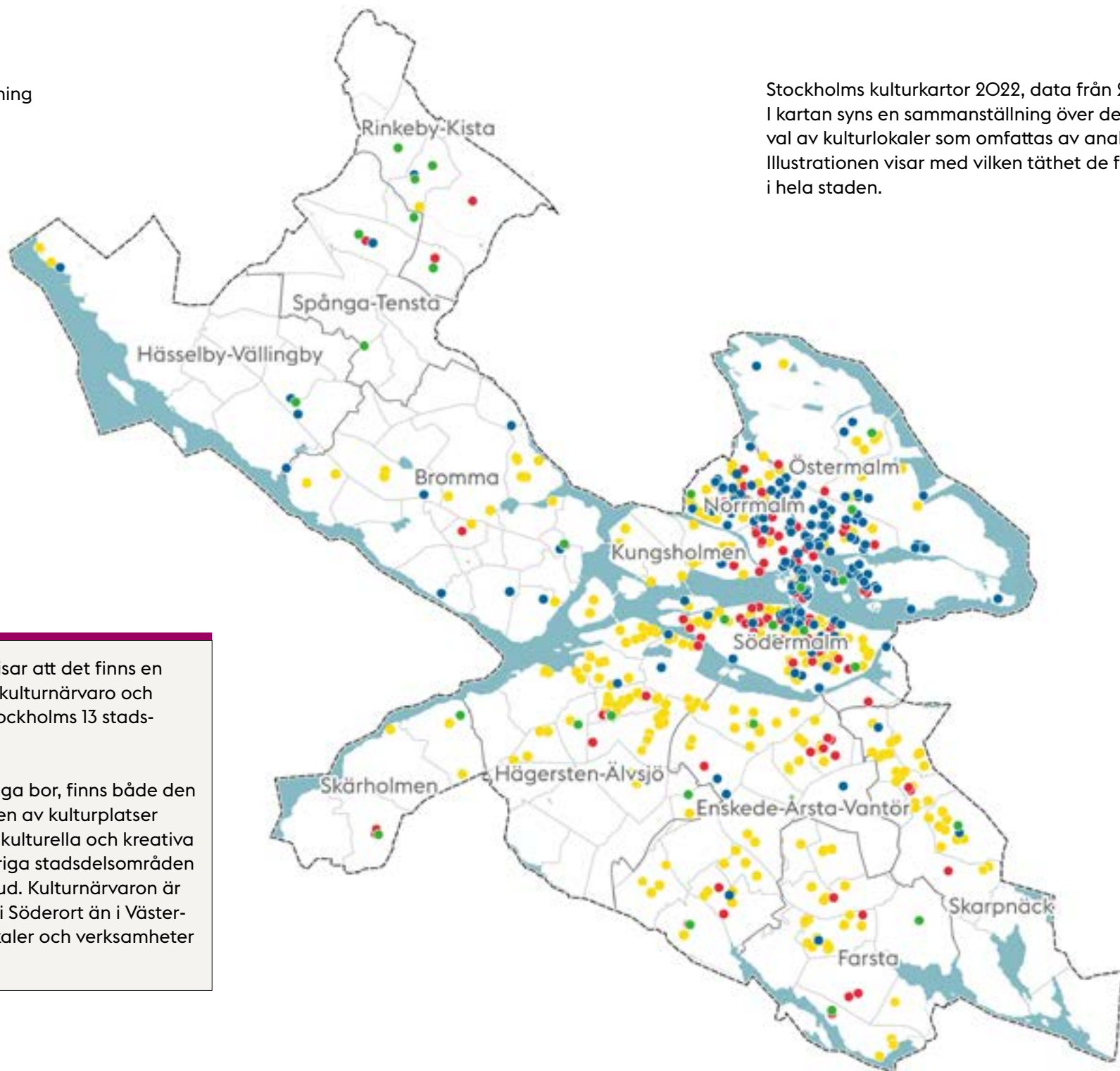
Ateljéer är viktiga produktionsplatser för yrkesverksamma konstnärer. Det finns också verkstäder och större lokaler för konstnärlig produktion, till exempel Konstverket i Farsta där Konstnärernas kollektivverkstad och SITE; en organisation inom scenkonst, verkar. Som helhet finns det 900 ateljéer inom Stockholms stad. Den största koncentrationen finns i Hägersten-Älvsjö följt av

Södermalm. De flesta ateljéföreningarna finns på Södermalm och i Söderort. I Stockholm finns sedan 1960-talet ett relativt stort antal ateljéer i stadens egna fastigheter. Men det finns också många exempel på stora och små ateljéföreningar som hyr av privata fastighetsägare.

- Scener och filmvisning
- Utställningar
- Samlingslokaler
- Produktionslokaler för konst

Stockholms kulturkartor 2022, data från 2019. I kartan syns en sammanställning över det urval av kulturlokaler som omfattas av analysen. Illustrationen visar med vilken täthet de finns i hela staden.

Sammanställningen visar att det finns en tydlig relation mellan kulturnärvaro och befolkningstäthet i Stockholms 13 stadsdelsområden.

I Inre staden, där många bor, finns både den största koncentrationen av kulturplatser och verksamma inom kulturella och kreativa näringar. I stadens övriga stadsdelsområden varierar kulturens utbud. Kulturnärvaron är genomgående högre i Söderort än i Västerort, där vissa kulturlokaler och verksamheter saknas helt.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

Stockholm växer och befolkningsökningen i staden fortsätter om än på en något lägre nivå än tidigare decenniums ovanligt starka befolkningstillväxt. Prognosen för bostadsbyggandet på längre sikt är osäker då den är konjunkturkänslig. Sammantaget beräknas Stockholms invånarantal att öka med ungefär 100 000 personer under den aktuella perioden, vilket är en ökning med tio procent från 2019 års befolkning som uppgick till närmare 975 000 personer.

Antalet skolbarn fortsätter att öka i inledningen av 2020-talet, för att därefter minska fram till 2031. Antalet 16–19-åringar ökar hela prognosperioden, främst på grund av ökat barnafödande under 2000-talet. Gruppen 65–79-åringar har ökat starkt i takt med att den så kallade rekordgenerationen (födda 1945–1954) åldras. De allra äldsta, 80 år och äldre, väntas öka i samtliga stadsdelsområden.

Även om staden som helhet växer skiljer sig utvecklingen mycket mellan olika stadsdelar. Befolkningsförändringen i stadsdelsområdena är kopplad till var nya bostäder kommer att byggas. Störst befolkningstillväxt väntas ske

Stadsdelsområden	År 2019	År 2031 (prognos)	Förändring	Förändring (%)
Rinkeby-Kista	51 226	61 645	10 419	20%
Spånga-Tensta	38 929	47 157	8 228	21%
Hässelby-Vällingby	76 573	81 514	4 941	6%
Bromma	80 725	91 775	11 050	14%
Norrmalm	73 331	75 142	1 811	2%
Östermalm	78 358	85 421	7 063	9%
Kungsholmen	71 264	73 421	2 157	3%
Södermalm	131 124	127 161	-3 963	-3%
Hägersten-Älvsjö	123 259	138 070	14 811	12%
Skärholmen	37 818	47 564	9 746	26%
Enskede-Årsta-Vantör	102 828	117 241	14 413	14%
Farsta	59 523	71 379	11 856	20%
Skarpnäck	46 467	53 865	7 398	16%
Hela Stockholm	971 425	1 071 335	99 930	9.3 %

Befolkningsstatistik 2019 med prognos för 2031, Sweco, Stockholms stads statistik.

i Skärholmen och i Järvaområdet medan den är betydligt svagare på Södermalm. Enskede-Årsta-Vantör är det stadsdelsområde som väntas växa mest till antalet. En stad som växer med Stockholms takt utmanar den kulturella infrastrukturen. Det blir synligt både i efterfrå-

gan på och tillgången till produktionslokaler för yrkesverksamma konstnärer, publika kulturlokaler som scener och utställningar samt samlingslokaler. En växande befolkning bildar samtidigt underlag för en utvecklad kulturell infrastruktur.

Sociala skillnader och behov av socialt värdeskapande

Stockholm har en blandad befolkning där nationalitet, utbildning, yrkesbakgrund och ålder varierar. Samtidigt finns en både fysisk och socioekonomisk segregation mellan olika stadsdelar. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har beskrivit detta, bland annat i rapporten *Skillnadernas Stockholm* (stadsledningskontoret, Stockholms stad, 2015).

Den ökande boendesegregationen får till följd att människor med olika bakgrund och förutsättningar möter varandra alltmer sällan i vardagen. Det kan i sin tur minska tilliten och den ömsesidiga förståelsen. Tillgången till attraktiva stadskvaliteter som närhet till arbetsplatser, god tillgång till kollektivtrafik, handel, samhällsservice, kultur och väl gestaltade offentliga rum och parker är ojämnt fördelad över staden. Andelen invånare med eftergymnasial utbildning skiljer sig stort mellan olika stadsdelsområden. Den är högst i innerstaden och betydligt lägre i Järva och i Skärholmen. Medelinkomsten i Rinkeby-Kista är ungefär hälften så stor som

på Östermalm. Höginkomsttagare och högt utbildade tenderar att välja boende i stadsdelar med fler stadskvaliteter. De grupper som har de sämsta socioekonomiska förutsättningarna bor i huvudsak i stadsdelar med färre stadskvaliteter.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm gjorde flera viktiga undersökningar i mitten av 2010-talet. Där slår de fast att en socialt hållbar utveckling innebär att samhällets resurser fördelas på ett sätt som skapar möjlighet för fler att förverkliga sina liv, exempelvis genom utbildning, arbete och ett boende med tillgång till önskade kvaliteter. En socialt hållbar samhällsutveckling betyder också att den sociala sammanhållningen och samhörigheten med samhället stärks genom att fler görs delaktiga i samhällsutvecklingen samt att människors behov av trygghet säkerställs.

Forskning visar att kulturupplevelser kan ge positiva effekter både på individ- och samhällsnivå. Kulturella och kreativa verksamheter

har betydelse för platsens utveckling genom att skapa värden för lokalsamhället. Det kan exempelvis vara att göra livsmiljön mer attraktiv, med fler möten mellan människor, ett mer levande stadsliv, ökat kulturellt deltagande samt att invånarna känner stolthet och samhörighet med platsen. Offentliga möteslokaler kan fungera som förlängda studie- och vardagsrum för många människor som till exempel lever i trångboddhet.

Stockholms befolkning väntas öka med cirka 100 000 personer till och med 2031. Det är en ökning med ungefär 10 000 personer per år räknat från 2019 till 2031. Under 2024 beräknas Stockholm ha en miljon invånare.

100 000

Trygghet

Stockholms stads senaste trygghetsmätning (Stockholms stad och Enkätfabriken, 2020) och medborgarundersökning (Stockholms stad och Origo Group, 2022) visar att den upplevda tryggheten varierar stort mellan stadsdelsområdena. Den senaste medborgarundersökningen visar att 90 procent av de som svarade på Kungsholmen på det hela taget tycker att deras stadsdel är trygg att bo i. Motsvarande siffra för exempelvis Rinkeby-Kista är 40 procent.

Stockholms stad har en central roll i arbetet med att öka tryggheten och minska brottsligheten i samhället. Genom ett långsiktigt och strukturerat arbete ska staden nå målet att inte ha några särskilt utsatta eller utsatta områden samt halvera otryggheten från år 2020 till år 2025. Som grund för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete finns *Stockholms stads trygghetsprogram 2021–2023* (Stockholms stad, 2021). Ett viktigt verktyg i stadens trygghetsskapande arbete är platssamverkan. Platssamverkan handlar om att samla olika aktörer för att jobba praktiskt tillsammans med trygghetsskapande, brottsförebyggande och trivselskapande åtgärder runt en särskild plats. Kulturförvaltningen deltar i platssamverkan i flera stadsdelsområden. I ett stockholmsperspektiv vet vi att kulturlokaler bidrar till trygga

stadsrum. Bland annat finns goda exempel från Östberga där kulturnärvaron har bidragit till en ökad upplevd trygghet bland de boende genom etableringen av Östberga kulturhus.

En meningsfull fritid

Det finns många studier, bland annat från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, som visar på vikten av att barn och unga har en meningsfull fritid. Fritidsaktiviteter kan utgöra en viktig skyddsfaktor för barn och unga då de bidrar till en positiv hälsoutveckling, delaktighet samt betydelsefulla relationer till vuxna utanför familjen. Det stärker även ungas identitet, självkänsla, sociala kompetens och problemlösningsförmåga. Trots Stockholms stads arbete för att alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid har tidigare studier visat på stora skillnader i vilka som använder sig av det offentligt subventionerade fritidsutbudet inom staden. Faktorer som kön, ålder, socioekonomi, familjeförhållanden och utländsk/svensk bakgrund har studerats. Barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden deltar i större utsträckning i idrottsföreningar och kulturskola. De är också i högre utsträckning inskrivna i fritidshem eller fritidsklubb. Fördelningen av deltagare och inskrivningar följer de socioekonomiska mönster som redovisats i bland annat rapporten *Skillnadernas Stockholm*.

Möjlighet att ta del av och skapa kultur

Stadens budget 2023 slår fast att ”Kultur ger möjlighet för människor att mötas, få nya intryck och själva gestalta sina liv. Stockholm växer med kultur och alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur i så väl ytterstad som innerstad. Särskilt viktigt är det att nå ut till de grupper som idag inte tar plats i stadens kulturliv.”

Stadens senaste medborgarundersökning ger en indikation på hur stadens invånare upplever kulturlivet i sina stadsdelsområden. Resultaten tyder på att det ser mycket olika ut i olika delar av staden. På Norrmalm uppger 79 procent av de som svarade att de på det hela taget tycker att kulturlivet i deras stadsdel är bra. Motsvarande siffra för till exempel Spånga-Tensta är 40 procent. En liknande bild framträder när det gäller möjligheter till eget skapande i stadsdelsområdena. I Rinkeby-Kista uppger dessutom en betydligt mindre andel än i övriga staden att de är nöjda med möjligheten att ta del av Stockholms samlade kulturliv.

Stockholm växer med kultur och alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur.

Kulturlivets utveckling och behov av lokaler

En stad som växer med Stockholms takt erbjuder många möjligheter till nya arbetsområden för konstnärer och andra kulturaktörer, samtidigt som det medför utmaningar. För att Stockholm fortsatt ska vara en kulturstad med bra utrymme för konstnärer och kulturskapare är tillgången till bra lokaler för konstnärlig produktion och platser där kulturskapare kan möta sin publik en nyckelfråga. Varje år utexamineras ungefär 100 bild- och formkonstnärer från högskolorna i Stockholms stad. För att de ska kunna fortsätta att utvecklas i Stockholm och bli yrkesverksamma krävs ateljéer och studios till rimliga hyror. Dessutom utvecklas många konstområden på platser där samskapande är i fokus, det kan vara makerspaces och nybildade föreningar som vill skapa kreativa communitys.

Kulturlokaler – en prioriterad fråga

I *Nystartsrapporten – I skuggan av en pandemi, hot och möjligheter för Stockholms kulturliv* (Stockholms stad, 2021) uttalar sig många av Stockholms kulturaktörer om hur de ser på nuläget och på framtida utmaningar och behov. I den enkät som skickades ut till kulturaktörerna fick de ange de tre viktigaste förutsättningarna för kulturlivet i Stockholm efter pandemin. Här svarade 60 procent ”Tillgång till kulturlokaler i hela staden”. Detta kom på andra plats efter ”Bibehållet/ökat offentligt anslag till kulturen”.

Dessa resultat ger en indikation om hur viktig lokalfrågan är. Enkäten visar även att kulturaktörerna önskar en ökad bredd när det gäller olika typer av lokaler och lokalstorlekar som passar olika verksamheter.

Hyran är avgörande

Befolkningsökningen leder till ett större tryck på mark och fastigheter vilket höjer priset på lokaler i många delar av staden. Utmaningarna blir ännu tydligare i tider med ökade kostnader för hyra och drift av lokaler. Den rådande konjunkturen med hög inflation tillsammans med ökade elkostnader påverkar kultursektorn. Hyresökningar och behovet av omlokalisering blir synliga samtidigt som behovet av både produktionslokaler och publika scener ökar.

Hyror och lokalkostnader för såväl publika lokaler som produktionslokaler är en övergripande utmaning för kulturaktörerna. Detta är synligt i såväl *Nystartsrapporten* som tidigare studier. Utredningen *Fler platser i staden för live- och kulturscener* (kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2019) visar att det sker en rörelse av musikscener från Inre staden till närförorter. En viktig orsak till detta är höga hyror och osäkra hyresvillkor i stadens centrala lägen. Deltagarna i undersökningen *Creative footprint Stockholm* påtalar att höga kostnader för hyror

och lokaldrift är en utmaning för Stockholms musik- och nattlivslokaler. Studien visar också på ett negativt förhållande mellan konstnärligt experimenterande och hyreskostnader. Utredningen *God Ateljé* (fastighetskontoret och kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2016), visade i sin tur att hyresnivån för en ateljé är mycket avgörande för en majoritet av de konstnärer som deltog i undersökningen. Konstnärerna berättade att de har svårt att tänka sig en högre hyra än de har i dagsläget och är därför beredda att kompromissa med olika faktorer som till exempel läget eller ateljéns storlek.

Det geografiska lägets betydelse

Det geografiska läget har stor betydelse både för produktionslokaler och för publika lokaler. Hur attraktivt ett läge är för en kulturaktör beror på många olika faktorer såsom täthet av lokaler, god kollektivtrafikförsörjning, en stor genomströmning av människor, ett områdes demografiska sammansättning och hyreskostnad. När det gäller produktionslokaler visar tidigare studier att det geografiska läget är något som de allra flesta konstnärer fäster mycket stor vikt vid. Undersökningen *God ateljé* visade att konstnärer helst vill vara verksamma på Södermalm följt av Hägersten-Liljeholmen (numera Hägersten-Älvsjö). Anledningen till att det geografiska läget är viktigt varierar.

I stort sett samtliga lyfter fram att de vill kunna pendla enkelt till sin ateljé och att läget därför är viktigt. Ett annat vanligt skäl är att det är viktigt att i sin ateljé kunna träffa kunder eller andra för dem viktiga kontakter. Då kan det upplevas svårare att ha en ateljé som ligger långt ifrån centrum.

Publika kulturlokaler gynnas av ett stort flöde av människor och god tillgång till kollektivtrafik. Detta gör att de mest attraktiva lokalerna för denna typ av verksamheter är placerade centralt i staden. Flera kulturaktörer, både i *Nystartsrapporten* och i rapporten *Creative Footprint Stockholm* lyfter, samtidigt att de höga hyreskostnaderna i centrala områden gör att verksamheter i lokalerna i dessa lägen främst riktar sig till en bred publik snarare än att fokusera på specifika grupper och ta risker genom att experimentera med nytt sound eller tvärdisciplinära konstprojekt. Smalare verksamheter söker sig snarare till områden med lägre hyreskostnader. Kulturaktörerna lyfter detta som en stor utmaning, då det riskerar att skapa en utveckling som leder till ett utarmat, homogenerat och tråkigt kulturliv i innerstaden.

Creative footprint Stockholm visar också på att Stockholms musiklokaler har mycket låga poäng inom studiens områden ”Innovation” och ”Samhällsfokus”. Många kulturaktörer ser positivt på insatser som syftar till att balansera den centrala placeringen av kulturlokaler även utanför den Inre staden för att åtgärda sociala orättvisor och undanröja de hinder som finns för att delta i stadens kulturliv. Förändringen av Slakthusområdet i Johanneshov till ett nytt område som blir ett kluster för musiken och nattlivet ses som ett lovande steg. Kulturaktörerna lyfter samtidigt behovet av en levande och kreativ stadskärna. Pandemin visade hur viktigt kulturlivet är för stockholmarna och för stadens ekonomi och identitet.

Under pandemin har kulturvanor ändrats och ett ökat fokus på det lokala skapar förutsättningar för etableringar i ytterstaden. Hemarbetet har ökat och allt fler rör sig mer lokalt. Invånarna vill gärna stötta det lokala och det blir därför allt viktigare med ett kulturutbud som finns där stockholmarna bor och som är anpassat efter befolkningssammansättning och andra lokala förutsättningar. Kulturförvaltningen

har också kunnat se att kvartersbiograferna spelar en viktig roll genom att de profilerar sig som mötesplatser med breddat utbud och lokalt mervärde genom plats- och konceptutveckling. Omvänt har ett försämrat ekonomiskt läge inom fastighetsmarknaden i kombination med ett ökat hemarbete och e-handel öppnat upp för etablering av nya kulturlokaler. Fastighetsägare får ett ökat behov av att bygga upp nya kluster av hyresgäster där kulturaktörer är en intressant målgrupp. Det gäller både i stadens centrala delar, i de omvandlade stadsdelarna nära Inre staden samt till exempel i Kista och i delar av Söderort.

Kulturaktörer söker sig till varandra

Ännu en faktor som påverkar lokalbehovet i Stockholm är kulturaktörernas önskan att verka i en inspirerande miljö. Många konstnärer uppger att det betyder mycket för deras skapande att det finns andra konstnärer eller på annat sätt kreativa yrkesverksamma i deras omgivning. Därför söker sig många konstnärer till områden där andra konstnärer redan finns. Västberga är ett sådant exempel, här finns idag

över 200 konstnärer i elva ateljéföreningar. Ett annat exempel är Lövholmen i samma stadsdelsområde. Här har konstnärer inom scenkonsten tidigt hittat bra lokaler och idag finns här flera stora ateljéföreningar. Kulturella och kreativa företag styrs ibland av en klusterlogik och för soloföretag ökar möjligheten till uppdrag, nätverksbyggande och kunskaps-utveckling i samverkan med andra. Även om musiker, skådespelare, designers, spelutvecklare, författare och arkitekter i sig är olika i sina uttryck och i sina affärsmodeller, så verkar de i någon mån på samma arena och kan dra fördelar av varandras kunskaper och erfarenheter inom sitt respektive företagande. Småföretag saknar ofta tid och resurser att avsätta separat för affärsutvecklingsinsatser. Det finns därför behov av fler dynamiska, fysiska platser och noder där kulturella och kreativa företag kan verka. Detta kan vara platser som kreativa hubbar i tidigare industribyggnader, kulturmiljöer och liknande.

Verksamhetsspecifika behov

Flera studier har visat att nattlivets aktörer, till exempel nattklubbar och musikscener, har särskilda utmaningar då de riskerar att generera

klagomål på störande ljudnivåer när de finns i områden med bostäder. Andra utmaningar för livescenerna är att det finns en obalans när det gäller storleken och kapaciteten på scener och lokaler. Detta begränsar de möjligheter som artister, arrangörer och blivande aktörer har i starten av sina karriärer. Bland annat i *Nystartsrapporten* uttrycks att det finns väldigt få små livescener i Stockholm jämfört med andra städer och att det finns för få speltillfällen. Kulturförvaltningen arbetar aktivt med dessa frågor och flera nya scener öppnar under 2023.

I *Nystartsrapporten* uttrycks dessa verksamhetsspecifika behov av olika kulturaktörer:

- ”När det gäller teaterscener saknas det idag gästspelsscener och scener för fria teatergrupper och performancekonstnärer.
- Det finns ett behov av medborgardrivna, lokalt förankrade mötesplatser.
- Utställningsverksamheter efterfrågar lokaler som möjliggör en lokal förankring i kombination med möjlighet till samverkan med andra platser och städer.”

Stadsplanering ur ett kulturperspektiv

De kommande årens omfattande stadsutveckling ger möjligheter att minska de sociala skillnaderna och främja möten mellan människor i staden. Staden ska aktivt skapa nya värden genom att arbeta integrerat med social hållbarhet i alla stadsbyggnadsprojekt. Kultur och mötesplatser har positiva sociala effekter. Behovet av fler bostäder i Stockholm driver mycket av stadsutvecklingen. Det genererar helt nya behov av lokaler och verksamheter, inte minst i de industri- och hamnområden som kommer att bli nya stadsområden med bostäder och annat som skapar stadsliv och det som ofta kallas blandstad. Det långsiktiga målet i Stockholms stad är, enligt stadens budget för 2023, att skapa förutsättningar för att 140 000 bostäder ska byggas mellan 2010 och 2030, varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025.

Översiktsplanen

Stockholms stads översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2018 och är en viktig utgångspunkt för lokalbehovsanalysens bedömningar och hur Stockholm behöver växa med kultur.

De fyra stadsbyggnadsmålen är: *En växande stad*, *En sammanhängande stad*, *God offentlig miljö* och *En klimatsmart och tålig stad*. Stockholm har fyra fokusområden: Järva, Skärhol-

men, Hagsätra-Rågsved och Farsta. Det är enligt översiktsplanen ”stadsutvecklingsområden med stor eller mycket stor stadsutvecklingsmöjlighet dit stadens planeringsresurser och investeringar riktas för att få igång mer omfattande bostadsbyggande och stadsutveckling än vad som annars vore möjligt med nuvarande marknadsförutsättningar.”

Stadsbyggnadskontoret gör uppföljningar av hur översiktsplanen genomförs när staden utvecklas. I uppföljningen 2021 redovisades bland annat att stadsutvecklingen omfattar mycket mer än ny bebyggelse och infrastruktur. Illustrationen visar hur stadens olika strategiska dokument, utvecklade arbetssätt och ett axplock av konkreta projekt bidrar till att förverkliga översiktsplanens kvalitativt inriktade stadsbyggnads mål. Synergier mellan uppdrag och samverkan mellan olika aktörer är avgörande. Den kultur som lyftes fram av stadsbyggnadskontoret var Kulturstrategiska programmet, kulturlivsanalyser, Snösätra kulturplats, Kulturforum Slakthusområdet, Scen i Gasklockan, Östberga Kulturhus. Här finns också arbetssätt som är centrala i arbetet med att stärka och utveckla platser för kultur: Socialt värdeskapande analys, guide till barnrättsperspektiv, Strategin för offentliga rum och Näringslivspolicyn.

Den kultur som lyftes fram av stadsbyggnadskontoret var Kulturstrategiska programmet, kulturlivsanalyser, Snösätra kulturplats, Kulturforum Slakthusområdet, Scen i Gasklockan, Östberga Kulturhus.

Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Region Stockholm har tillsammans med kommunerna i länet tagit fram en *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen år 2050* (RUFS 2050). Den är en strategisk plan med ett långsiktigt perspektiv som syftar till att hantera Stockholmsregionens långsiktiga utmaningar och stärka regionens potential. I RUFS 2050 finns begreppet Regionala stadskärnor och inom Stockholms stad finns två sådana, Kista och Skärholmen. Tanken är att regionala stadskärnor skapar förutsättningar för en snabb och hållbar tillväxt av bostäder, arbetsplatser och högre utbildning samt en kommersiell och offentlig service utanför den centrala stadskärnan, utan att bebyggelsen glesas ut och bilresorna ökar.

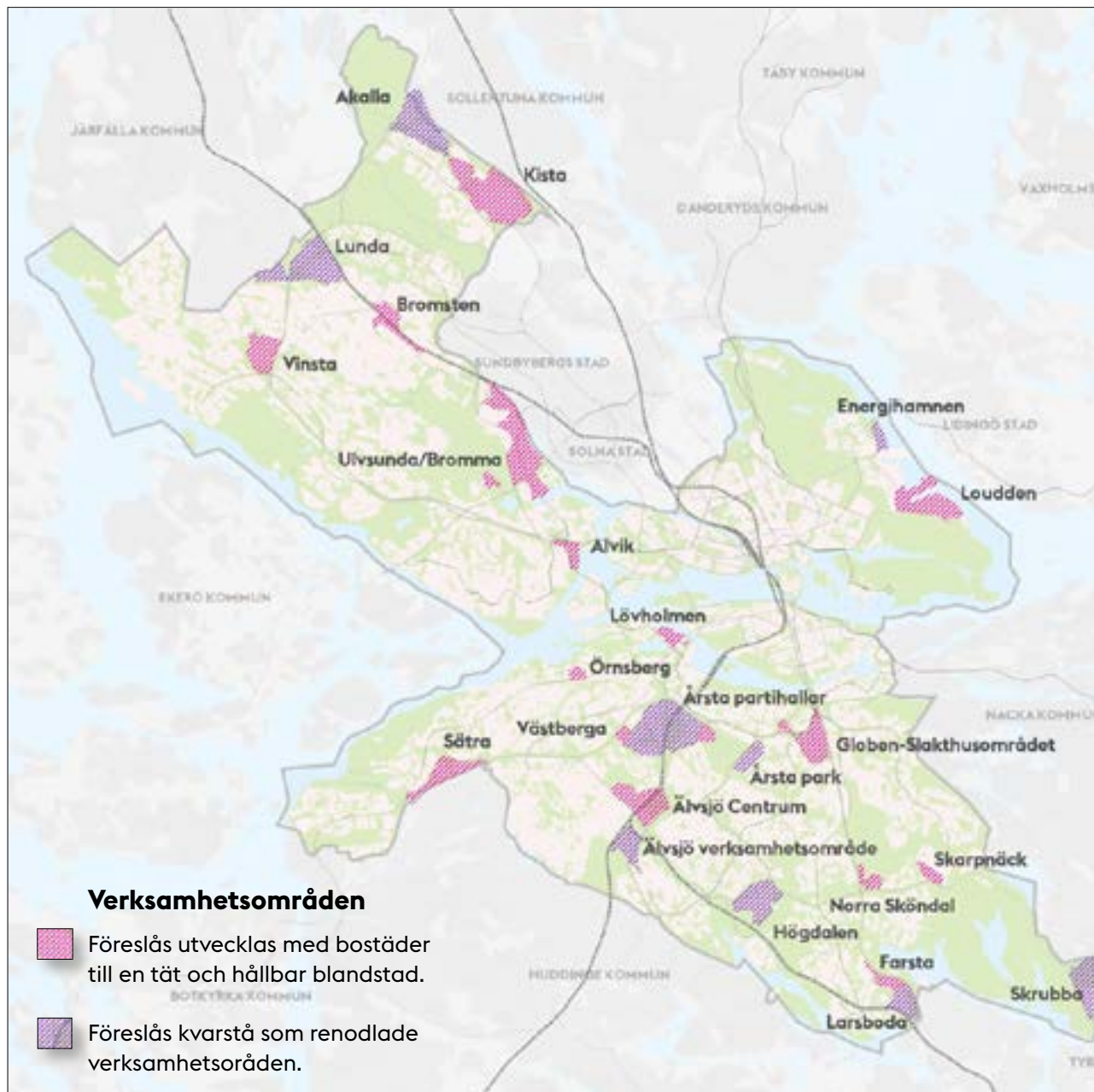
Region Stockholms kulturförvaltning har tagit fram en regional kulturstrategi för Stockholmsregionen. Kulturstrategin fungerar som ett komplement till RUFS 2050 och den fördjupar

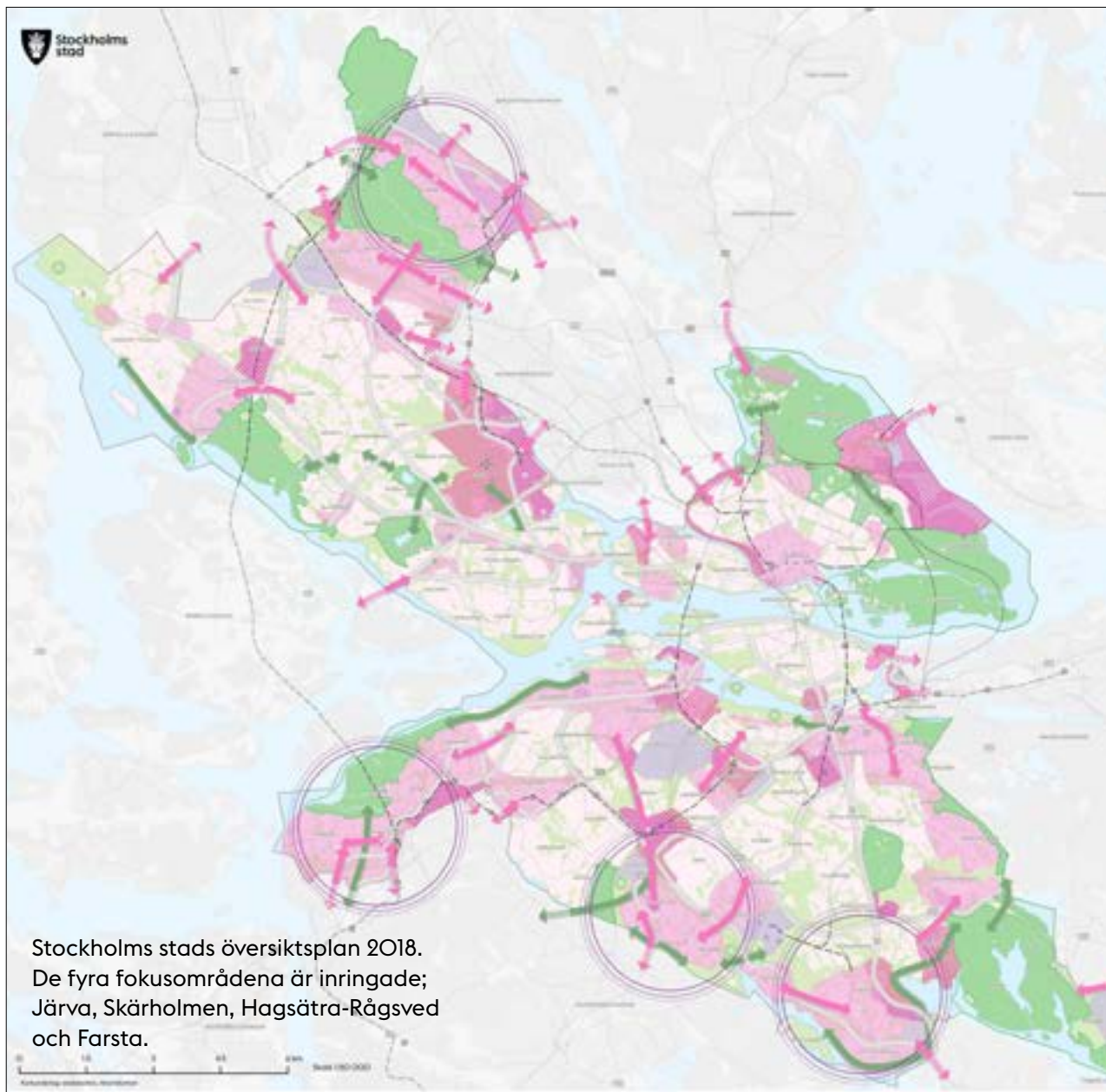
och förtydligar hur arbetet med konst och kultur bör bedrivas för att nå visionen och målen för Stockholmsregionens långsiktiga utveckling. Kulturstrategins målområden är:

- Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region.
- Kulturen stärker demokratin i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.
- Kulturdriven tillväxt och det kreativa företagandet bidrar till regional utveckling i en ledande tillväxt- och kunskapsregion.
- Kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en hållbar utveckling i en resurseffektiv och resiliert region.

Verksamhetsområden i stadens översiktsplan 2018. Nio verksamhetsområden kommer att finnas kvar som renodlade verksamhetsområden, utan bostäder. De är inte sällan platser där verkstäder och ateljéer för konstnärlig produktion finns eller skulle kunna finnas.

Av översiktsplanen framgår att kulturliv är ett allmänt intresse. Översiktsplanen innehåller också planeringsinriktningar som är särskilt intressanta och relevanta när det gäller kulturen i den växande staden:

- Platser för kultur och evenemang ska planeras in när befintliga områden förnyas och nya stadsdelar byggs.
- Stadsbyggandet ska bidra till likvärdig tillgång till grundläggande stadskvaliteter, som kollektivtrafik, samhällsservice, affärer, arbetsplatser, kultur och rekreation.
- Bebyggelse som är kulturhistoriskt värdefull och har betydelse för stads- och landskapsbilden ska ses som en resurs i stadsutvecklingen.
- Stadsdelarnas behov och förutsättningar för ett mångsidigt kulturliv ska preciseras med kulturunderlag som grund för planeringen. Dialogen med kulturaktörer och andra intressenter ska utvecklas.

Analys och slutsatser

Kulturförvaltningens samlade bedömning för staden som helhet redovisas i denna del av rapporten. Det handlar om lokalbehovsanalysens fyra typer av lokaler:

- Scener och filmvisning
- Utställningar
- Samlingslokaler
- Ateljéer

Varje stadsdelsområde har en egen beskrivning i nästa del av rapporten, del 3. Där redovisas bakgrund och bedömningar för varje stadsdelsområde och där beskrivs helheten inom varje geografiskt område. Det betyder att både del 2 och 3 av lokalbehovsanalysen behövs för att förstå bakgrund, motiv och hur kulturförvaltningen resonerat kring de bedömningar och slutsatser som presenteras.

Lokalbehovsanalysen handlar om en stor men begränsad del av Stockholms kulturlivs lokalbehov. Den handlar om verksamheter som drivs av det fria kulturlivet, civilsamhället och föreningslivet, privata, statliga och regionala aktörer. Stockholms stads egna verksamheters lokalbehov är inte bedömda i denna analys. Samtidigt utgör de kulturlokaler där staden står

för verksamheterna en betydelsefull del av den kulturella infrastrukturen. Tillsammans med alla andra typer av kulturlokaler i dagens Stockholm bildar de en utgångspunkt för kulturförvaltningens bedömningar av kommande lokalbehov. I den mötesserie med alla stadsdelsförvaltningar som kulturförvaltningen genomfört i arbetet med lokalbehovsanalysen framkom många nya idéer och möjligheter till samverkan i olika typer av kulturlokaler. Staden förfogar över stora lokalresurser och dessa kan användas ännu bättre i syfte att möta de behov som stockholmarna har i olika delar av staden.

Planeringsperspektivet är satt till år 2031. Många stadsomvandlingsprojekt har mycket långa planeringsprocesser och i flera fall kommer de platser som pekas ut i lokalbehovsanalysen att vara färdiga senare under 2030-talet.

Analysen är ett planeringsunderlag som ska fungera i stadsbyggandet och inom kulturlotseringen. Den ger stöd för stadens prioriteringar och vägledning för de insatser som behövs för att genomföra de behov kulturförvaltningen pekar på. För att bidra till förverkligandet av det som kulturlivet och stockholmarna behöver

i framtiden lyfter analysen också fram konstruktiva idéer och lösningar. Ambitionen är att analysen ska fungera som stöd och inspirationskälla för alla de aktörer inom fastighetssektorn och kultursektorn som tillsammans bidrar till att fylla ett växande Stockholm med kultur.

Flexibilitet och samverkan

Framtidens kulturlokaler kommer i ökande grad att vara flexibla i sin användning och därmed också möjliga att använda för flera aktörer och för olika verksamheter. Detta beror på flera faktorer, men en viktig anledning är att lokal-kostnader i Stockholm generellt sett är höga. Att flera aktörer delar på lokaler och utrustning kommer att bli vanligare. Det kan också leda till bra samarbeten och nya konstellationer kan skapa nya möjligheter på en plats. Öppenheten för detta kommer att vara en nyckelfråga för de allra flesta kulturaktörer.

De nya kulturlokalerna i Stockholm kommer att behöva byggas i både nya och befintliga byggnader i de stadsutvecklingsprojekt som planeras nu och under resten av 2020-talet. I vissa fall kommer det att handla om anpassningar av

lokaler som haft annan användning tidigare, detta finns det redan många goda exempel på. Det kommer också att bli aktuellt att skapa utrymme för kultur och möten i helt nya byggnader. I båda fallen blir en bra samverkan mellan flera aktörer i de tidiga skedena en framgångsfaktor. Det gäller inte minst i de fall flera kulturaktörer eller grupper av konstnärer ska etablera sig. I de processerna har stadens kulturlotsar viktiga roller. Det handlar om matchningen mellan lokaler och kulturverksamheter och att skapa samverkan mellan aktörer, till exempel kulturskapare, och fastighetsägare.

Scener och filmvisning

Analys

Stockholm har många scener för olika kulturella uttryck. Nya scener tillkommer parallellt med att vissa försvinner. Det är en del i ett dynamiskt kulturliv att scenerna förändras över tid. Scenerna fyller många olika slags behov och kan användas till många olika konstformer. Teater, musik, dans och annan scenkonst är de uppenbara. Samtidigt som en del scener kan användas mångsidigt finns också vissa inbyggda förutsättningar och begränsningar. I Stockholm finns ett brett spektrum av olika slags scener. Det finns scener som är tomma stora rum där yrkesverksamma scenkonstnärer själva går in med både scenografi, publikplatser och teknisk utrustning för att göra en produktion. Det finns även scener med mer eller mindre fast teknisk inredning och utrustning, fast eller flexibel gradäng och olika förutsättningar när det gäller inlastning, scenutrymmen för tillfällig lagring av teknik, kablage, dekor och rekvisita runt scenen och arbetsmiljön för de som använder scenen. Skillnaderna är också stora när det gäller förutsättningar och kapacitet att ta emot publiken på ett bra sätt.

Stockholms scener drivs dels av privata aktörer och dels av offentliga. Kulturförvaltningens perspektiv på scener handlar om hela bredden: de små scenerna där våra yngsta får möta

teater eller musikklubben som är stamställe för musikintresserade. Det handlar också om stora scener, till exempel nationalscenerna och deras omfattande ekosystem av scenkonstnärer inom musik, teater, dans, musikdramatik, shower och cirkus. Däremellan finns majoriteten av Stockholms scener, biografier och andra platser där man kan se film.

Musiklivet i Stockholm innehåller en stor bredd och här spelar både de privata och offentliga scenerna samt även de religiösa samfundens och kyrkornas lokaler en stor roll. Ibland framhålls det att antalet mindre scener, för konserter på upp till 300 personer, saknas i Stockholm. Det stämmer att det tidigare har funnits fler sådana i Inre staden. Samtidigt kan kulturförvaltningen notera ett visst intresse av etableringar i mindre centrala delar av staden vilket är mycket positivt. B-K i Banankompaniet i Frihamnen är ett sådant exempel på en helt ny etablering. Där handlar det om flera scener där den största kommer att ha plats för en publik på 3 700 personer, en mellanscen för 900 och en mindre för en publik på 500 personer. Stadens strategi för nattklubbar och livescener handlar om att skapa bättre förutsättningar för Stockholms nattliv. Sådana scener bidrar till stadens attraktivitet och trygghet.

Slutsatser

Kulturförvaltningen bedömer att antalet scener och visningsplatser för film i staden behöver kompletteras på några strategiskt viktiga platser. Kulturförvaltningen uppskattar att ungefär 11 nya sådana lokaler, ibland i kombination med andra kulturlokaler, skulle ge bra nya möjligheter på dessa platser. I vissa fall handlar det om scener och lokaler för filmvisning som redan är under planering och i vissa fall redovisar vi här helt nya bedömda behov.

De platser där förvaltningen bedömer att nya scener eller lokaler för filmvisning platser att visa film behövs under perioden fram till 2031 är: Kista, Hässelby gård, Ulvsunda industriområde, Centralstationsområdet, Fridhemsplan, Liljeholmen centrum, Västberga, Slakthusområdet, Hagsätra, Farsta centrum och Björk-hagen. En viktig princip för utvecklingen av nya platser är att kulturaktörer är delaktiga i arbetet med att precisera vilken typ av lokaler som behövs samt hur de bör vara utformade.

Större scen i Kista

Kistas betydelse som centrum på Järva och den mycket stora befolkningsökning som kommer att ske här har varit vägledande i analysens slutsats att en större scen i privat regi skulle kunna vara motiverad och relevant centralt i Kista. En sådan scen bör skapa utrymme för ungefär 600 till 800 personer i publiken. I Rinkeby-Kista väntas befolkningen öka med 20 procent och Kista är den stadsdel som växer mest, med drygt 50 procent till 2031. En annan betydelsefull faktor är att Kista är en regional stadskärna enligt Region Stockholms strategiska plan, RUF 2050.

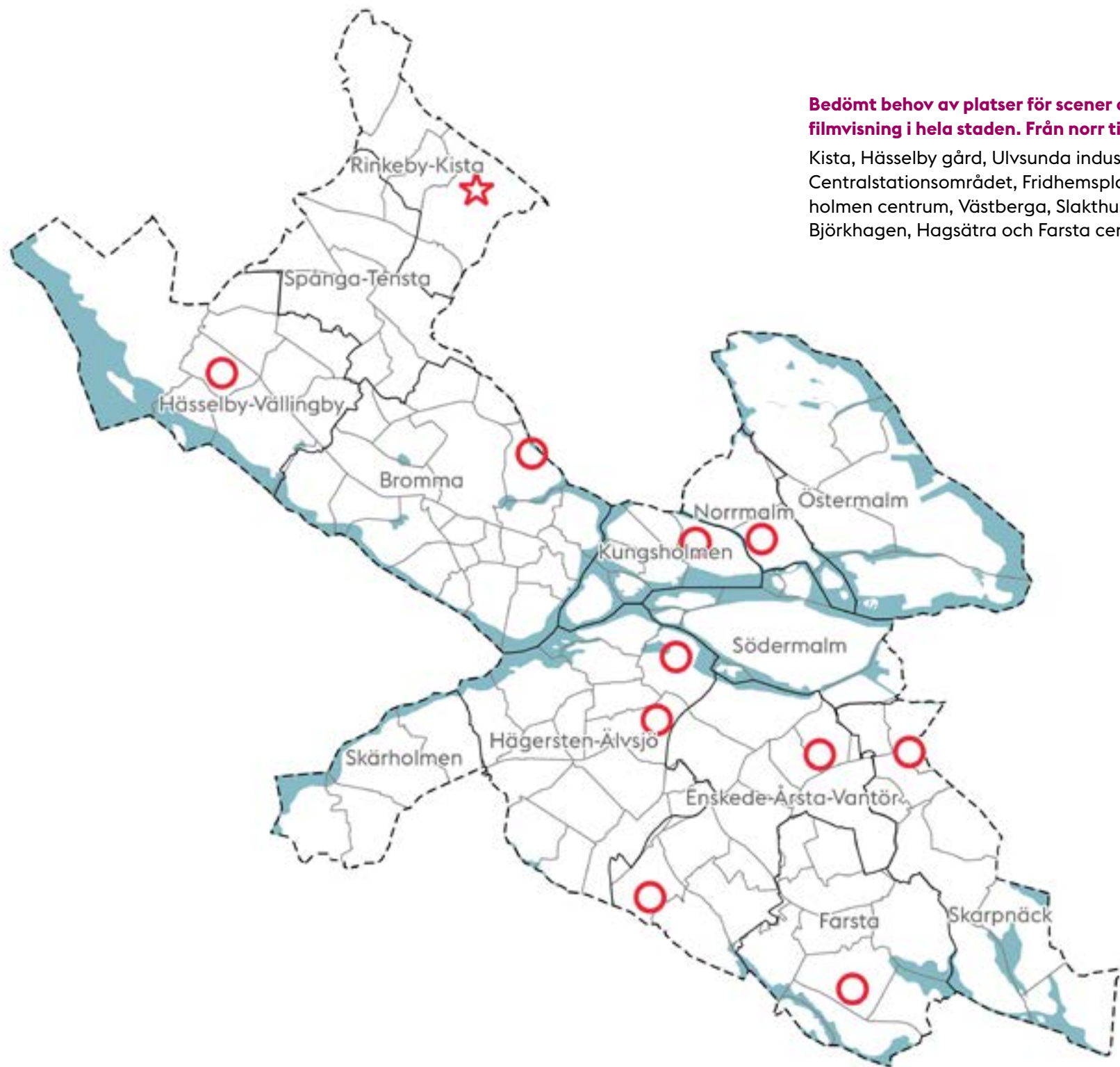
Målgrupper för en scen finns både i Kista som centrum för många arbetsplatser och en betydande dagbefolkning samt genom den växande befolkningen i närområdet och denna del av regionen. Stadens satsning på Fokus Järva är också en viktig faktor för att välja Kista för

denna etablering. Andra platser inom Järva skulle kunna vara aktuella men kulturförvaltningen bedömer att möjligheterna för en kommersiell scenaktör är störst just i Kista.

En scen i storleksordningen 600 till 800 publikplatser har också av Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning bedömts som ett kommande behov. En framtida scen bör förslagsvis utformas för en mångsidig och flexibel användning inom musik och scenkonst, av den aktör som kommer att driva scenen. Restaurang bör finnas med i konceptet och kulturförvaltningen bedömer att anläggningen även kommer att vara intressant för uthyrning till stora fester och kulturarrangemang.

En viktig princip för utvecklingen av nya platser är att kulturaktörer är delaktiga i arbetet med att precisera vilken typ av lokaler som behövs samt hur de bör vara utformade.

Bedömt behov av platser för scener och filmvisning i hela staden. Från norr till söder:

Kista, Hässelby gård, Ulvsunda industriområde, Centralstationsområdet, Fridhemsplan, Liljeholmen centrum, Västberga, Slakthusområdet, Björkhagen, Hagsätra och Farsta centrum.

Konstig känsla känns bra,
en utställning om ASMR
på ArkDes (2020).

Utställningar

Analys

Stockholm är en av världens mest museitäta städer vilket är en stor kvalitet för såväl stockholmare som besökare. Det är sedan länge stadens centrala delar som dominerar kartan över museer, konsthallar, utställningsrum och gallerier. Det finns en stor bredd av museer och utställningar. Många av de äldre museerna drivs av staten eller stiftelser, på senare år finns flera stora nysatsningar på utställningsområdet.

Slutsatser

Lokalbehovsanalysen har tagit fasta på förutsättningarna att öka tillgången till utställningar på platser där utställningar saknas, till exempel i stadens yttre stadsdelar. Utställningsverksamheter är beroende av en närhet till sin publik och av att lokalerna har en bra tillgänglighet. Det finns intresse från statliga museer att öka närvaron i och kontakterna med publiken och andra institutioner i ytterstaden. Vissa projekt har redan genomförts i ytterstaden av statliga museer och erfarenheterna från dem kan bli en viktig utgångspunkt. Museisektorn beskriver själva i styrdokument hur viktigt det är med öppenhet inför nya publikgrupper och museernas demokratiska roller. För att skapa nya dialoger och möten med invånare i mål-

grupper som är svåra för museerna att nå kan det vara en fördel att hitta nya sätt att arbeta, på helt nya platser. För att bli angelägna för fler stockholmare krävs också ett ökat utifrån- och in-perspektiv hos museerna. Också museer och utställningar med andra huvudmän kan bli aktuella.

Sex bra platser som är eller kommer att vara publikt tillgängliga och som har andra goda förutsättningar att planera för en utställnings- eller galleripublik under perioden fram till 2031 pekas ut. Dessa är: Centralstationsområdet, Liljeholmens centrum, Telefonplan, Skärholmen, Slakthusområdet och Högdalen.

Det finns intresse från statliga museer att öka närvaron i och kontakterna med publiken och andra institutioner i ytterstaden.

Utställningsfilial i Skärholmen

Kulturförvaltningen har inlett sonderingar av möjligheten att skapa en utställningsfilial i Skärholmen som delas av flera utställande institutioner som är lokaliserade i Inre Staden. Kulturförvaltningen bedömer att en gemensam utställningsfilial kan skapa realistiska möjligheter för museerna att både nå ut och att samtidigt ta in nya perspektiv på sina verksamheter. Ett relevant och aktivt steg för museerna är att ta plats där möjligheterna till ett nytt engagemang för museer och utställningar är stort. Vinsten är att museerna ges möjlighet att nå en publik som i mindre utsträckning tar sig till deras lokaler. Skärholmen är av flera skäl en plats där en gemensam utställningsfilial skulle ha goda förutsättningar att bli framgångsrik.

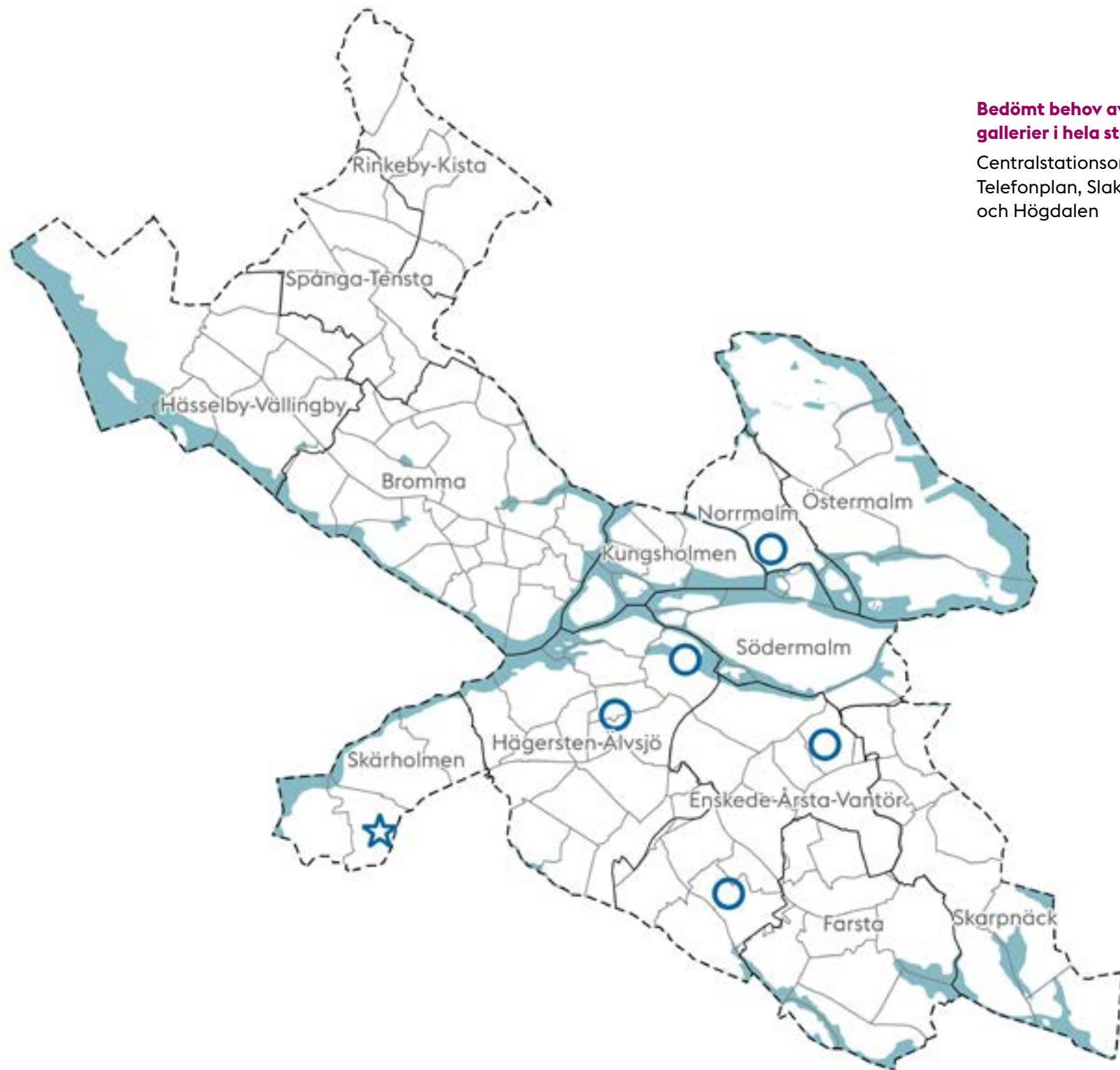
I Skärholmen finns många väletablerade kulturaktörer med breda målgrupper att samverka med. Detta är en nyckelfaktor för att kunna nå ut och skapa dialog. Satsningen på Fokus Skärholmen utgör en kraftsamling som innebär att

grunden på många sätt redan är god här. Skärholmen har en stor och växande befolkning och Skärholmens stadsdelsförvaltning ses som en av flera viktiga möjliggörare. Skärholmen är också en av Stockholms stads två regionala stadskärnor, enligt Region Stockholms strategiska plan RUFSS 2050. Det finns goda kommunikationer och upptagningsområdet för en utställande verksamhet är stort.

I en gemensam utställningsfilial kan flera museer göra egna utställningar och program, tillsammans eller var och en på de sätt de vill lägga upp det. Idén om en utställningsfilial behöver utredas närmare och den bör utformas i nära kontakt med aktörer i Skärholmen. Möjligheten till extern finansiering från till exempel Kulturrådet, Boverket och Vinnova bör prövas. Kulturförvaltningen skulle kunna ha en roll inledningsvis i planeringen, i samverkan med flera andra. Verksamheten bör utformas för att kunna stå på helt egna ben.

Skärholmen har en stor och växande befolkning och Skärholmens stadsdelsförvaltning ses som en av flera viktiga möjliggörare.

Bedömt behov av platser för utställningar och gallerier i hela staden. Från norr till söder:

Centralstationsområdet, Liljeholmens centrum, Telefonplan, Slakthusområdet, Skärholmen och Högdalen

Samlingslokaler

Analys

Stockholms stad stödjer 28 samlingslokaler och hemgårdar som drivs av lokalförvaltande organisationer, i allmänhet föreningar. De är relativt väl spridda över staden. Samlingslokalernas betydelse som infrastruktur för kultur ökar och dessa lokaler har också viktiga demokratiska och sociala funktioner, särskilt i ytterstaden, för både boende och civilsamhälle. Det handlar om bokningsbara lokaler som kan användas för möten, fester, föreställningar och andra evenemang. En del av de samlingslokaler som finns i Stockholm idag fungerar som lokala kulturhus.

Slutsatser

Lokalbehovsanalysen pekar på några platser där samlingslokaler med stöd av kulturförvaltningen saknas idag och där de skulle vara motiverade. Dessa är Hässelby villastad, Blackeberg, Kungsholmen, Solberga och Slakthusområdet. I Hässelby villastad finns redan en Folkets Husförening. Blackebergs centrum bedöms vara en lämplig plats i Bromma för en ny föreningsdriven samlingslokal. Kungsholmen har ingen samlingslokal idag, trots ett aktivt föreningsliv. I Solberga finns en panncentral

Kulturförvaltningen genomförde 2015 en kartläggning av samlingslokaler och andra mötesplatser i Stockholm.

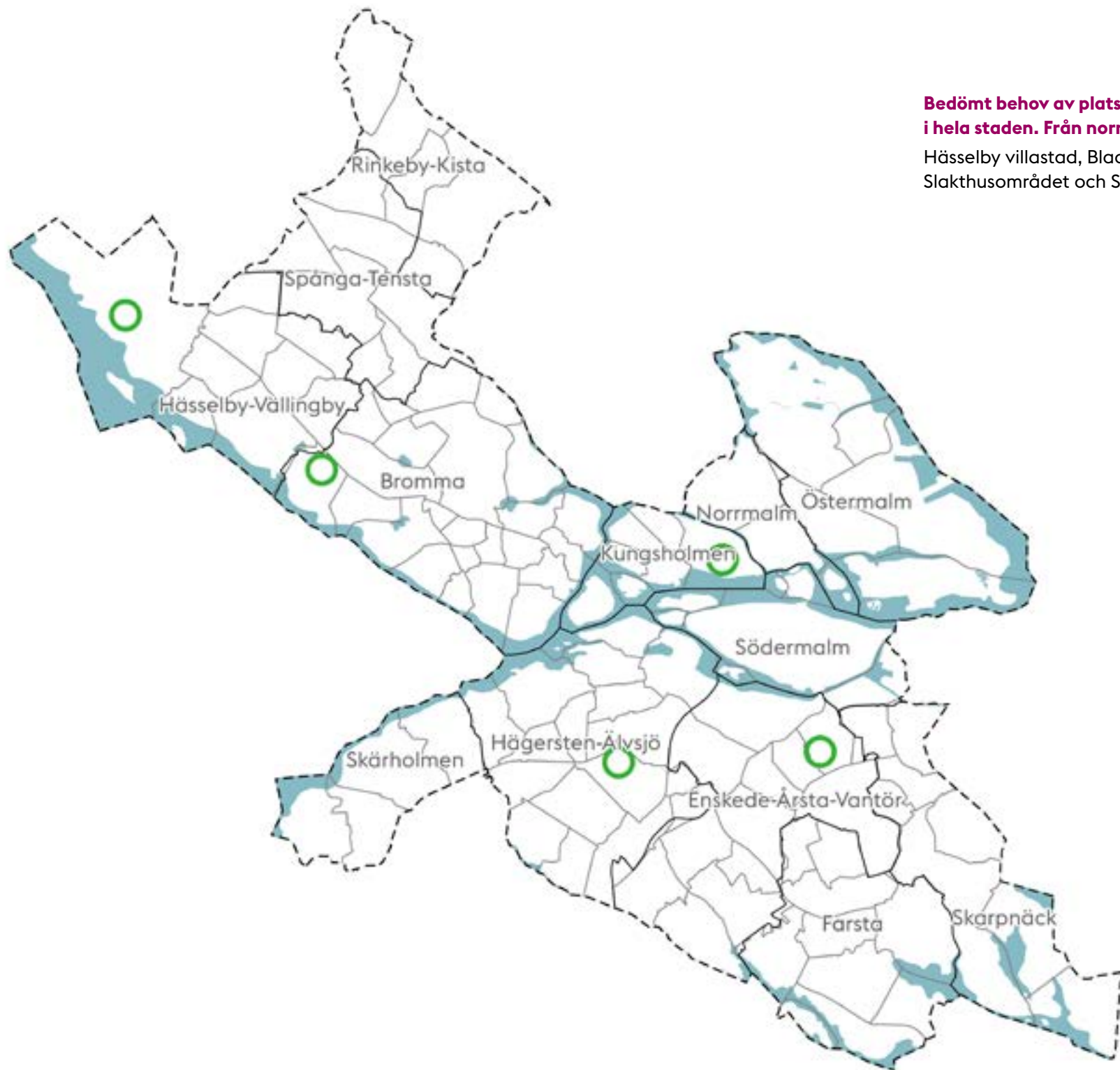
som nu planeras för en publik användning, kanske som samlingslokal. Slakthusområdet utvecklas med ambitionen att bli Stockholms nya mötesplats för kultur, mat och upplevelser. Med de nya bostäder som kommer att ta plats i området bedömer kulturförvaltningen att det kommer att finnas en bra grund för en samlingslokal här. Boverkets investeringsstöd för allmänna samlingslokaler skulle kunna bli aktuellt att söka för de som vill göra dessa investeringar.

28

Stockholms stad stödjer 28 samlingslokaler och hemgårdar som drivs av lokalförvaltande organisationer, i allmänhet föreningar.

**Bedömt behov av platser för samlingslokaler
i hela staden. Från norr till söder:**

Hässelby villastad, Blackeberg, Kungsholmen,
Slakthusområdet och Solberga.

Lokala mötesplatser

Det kommande behovet av mindre lokala samlingslokaler bedöms inte kunna täckas genom en utbyggnad av kulturnämndens stöd till lokalförvaltande organisationer. Mycket pekar samtidigt på att bostadsbyggandet är beroende av värdeskapande etableringar i nya bostadskvarter, för att skapa trygga, trivsamma och attraktiva områden. När Stockholm växer sker det i hög grad genom bostadsbyggandet och utbyggnaden av teknisk infrastruktur. De kvaliteter som kan skapas i dessa nya områden handlar om långsiktiga värden. I den nationella politiken för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110) lyfts behovet av samlingslokaler i bostadsområden fram:

”Ur ett socialt hållbarhetsperspektiv och för ett samhälle som håller ihop är det viktigt att det finns möjligheter för kontinuerlig verksamhet i miljöer där människor lever och vistas. Förutom närhet till service och rekreationsytor behövs tillgång till samlingslokaler där människor i alla åldrar ges möjligheter att organisera sin fritid och samlas utifrån gemensamma intressen.”

I översiktsplanen för Stockholm anges att allt stadsbyggande ska vara socialt värdeskapande. Lokala mötesplatser ses som en viktig faktor i det arbetet. Stadens budget för 2023 beskriver

hur staden ska arbeta utifrån idén om 15-minutersstaden. Genom att satsa på en nära stad där alla stockholmare har tillgång till en lättfungerande vardag ska staden bidra till att bygga ett starkt lokalsamhälle. Allt pekar också på att de lokala stadsmiljöerna efter pandemin kommer att bli allt viktigare. Visionen för 15-minutersstaden handlar om att ”stadens invånare ska kunna nå allt de behöver inom promenadavstånd eller en kort cykeltur. Investeringar i offentliga miljöer, skola, fritid och kultur kan bygga sammanhållning och trygghet samtidigt som klimatpåverkan minskas och hela staden tillåts utvecklas.” Idén om de lokala mötesplatserna ligger i linje med dessa ambitioner.

Genom att planera för lokala mötesplatser i tidiga skeden av planprocessen kan de förverkligas, av enskilda byggaktörer eller i projekt där byggaktörer går samman. Det handlar om att bygga vidare på tidigare epokers stadsbyggande där den har tillfört staden bestående kvaliteter och värden.

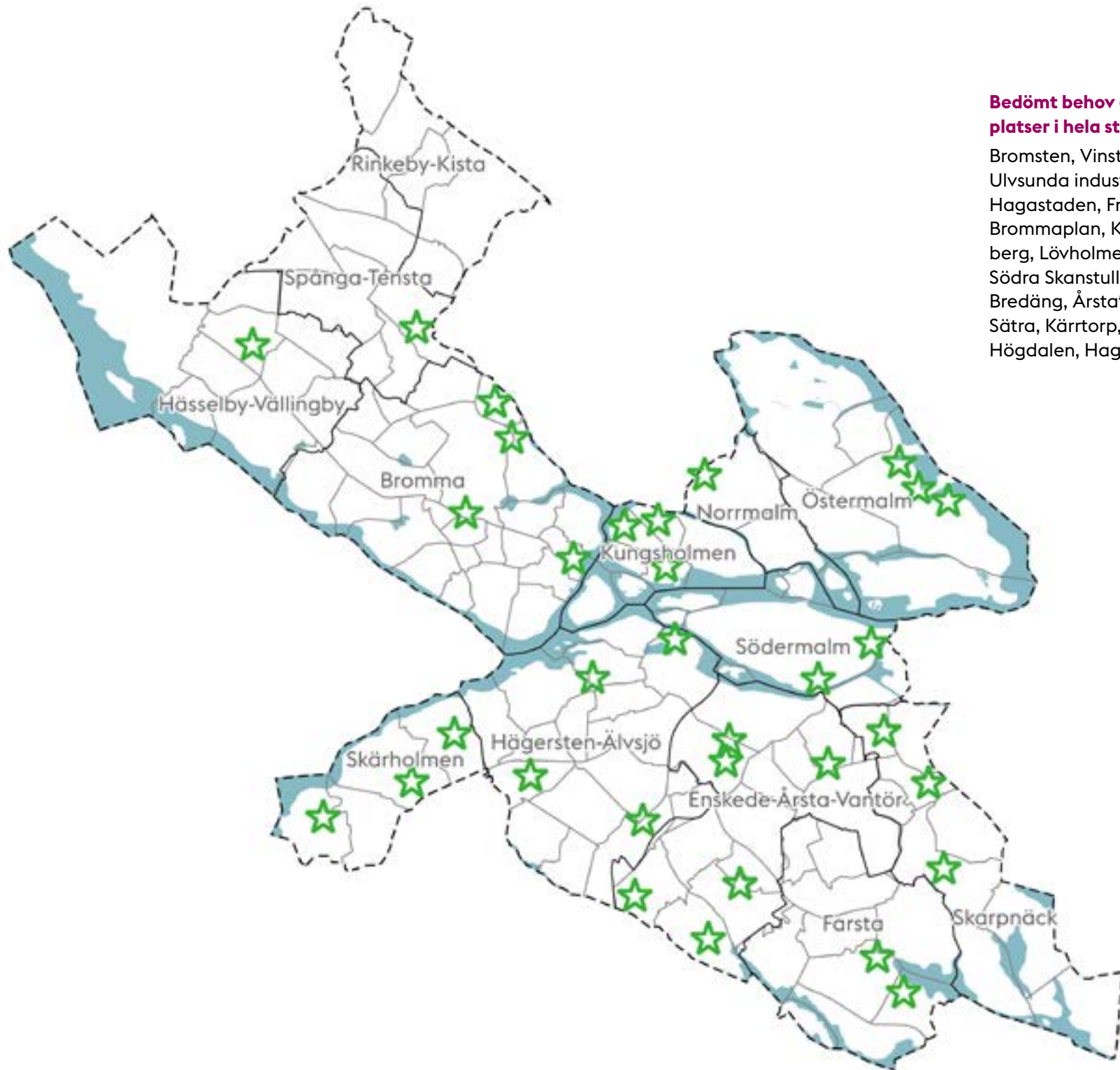
Kulturförvaltningen bedömer att staden och byggaktörerna har gemensamma intressen av att detta sker framöver. Kulturförvaltningen har valt den väldigt allmänna benämningen lokala mötesplatser på denna typ av lokaler. Där de

förverkligas kan de givetvis få andra namn, kopplat till det innehåll lokalerna står för eller var de lokala mötesplatserna ligger.

Fastighetsmarknaden idag

I den nu rådande konjunkturen för byggsektorn är det inte rimligt att ställa krav på byggaktörerna att skapa lokala mötesplatser. Kulturförvaltningen ser istället att detta bör bli en mer öppen möjlighet för dem som investerar i byggandet av fastigheter med hyresrätter och bostadsrätter. Kulturförvaltningen bedömer att det trots rådande läge finns byggaktörer i Stockholm som har intresse av att vara föregångare inom kultur och stadsutveckling genom att skapa lokala mötesplatser. Dessa kan vara belägna i bottenvåningar i nya bostadskvarter, i de lägen som inte är de kommersiellt mest attraktiva. I vissa områden finns befintliga byggnader som ska bevaras och där det är lämpligt kan lokala mötesplatser förläggas i dem. Stockholm skulle ha stor nytta av några piloter på området, gärna med olika profil och förutsättningar.

I de tidiga ekonomiska kalkylerna går det att motivera investeringen långsiktigt eftersom den kan vägas upp av det värdeskapande som blir resultatet av en ny mötesplats. Kostnaderna

Bedömt behov av platser för Lokala mötesplatser i hela staden. Från norr till söder:

Bromsten, Vinsta-Johannelund, Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Värtahamnen, Hagastaden, Frihamnen, Loudden, Stadshagen, Brommaplan, Kristineberg, Östra Alvik, Marieberg, Lövholmen, östra Södermalm, Örnsberg, Södra Skanstull, Hammarbyhöjden/Björkhagen, Bredäng, Årstafältet, Slakthusområdet, Fruängen, Sättra, Kärrtorp, Vårberg, Älvsjö, Skarpnäcks gård, Högdalen, Hagsättra, Rågsved, Telestaden.

för en lokal mötesplats är också marginella sett till investeringen i ett bostadsbyggnadsprojekt som helhet. Kulturförvaltningens verktyg kulturkalkylen visar till exempel att det finns samband mellan samlingslokaler och värdet på bostadsrätter eller kontorslokaler.

Det ekonomiska värdet är givetvis bara en del av kalkylen. Andra värden handlar till exempel om trygghet, identitet, attraktivitet, trivsel och det nya bostadsområdets varumärke. Lokala mötesplatser kan ha en mångsidig användning och de större kan också hyras ut. Kvarterets egna möten, större fester och mindre konserter eller föreställningar är några exempel på det som kan ske här. Beroende på hur de utformas kan kulturarrangemang med kulturstöd äga rum där, och på så sätt fördelas kulturresurser också till dessa nya stadsdelar.

För att ge en uppfattning om hur stora lokaler det skulle kunna vara frågan om har kulturförvaltningen tagit fram tre tänkbara inriktningar:

- Liten lokal mötesplats på upp till 150 kvadratmeter.
- Medelstor lokal mötesplats på mellan 150 och 300 kvadratmeter.
- Stor lokal mötesplats på över 300 kvadratmeter.

Valet av storlek, utformning, utrustning och inriktning blir en fråga att avgöra beroende på plats, övriga tillgångar i det planerade området, rimlig ambitionsnivå i projektet och vilket värdeskapande som är motiverat. Kulturförvaltningen har beredskap att medverka med stöd i dessa processer genom kulturlotsningen. Inte minst när det gäller hur de gemensamma insatserna planeras och lokalerna kan drivas. Staden bör genom sina olika förvaltningar och bolag följa utvecklingen här och sikta på att skapa goda förutsättningar i stadsutvecklingen där det är möjligt.

Framtida möjligheter

På längre sikt och när marknaden för byggnad blivit mer stabilt vore det intressant att pröva möjligheten att etablera lokala mötesplatser på många platser i Stockholm. När det gäller just lokala mötesplatser skulle staden och byggaktörerna i framtida markanvisningar kunna inkludera dem som ett åtagande som har paralleller med andra gemensamma anläggningar i nya områden (till exempel anläggningar för sophantering och parkeringshus). I de fall bostadsbebyggelse planeras på privatägd mark blir frågan om lokal mötesplats i det nya området något som tas upp i stadsplaneringen, alltså av stadsbyggnadskontoret. Inom Fokus Skärholmen har jämförelseförfarande med social hållbarhet som urvalskriterium använts vid markanvisningar. Det blir intressant att

följa upp de resultaten i takt med att dessa projekt genomförs. Det finns också internationella exempel på etableringar som kan fungera som referenser och inspiration vid markanvisningar som inkluderar kulturlokaler, till exempel inom WCCF (World Cities Culture Forum) där Stockholm är medlem. Detta bör studeras närmare.

Kulturförvaltningen ser att det, med sikte på utvecklingen fram till 2031, skulle vara positivt med en relativt omfattande planering och utbyggnad av lokala mötesplatser. Drygt 30 områden har bedömts som lämpliga: Bromsten, Vinsta-Johannelund, Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Brommaplan, Östra Alvik, Hagastaden, Värtahamnen, Frihamnen, Louden, Stadshagen, Kristineberg, Marieberg, Södra Skanstull, östra Södermalm, Lövholmen, Örnberg, Fruängen, Älvsjö, Bredäng, Sätra, Vårberg, Årstafältet, Slakthusområdet, Hagstätra, Högdalen, Rågsved, Telestaden, Hammarbyhöjden/ Björkhagen, Kärrtorp, Skarpnäcks gård.

Under de kommande åren, 2024–2026, skulle det vara intressant att gå vidare med några strategiskt viktiga piloter. Kulturförvaltningen bedömer att dessa områden kan ha bra förutsättningar för sådana sonderingar och samtal med byggaktörer: Vinsta-Johannelund, Kristineberg, Årstafältet och Telestaden.

Lokalbehovsanalysen pekar på ett behov av 17 nya ateljéhus i hela staden, med särskilt fokus på nya platser i ytterstaden.

Ateljéer

Analys

De flesta konstnärer och ateljéhus i Stockholm finns på Södermalm och i söderort. När Stockholm växer och utvecklas kommer det att behövas fler produktionslokaler för konst, inte minst i förorter på Järva och i Söderort.

I rapporten *Stockholms kulturkartor* har kulturförvaltningen kartlagt var de yrkesverksamma konstnärer som finns i SCB:s företagsregister är verksamma. Kulturförvaltningen bedömer att det kan finnas fler konstnärer i andra delar av Stockholm som bara delvis är yrkesverksamma eller som inte registrerat företag som konstnär. Arbetet i linje med lokalbehovsanalysen får visa om det antagandet stämmer och hur stort behovet på olika platser är. Stockholm har ock-

så bra kollektivtrafik och möjligheten att resa till bra lokaler med rimliga hyror är också en komponent i denna bedömning.

Kulturförvaltningen bedömer det som rimligt att etablera nya produktionslokaler på flera platser i linje med de två koncept som beskrivs nertill. På sikt kan dessa båda upplägg, Ateljéhus och Kreativa noder, leda till fler fristående föreningsdrivna ateljéhus och produktionslokaler för konstnärer och helt nya platser där konstnärligt skapande för samman yrkesverksamma med amatörer. Tanken är också att det gemensamma intresset för skapandet ska kunna föra samman personer inom helt olika målgrupper och åldrar.

Slutsatser

Ateljéhus

Lokalbehovsanalysen pekar på ett behov av 17 nya ateljéhus i hela staden, med särskilt fokus på nya platser i ytterstaden. Detta handlar om arbetsplatser för yrkesverksamma konstnärer. Idag finns det många konstnärer som söker ny ateljé genom stadens ateljékö och kulturförvaltningen bedömer att det behövs både fler och bättre ateljéhus på sikt. Kulturförvaltningen tar under 2023 fram en Ateljéstrategi i samverkan med fastighetskontoret och där kommer de frågor som rör ateljéer att preciseras närmare. Nya ateljéhus som drivs av föreningar (5–30 konstnärer) bedöms som lämpligt på platser där ateljéer saknas idag. Där kommer alltså enskilda yrkesverksamma konstnärer att kunna

hyra en ateljé. Det är också möjligt att förse de ateljéhusen med gemensamma lokaler och projektrum. Inom de verksamhetsområden i staden som pekas ut i stadens översiktsplan kan det finnas lämpliga lokaler. Motiven bakom de platser som kulturförvaltningen pekar ut varierar och bygger på en sammanvägd bedömning.

För att etablera helt nya ateljéhus på nya platser behövs det både kunniga organisationer och aktörer med rätt nätverk för att få igång piloter och efterföljare, tillsammans med stadens kulturlotsar. Här blir dialoger och lyhörda möten en viktig del. Stadsdelsförvaltningarnas nätverk och lokala kunnande ska tas tillvara. Kulturförvaltningen bedömer att extern finansiering till en sådan insats vore lämpligt, till exempel genom någon av Boverkets utlysningar. Kulturförvaltningen anser också att det skulle vara positivt om staden kunde hitta bra former för samverkan med några av de konstnärliga högskolorna kring detta. Kungl. Konsthögskolan, Beckmans och Konstfack arbetar för en breddad rekrytering och kan vara aktuella här.

En grund att ta fasta på är också de tre större årliga konstsalongerna i Husby (Kulturhuset Stadsteatern, Folkets Husby, Husby Konsthall, Kulturskolan i Husby, Framtidens hus och Husby bibliotek), Vällingby (Vällingby Folkets hus och Kulturhuset Stadsteatern Vällingby) och

Skärholmen (FOLK i Skärholmen). Genom de evenemangen finns viktiga nätverk. Ett upplägg som kulturförvaltningen skulle vilja utveckla för dessa etableringar är dels den samverkan som nämnts och dels att dela upp skapandet av ateljéhusen mellan flera drivande aktörer. Intresset från grupper av konstnärer och tillgången till lämpliga lokaler kommer att vara vägledande när det gäller var och när dessa etableringar kan ske.

Detta är lokalbehovsanalysens prioritering i två faser under perioden fram till 2031 när det gäller ateljéer:

Fas 1, 2024-2026

- Järva och Bromma: Akalla, Lunda, Riksby, Alvik.
- Skärholmen: Bredäng, Skärholmen, Vårberg.

Fas 2, 2027-2031

- Söderort, väster: Lövholmen, Örnberg, Västberga.
- Söderort, öster: Slakthusområdet, Hammarby Sjöstad, Kärrtorp eller Bagarmossen.

De områden där ateljéer bedöms behövas i Inre staden är Odenplan, Hjorthagen, Stadshagen, Zinkensdamm och Hammarby Sjöstad.

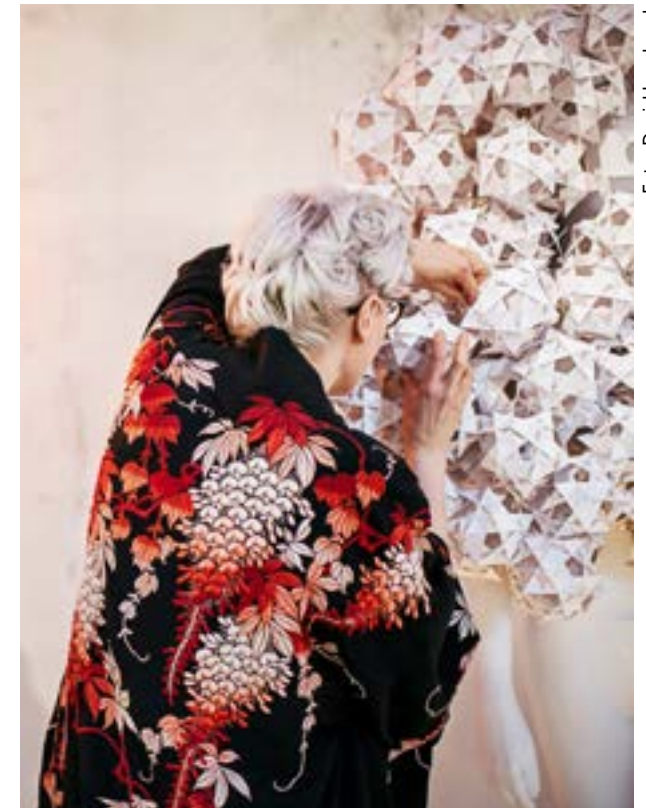
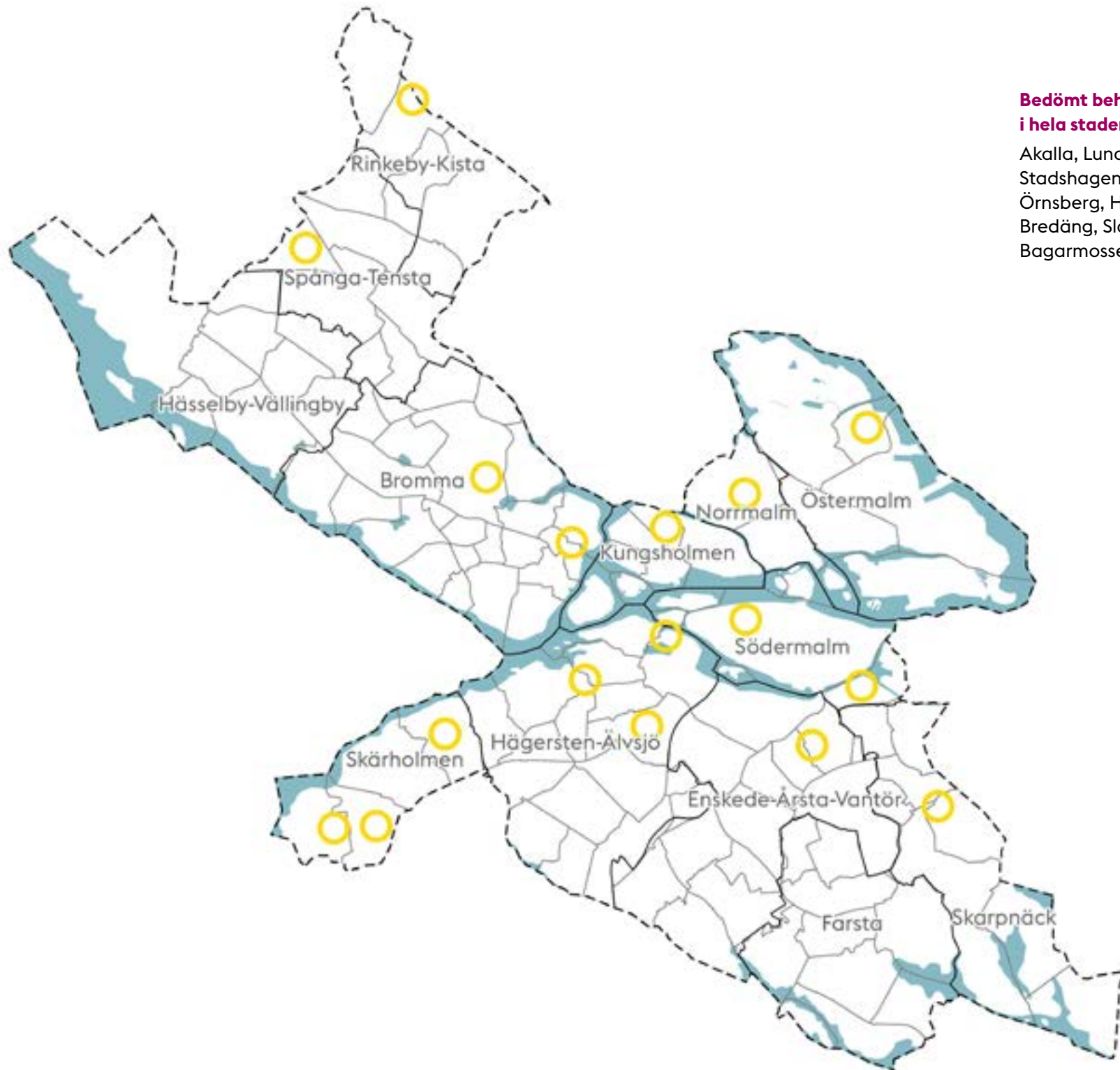

Foto: David Lundmark

Bea Szenfeld.

De platser där nya ateljéhus bedöms som särskilt relevanta är:

Akalla, Lunda, Riksby, Alvik, Odenplan, Hjorthagen, Stadshagen, Zinkensdamm, Hammarby Sjöstad, Lövholmen, Örnberg, Västberga, Bredäng, Skärholmen, Vårberg, Slakthusområdet och Kärrtorp eller Bagarmossen.

**Bedömt behov av platser för ateljéhus
i hela staden. Från norr till söder:**

Akalla, Lunda, Hjorthagen, Riksby, Odenplan, Stadshagen, Alvik, Zinkensdamm, Lövholmen, Örsberg, Hammarby Sjöstad, Västberga, Bredäng, Slakthusområdet, Kärrtorp eller Bagarmossen, Skärholmen och Vårberg.

Kreativa noder

I centrala lägen i ytterstaden bedömer kulturförvaltningen att en ny typ av produktionslokaler för konstnärligt skapande, här kallade Kreativa noder, skulle vara ett lämpligt tillskott. Det handlar om verksamheter som är välutrustade, professionellt bemannade samt öppna för alla. Unga, vuxna och äldre – alla som vill ägna sig åt konstnärligt skapande. Platserna ska vara levande kreativa noder som fungerar som mötesplatser över generationsgränserna. De påminner om maker space och ska vara väl avgränsade i sin verksamhet mot fritidsgårdar, kulturskola, studieförbund. Detta behöver preciseras i det fortsatta arbetet. Det gäller också frågor som huvudmannskap och finansiering. En grund för fortsättningen ligger i att identifiera aktörer som har kapacitet och förmåga att medverka i förverkligandet av de Kreativa noderna. Stadsdelsförvaltningarna ses som viktiga parter här.

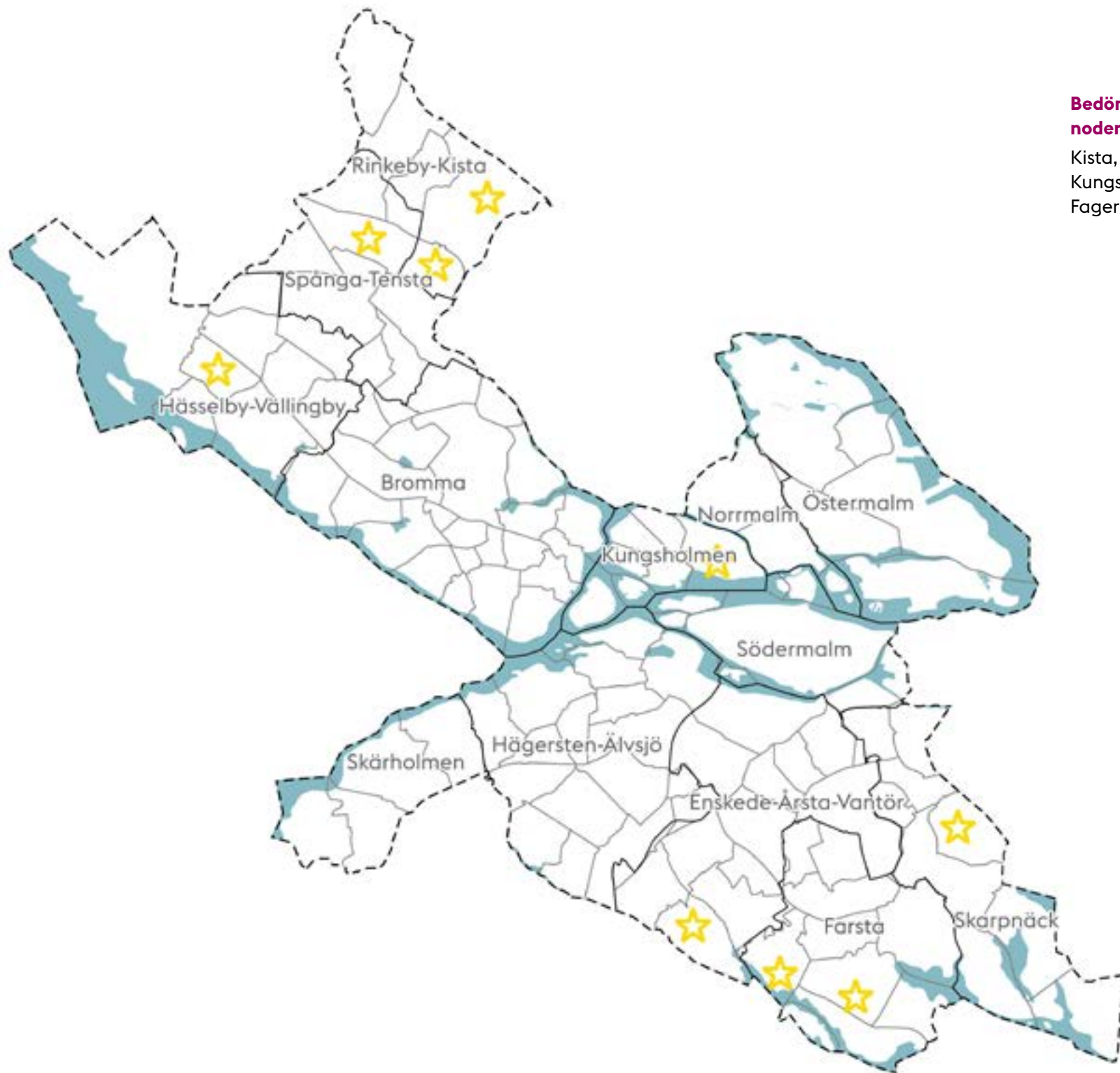
Det kan vara relevant att undersöka om extern finansiering av verksamheten skulle kunna vara möjlig inledningsvis. Med fokus på unga och unga vuxna finns till exempel Boverkets

verksamhetsutvecklingsbidrag Gör plats för ungdomarna. Förebilder och erfarenheter från tidigare verksamheter i Stockholm och andra städer kommer att fungera som utgångspunkt för etableringen av Kreativa noder. Kulturförvaltningens roll är att fungera som katalysator och initiativtagare.

Kulturförvaltningen bedömer att det kan vara rimligt att starta i två områden för att få fram piloter vars verksamhet kan vara vägledande för andra platser i staden. De två områden där kulturförvaltningen bedömer att det skulle vara lämpligt att börja är Tensta samt Farsta centrum, med en satellitverksamhet i Fagersjö. På dessa platser bör det kunna finnas lämpliga lokaler och nätverk av aktörer som kan bidra till drift och utveckling av verksamheterna, i samverkan med till exempel stadsdelsförvaltningarna. Utöver dessa platser finns det sex områden som kulturförvaltningen bedömer som lämpliga och intressanta för just Kreativa noder: Kista, Rinkeby, Hässelby gård, Kungsholmen, Rågsved och Bagarmossen.

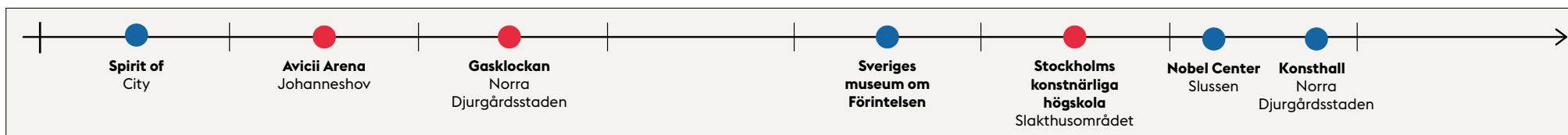
Kulturförvaltningen bedömer att det kan vara rimligt att starta i två områden för att få fram piloter vars verksamhet kan vara vägledande för andra platser i staden.

Bedömt behov av platser för Kreativa noder i hela staden. Från norr till söder:

Kista, Tensta, Rinkeby, Hässelby gård, Kungsholmen, Bagarmossen, Rågsved, Fagersjö och Farsta centrum.

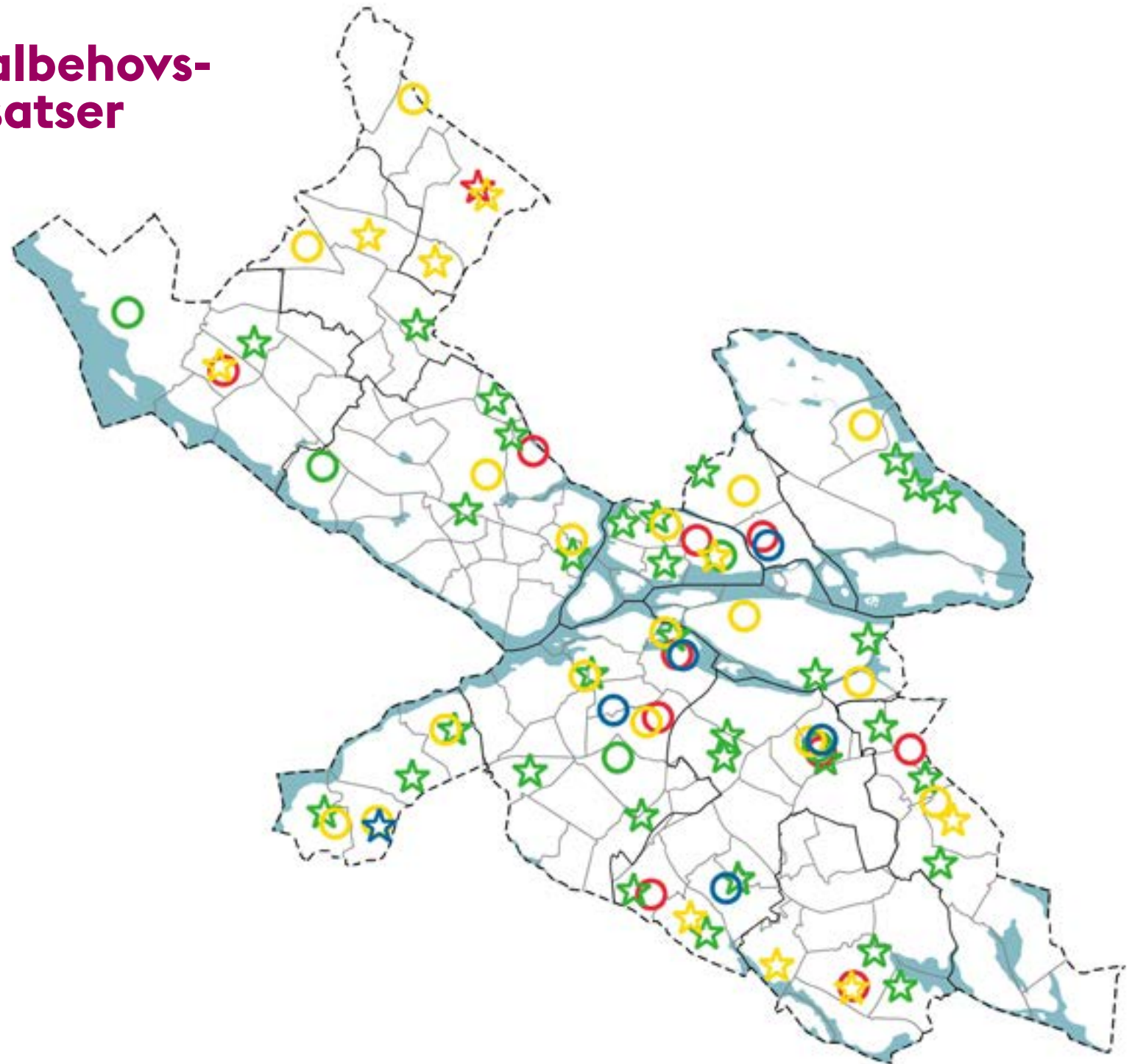
Lokalbehovsanalysens uppskattade tidslinje, hela staden

Lokalbehovsanalysens alla kulturlokaler har i denna illustration schematiskt fördelats tidsmässigt enligt de bästa uppskattningar som kan göras idag. Tidslinjen är avhängig många faktorer och ger bara en indikation. På den nedre raden redovisas exempel på andra kända kulturetableringar.

Karta över lokalbehovs- analysens slutsatser

- Scen och filmvisning
- ★ Större scen
- Utställning
- ★ Utställningsfilial
- Samlingslokal
- ★ Lokal mötesplats
- Ateljéhus
- ★ Kreativ nod

Det krävs en bred samverkan med många aktörer för att förverkliga de möjligheter och lösningar som analysen ger.

3 LOKALBEHOV 2031 I ALLA STADSDELSOMRÅDEN

Introduktion till del 3

I den tredje och avslutande delen av lokalbehovsanalysen finns stadens tretton stadsdelsområden redovisade var för sig. Varje område innehåller en beskrivning av dagens kulturlokaler, utvecklingsfaktorer och kulturförvaltningens bedömning av lokalbehovet 2031. Som illustrationer används tabeller från Stockholms kulturkartor, de förklaras på denna sida. Översiktsplanens kartor ger en bild av den planerade stadsutvecklingen och i avsnittet Lokalbehovet 2031 finns kulturförvaltningens bedömning av platser angivna på kartor, placeringarna är ungefärliga och ska preciseras i den fortsatta planeringen. En närmare redovisning av de lösningar och nya typer av kulturlokaler som nämns, till exempel lokala mötesplatser och Kreativa noder, finns i rapportens andra del.

Så här kan tabellerna i del 3 läsas och förstås

Lokalbehovsanalysen grundar sig bland annat på kulturförvaltningens kartläggning 2022 *Stockholms kulturkartor*. Data är i huvudsak

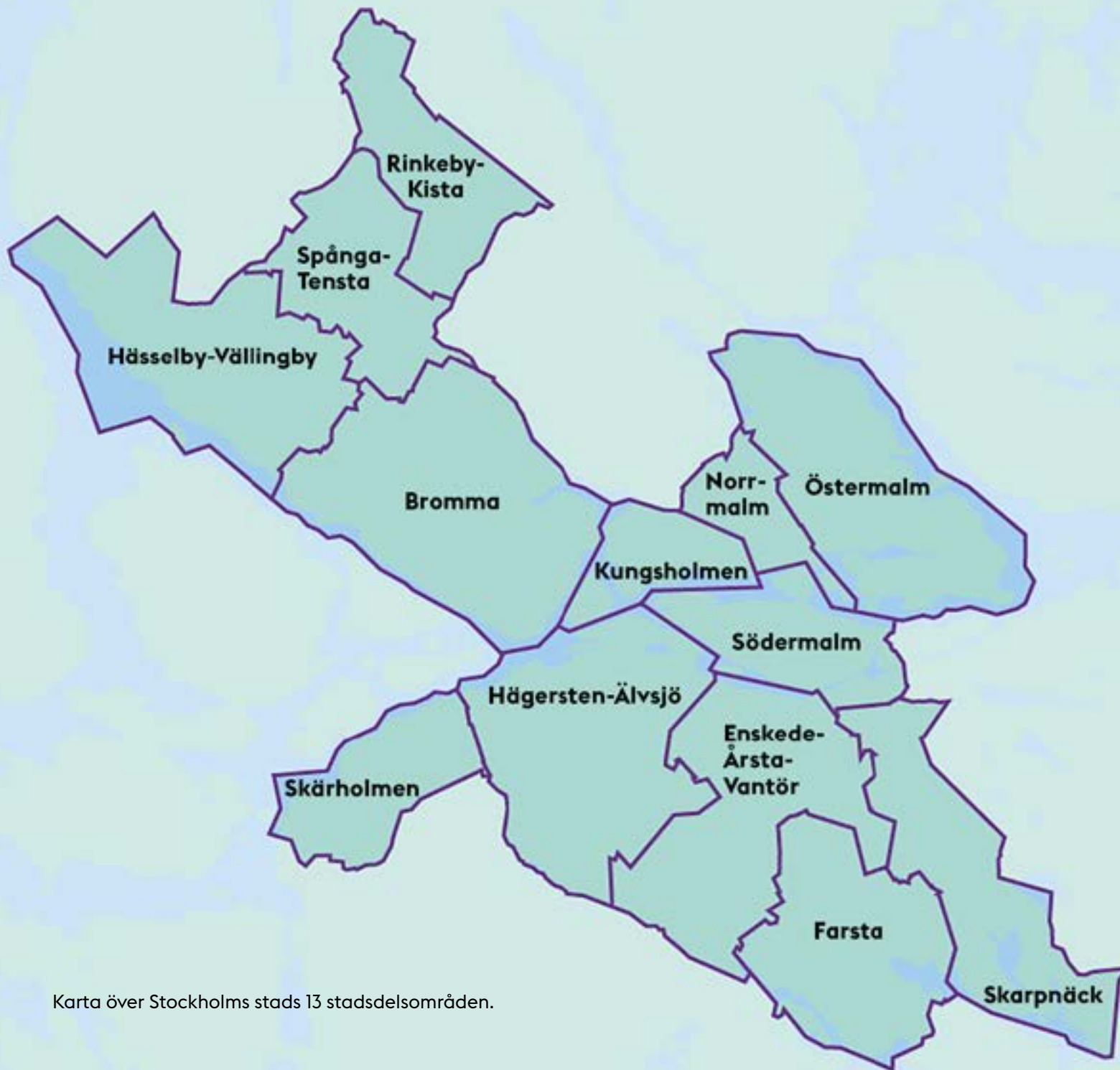
från 2019. I den rapporten används en färgskala för att jämföra tillgången till kultur i olika stadsdelsområden. Antalet kulturplatser har relaterats till invånarantalet i varje stadsdelsområde, vilket betyder att tabellernas siffror är per capita. En hög siffra anger att det går många invånare på en lokal och utbudet är alltså litet. En låg siffra visar däremot att det går få invånare per lokal av en viss typ, utbudet är alltså stort.

I legenden här intill anges hur färgerna ska läsas. De stadsdelsområden som helt saknar en viss typ av kulturplats är markerade med cerise. Röd betyder att utbudet, i relation till övriga stadsdelsområden, är litet. Grön färg anger att utbudet är stort och däremellan används orange, gul och ljusgrön. Som referens finns i alla tretton tabeller i del tre en grå kolumn med snittsiffror för hela staden.

Här bodde **971 425** personer den 31 december 2019 fördelade på Stockholms **132** stadsdelar.

- Saknas helt i stadsdelsområdet.
- Litet utbud av kulturplatser.
-
-
-
- Stort utbud av kulturplatser.

Karta över Stockholms stads 13 stadsdelsområden.

Stockholm består av 13 stadsdelsområden:

- Rinkeby-Kista
- Spånga-Tensta
- Hässelby-Vällingby
- Bromma
- Norrmalm
- Östermalm
- Kungsholmen
- Södermalm
- Hägersten-Älvsjö
- Skärholmen
- Enskede-Årsta-Vantör
- Farsta
- Skarpnäck

RINKEBY-KISTA

Dagens kulturlokaler

Utbudet av kulturlokaler ser olika ut i olika delar av stadsdelsområdet Rinkeby-Kista. Husby utmärker sig idag som en viktig kulturplats med många verksamheter. Här finns Husby bibliotek, Framtidens Hus, Berättarministeriet, Mittiprickteatern, Folkets Husby, Husby Konst- och hantverksförening på Husby Gård med verkstäder och konsthall. I Kulturhuset Husby delar Kulturskolan Stockholm lokaler med Kulturhuset Stadsteatern Husby. Husby ungdomsgård har en liten scen. Även Rinkeby har relativt många publika lokaler. I Rinkeby Folkets hus finns både scen och samlingslokaler samt Rinkeby bibliotek och Kulturskolan Stockholms verksamhet och på Rinkebystråket ligger nyöppnade Framtidens Hus. Kista är en viktig nod i stadsdelsområdet och här finns Filmstaden och Stockholms näst största bibliotek samt lokaler att hyra i Kista Träff. Akalla saknar i stort sett ändamålsenliga lokaler för kulturprogram. Här finns endast en samlingslokal i Akalla by och en ungdomsgård.

Inom Rinkeby-Kista finns det ett relativt stort utbud av samlingslokaler. Samtidigt framhåller stadsdelsförvaltningen att flera av samlingslokalerna inte är anpassade efter dagens krav på funktion. Vissa lokaler lämpar sig exempelvis bra för föreläsningar men fungerar sämre för andra kulturaktiviteter. Kulturkartorna visar att det finns ett mindre utbud än snittet av andra slags publika kulturlokaler och produktionslokaler för konst. Ateljéer saknas helt enligt kulturförvaltningens kartläggning och stadsdelsområdet har mycket få yrkesverksamma konstnärer som är registrerade hos Statistiska Centralbyrån.

Kulturlokaler och mötesplatser

	Stockholms stad (genomsnitt)	Rinkeby-Kista
Invånare per bibliotek	11 565	17 075
Invånare per biograf	34 694	51 226
Invånare per fritidsgård	16 190	7 318
Invånare per galleri	7 196	51 226
Invånare per gamingplats	57 143	
Invånare per kulturhus	107 936	51 226
Invånare per samlingslokal	33 497	12 807
Invånare per scen	5 086	10 245
Invånare per trossamfundslokal	3 694	5 692
Invånare per utställning	16 465	

Produktionsplatser för konst och kultur

Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	51 226
Invånare per ateljéplats	1 547	
Invånare per studio/replokal	636	51 226

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Rinkeby-Kista, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

RINKEBY-KISTA

Foto: Karl Gabor

Berättarministeriet.

Att området präglas av trångboddhet ställer särskilda krav på tillgång till publika lokaler.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 51 226 personer i Rinkeby-Kista. Folkmängden beräknas öka med 20 procent fram till år 2031, vilket är betydligt mer än i staden som helhet. Största ökningen sker i stadsdelen Kista, som förväntas öka med drygt 50 procent till 2031, medan befolkningen i Rinkeby minskar något. Det sker en stor ökning i åldersgruppen 1–5 år, till stor del på grund av stor nybyggnation. Åldersgruppen 25–44 år ökar också, då de utgör familjebildande åldrar. Området karaktäriseras även av att andelen unga är högre än i staden som helhet. Precis som i staden som helhet är den procentuella ökningen stor för de allra äldsta över 80 år. Detta sker dock från ett utgångsläge där andelen äldre i dagsläget är lägre jämfört med

övriga staden. Andra viktiga aspekter att beakta vad gäller demografi är att trångboddheten är högre i Rinkeby-Kista jämfört med staden som helhet.

Trygghet och stadsmiljö

Otrygghet är en stor utmaning Rinkeby-Kista. Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar en förbättring av den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet jämfört med mätningen 2017. Men invånarna är generellt mer otrygga och känner större oro för att utsättas för brott än genomsnittet i Stockholm. Detta kan, i sin tur, bidra till en ovilja att röra sig ute på kvällarna, och gör det även mindre attraktivt för människor att resa hit från andra delar av staden. Stadsdelsförvaltningen ser ett

behov av och potential i kulturlokaler som kan bidra till ett ökat flöde av människor vid fler tider på dygnet och ökad trygghet. Att området präglas av trångboddhet ställer särskilda krav på tillgång till publika lokaler. Platsaktivering tillför trivselskapande aktiviteter till det offentliga rummet. Stadsdelsförvaltningen har skapat arbetsgrupper med berörda samverkansaktörer kring Kista, Rinkeby, Akalla och Husby för att skapa trygghet i stadsmiljön.

Planerad stadsutveckling

Arbetet med Fokus Järva är en bred kraftsamling som utöver stadsutveckling bland annat kommer att inkludera trafik, skola och socialtjänst. För att bygga samman staden och minska segregationen ska arbetet med fokusområ-

”” Rinkeby-Kista har en unik potential. Här förenas en internationellt mångsidig befolkning med flera servicecentrum, arbetsplatsområden och utmärkta kommunikationer.

den för stadsutveckling prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas. Utvecklingen av centrum i ytterstaden är en viktig del när områden utvecklas och staden ska ta ett större ansvar för att leda det arbetet och samla alla aktörer som berörs, i syfte att främja trygghet, trivsel och sociala värden i stadsplaneringen.

I den kommande utvecklingen ska Kista Science City fortsätta utvecklingen till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv. Enligt stadens budget för 2023 behöver stadens eget arbete för att bidra till utvecklingen öka genom satsningar på goda etableringsförhållanden och på levande och trygga stadsmiljöer där potentialen för fler bostäder och arbetsplatser tas tillvara.

Inom Rinkeby-Kista utmärker sig Kista som ett regionalt viktigt centrum. Stadsbyggandet i Kista kommer att skapa många nya förutsättningar och möjligheter genom den pågående planeringen av nya bostäder, skolor, idrott, butiker och ungdomsgård. Tvärbanan byggs ut och sträckan Ursvik-Helenelund som passerar stationer i Ärvinge, Kista centrum och Kistamässan beräknas kunna öppna 2025.

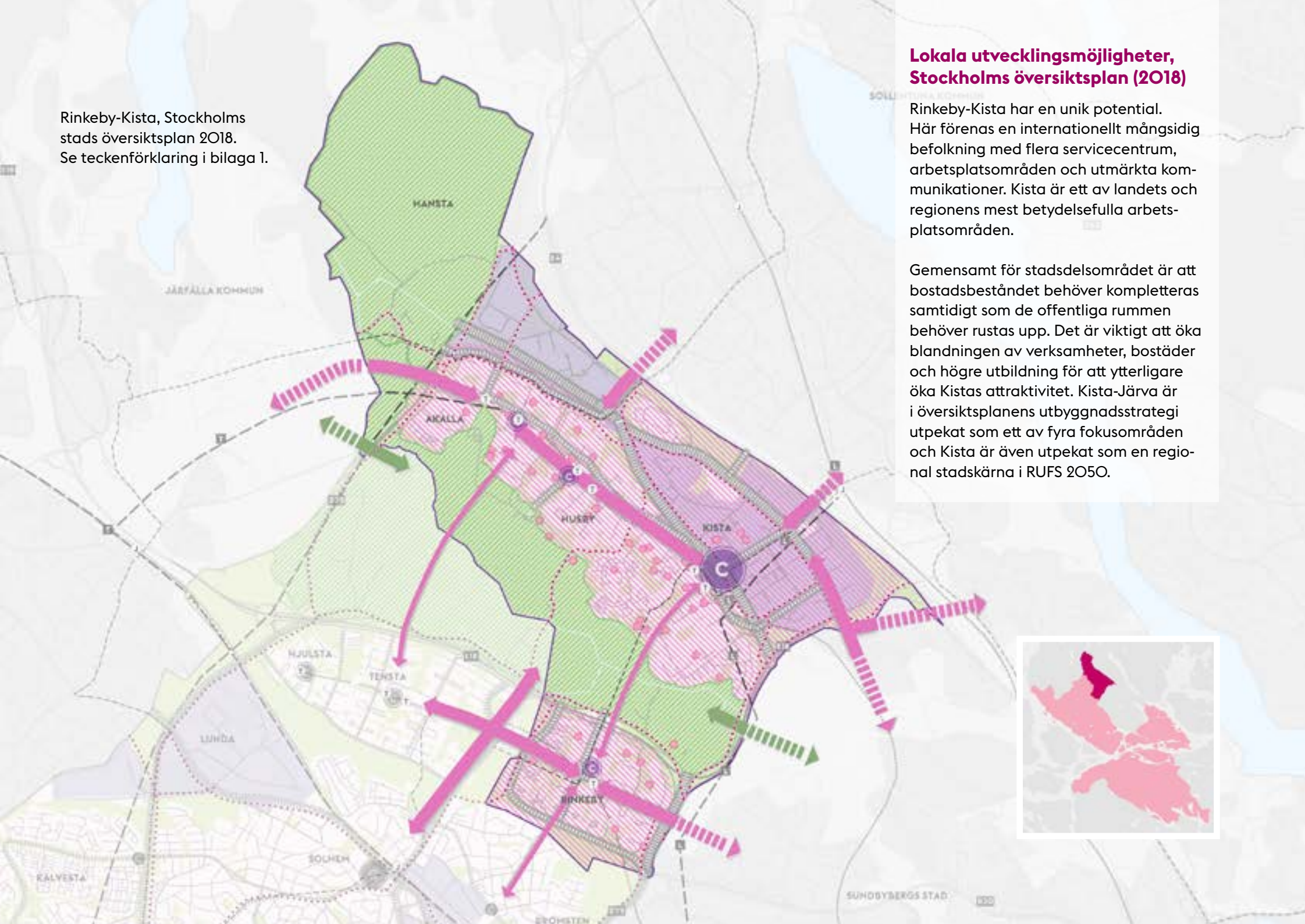
Akalla verksamhetsområde kommer att finnas kvar och i Akalla centrum tillkommer bostäder och centrumverksamhet i en ny byggnad. Här kommer också torget att omvandlas för att bli tryggare och mer trivsamt. Tunnelbanans förlängning från Akalla till Barkarby kommer att vara klar 2026.

Husby kommer att kompletteras med ny bostadsbebyggelse och här handlar stadens insatser också om att lyfta fram och öka kvaliteter, till exempel så som man redan gjort i projektet Husby kulturstråk.

Rinkeby har stadsdelsområdets största befolkning idag och har varit föremål för många redan genomförda projekt, till exempel Rinkebystråket, Rinkebyterrassen, flera insatser för en förbättrad utomhusmiljö och ett nytt vård- och omsorgsboende. I Rinkeby kommer en ny idrottsplats för bland annat cricket att anläggas i Spångadalen. Viss kompletterande bostadsbebyggelse planeras också.

Rinkeby-Kista, Stockholms stads översiktsplan 2018.
Se teckenförklaring i bilaga 1.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Rinkeby-Kista har en unik potential. Här förenas en internationellt mångsidig befolkning med flera servicecentrum, arbetsplatsområden och utmärkta kommunikationer. Kista är ett av landets och regionens mest betydelsefulla arbetsplatsområden.

Gemensamt för stadsdelsområdet är att bostadsbeståndet behöver kompletteras samtidigt som de offentliga rummen behöver rustas upp. Det är viktigt att öka blandningen av verksamheter, bostäder och högre utbildning för att ytterligare öka Kistas attraktivitet. Kista-Järva är i översiktsplanens utbyggnadsstrategi utpekad som ett av fyra fokusområden och Kista är även utpekad som en regional stadskärna i RUFSS 2050.

” En framtida scen bör förslagsvis utformas för en mångsidig och flexibel användning inom musik och scenkonst.

Slutsatser om lokalbehovet i Rinkeby-Kista

Kistas position som regional stadskärna i RUFS 2050 och den stora utbyggnaden av nya bostäder som planeras motiverar en större scen centralt i Kista. Här bedömer kulturförvaltningen att det inom det kommande decenniet bör kunna finnas kommersiellt intresse av en sådan etablering. Det finns relativt få scener i stadsdelsområdet och en scen i storleksordningen 600 till 800 publikplatser har av Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning bedömts som ett kommande behov. En framtida scen bör förslagsvis utformas för en mångsidig och flexibel användning inom musik och scenkonst, av den aktör som kommer att driva scenen. Restaurang bör finnas med i konceptet. Målgrupper finns både i Kista som centrum för många arbetsplatser och en betydande dagbefolkning samt genom den växande befolkningen i närområdet och denna

del av regionen. I Rinkeby-Kista väntas befolkningen öka med 20 procent och Kista är den stadsdel som växer mest, med drygt 50 procent till 2031.

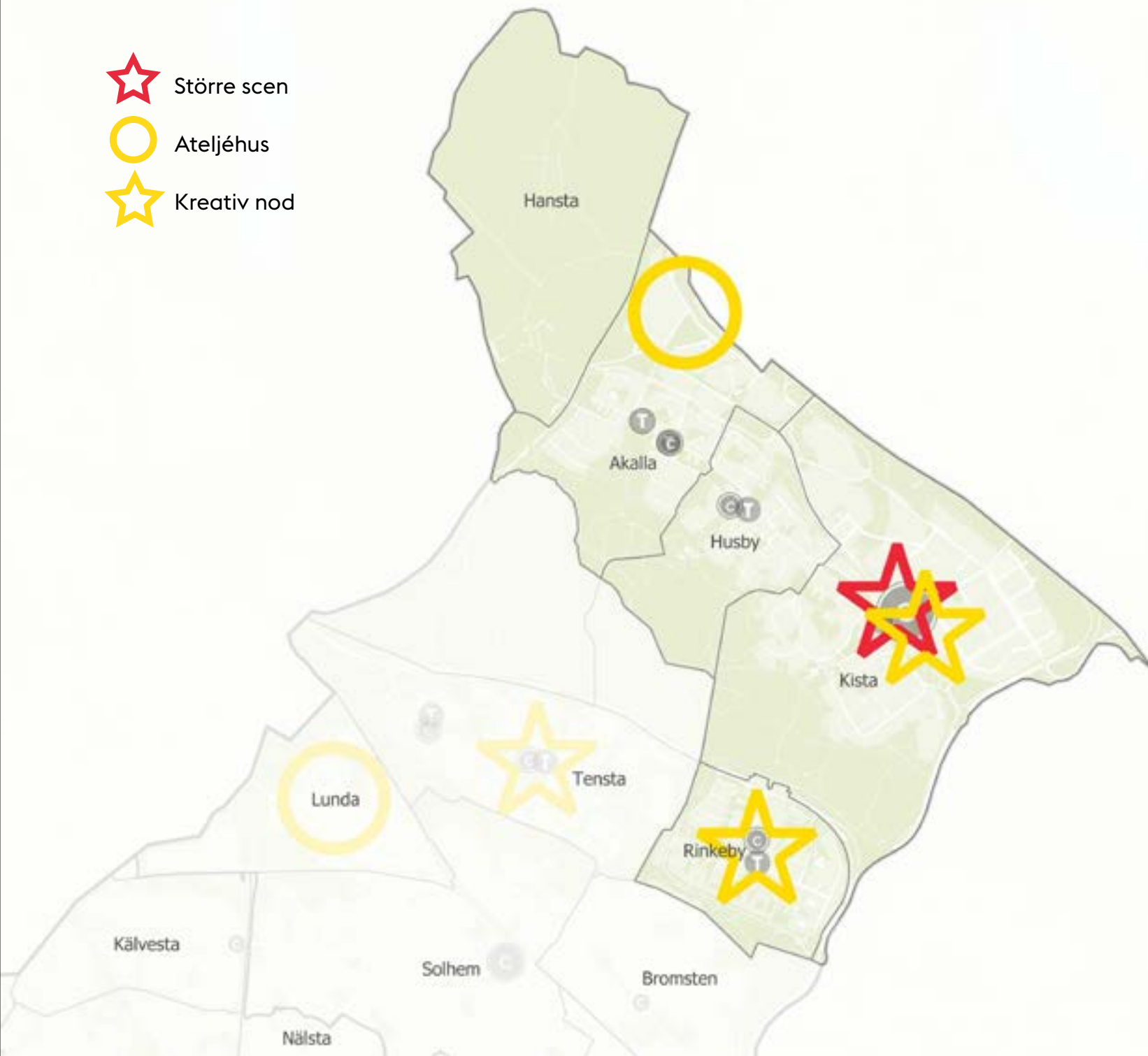
Övriga lokalbehov i Rinkeby-Kista finns inom produktionslokaler för konstnärer och lokaler för annat skapande. De kartläggningar som kulturförvaltningen gjort anger att det finns få yrkesverksamma konstnärer i stadsdelsområdet. Kulturförvaltningen bedömer ändå att det är möjligt att etablera ett mindre föreningsdrivet ateljéhus, förslagsvis i Akalla industriområde där det borde kunna finnas lämpliga lokaler. Kulturförvaltningen bedömer också att det finns utrymme för välutrustade och professionellt bemannade lokaler där konstnärligt och kreativt skapande kan ske, med fokus på

en bred målgrupp. Detta koncept kallas Kreativa noder och de bör utformas i nära samverkan med aktörer på de aktuella platserna. Centrala lägen i Rinkeby och Kista bedöms vara lämpliga och tillgängliga platser för Kreativa noder. Kulturförvaltningen bedömer att det även fortsättningsvis är viktigt att stärka Rinkeby och Husby som platser för kultur, där är den kulturella infrastrukturen god idag och det gäller att värna dessa verksamheter.

Det finns relativt få scener i stadsdelsområdet och en scen i storleksordningen 600 till 800 publikplatser har av Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning bedömts som ett kommande behov.

- Större scen
- Ateljéhus
- Kreativ nod

Bedömt behov av nya kulturlokaler i Rinkeby-Kista: Ett ateljéhus i Akalla, en större scen i Kista och Kreativa noder i Kista och Rinkeby.

Tensta utmärker sig som något av ett kulturkluster i stadsdelsområdet.

SPÅNGA-TENSTA

Dagens kulturlokaler

Tensta utmärker sig som något av ett kulturkluster i stadsdelsområdet. Blå Huset i centrala Tensta är viktigt för barn och unga och Tensta konsthall är en välkänd och välrenommerad kulturinstitution för hela staden. Tensta träff är under uppbyggnad som samlingslokal och kommer att bli en viktig föreningsdriven mötesplats för kultur och civilsamhälle. Biblioteket har nyligen flyttat till mer centralt belägna lokaler i Tensta och är samlokaliserat med stadsdelsförvaltningens medborgarkontor.

Spånga-Tensta har en relativt god tillgång till samlingslokaler sett till folkmängden i stadsdelsområdet. Två av samlingslokalerna är dock

belägna på platser som inte har så bra kommunikationer på Järvafältet och i Spånga. I övrigt är utbudet av kulturlokaler litet jämfört med staden som helhet och biografer, gallerier, produktionslokaler för konst och kulturhus saknas. Även antalet scener per invånare är lägre än genomsnittet. Det finns två scener i samlingslokalerna Spånga Folkan i södra Solhem och Järva Folkets hus som ligger i Eggeby gård. Inom Spånga-Tensta finns det få yrkesverksamma konstnärer enligt Statistiska Centralbyrån och det finns inga ateljéhus eller ateljéföreningar enligt kulturförvaltningens kartläggning.

Kulturlokaler och mötesplatser	Stockholms stad (genomsnitt)	Spånga-Tensta
Invånare per bibliotek	11 565	19 465
Invånare per biograf	34 694	
Invånare per fritidsgård	16 190	6 488
Invånare per galleri	7 196	
Invånare per gamingplats	57 143	
Invånare per kulturhus	107 936	
Invånare per samlingslokal	33 497	12 976
Invånare per scen	5 086	9 732
Invånare per trossamfundslokal	3 694	5 561
Invånare per utställning	16 465	38 929
Produktionsplatser för konst och kultur		
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	
Invånare per ateljéplats	1 547	
Invånare per studio/replokal	636	

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Spånga-Tensta, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 38 929 personer i Spånga-Tensta. Folkmängden i stadsdelsområdet beräknas öka med cirka 20 procent fram till år 2031. Detta är betydligt mer än i staden som helhet. Störst är ökningen i Bromsten och Sundby. Åldersgruppen 1–5 år och befolkningen i de familjebildande åldrarna 25–44 år ökar. Andelen unga är högre här än i staden som helhet och andelen äldre är något lägre. Unga vuxna i åldrarna 19–24 år ökar mer än i staden som helhet. Precis som i Rinkeby-Kista är trångboddheten i Spånga-Tensta hög.

Trygghet och stadsmiljö

Otrygghet är en utmaning för området och för stadsdelsförvaltningen. Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar på en förbättring av den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet jämfört med mätningen 2017. Men invånarna är generellt mer otrygga och känner större oro för att utsättas för brott än genomsnittet i Stockholm. Stadsdelsförvaltningen

har prioriterat platssamverkan kring Bromsten, Spånga och Tensta centrum för att öka tryggheten och säkerheten för alla som vistas och verkar där. Stadsdelsförvaltningen ser potential i att, genom kulturetableringar bidra till ökad trygghet. Stadsdelsförvaltningen uttrycker även att det vore önskvärt att öka antalet kulturarbetsplatser i området.

Detta skulle kunna bidra till ett ökat flöde av människor till området under dagen och ge ett underlag för restauranger och annan lokal verksamhet. Att området präglas av trångboddhet ställer särskilda krav på tillgång till publika lokaler.

Planerad stadsutveckling

Fokus Järva är en sammanhängande satsning och samlad plan för utvecklingen, med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft. Stärkta samband mellan olika platser och minskad segregation är viktiga delar, liksom att ta tillvara de

kvaliteter som redan finns i Järva och skapa sociala värden. Bromsten är den stadsdel som kommer att förändras och utvecklas mest inom Spånga-Tensta. Utbyggnaden av Bromstensstaden handlar om cirka 1 600 bostäder och etapp 1 blir helt färdig 2024, samtidigt som inflyttningen påbörjas i etapp 2. Även utmed Ulvsundavägen planeras många nya bostäder. Mäljarbanan mellan Tomtebodavägen och Kallhäll byggs ut till fyra spår och hela sträckan blir klar 2032. En ny gång- och cykelväg vid Spånga blir klar 2023.

I Spånga centrum och stadsdelen Solhem planeras för kompletterande bostadsbebyggelse och verksamhetslokaler. Tenstaterrassen ligger över E18 och kommer att knyta ihop Tensta och Järvafältet genom byggandet av 500 nya bostäder och ett vård- och omsorgsboende här. Det finns också flera projekt med kompletterande bostäder i Tensta.

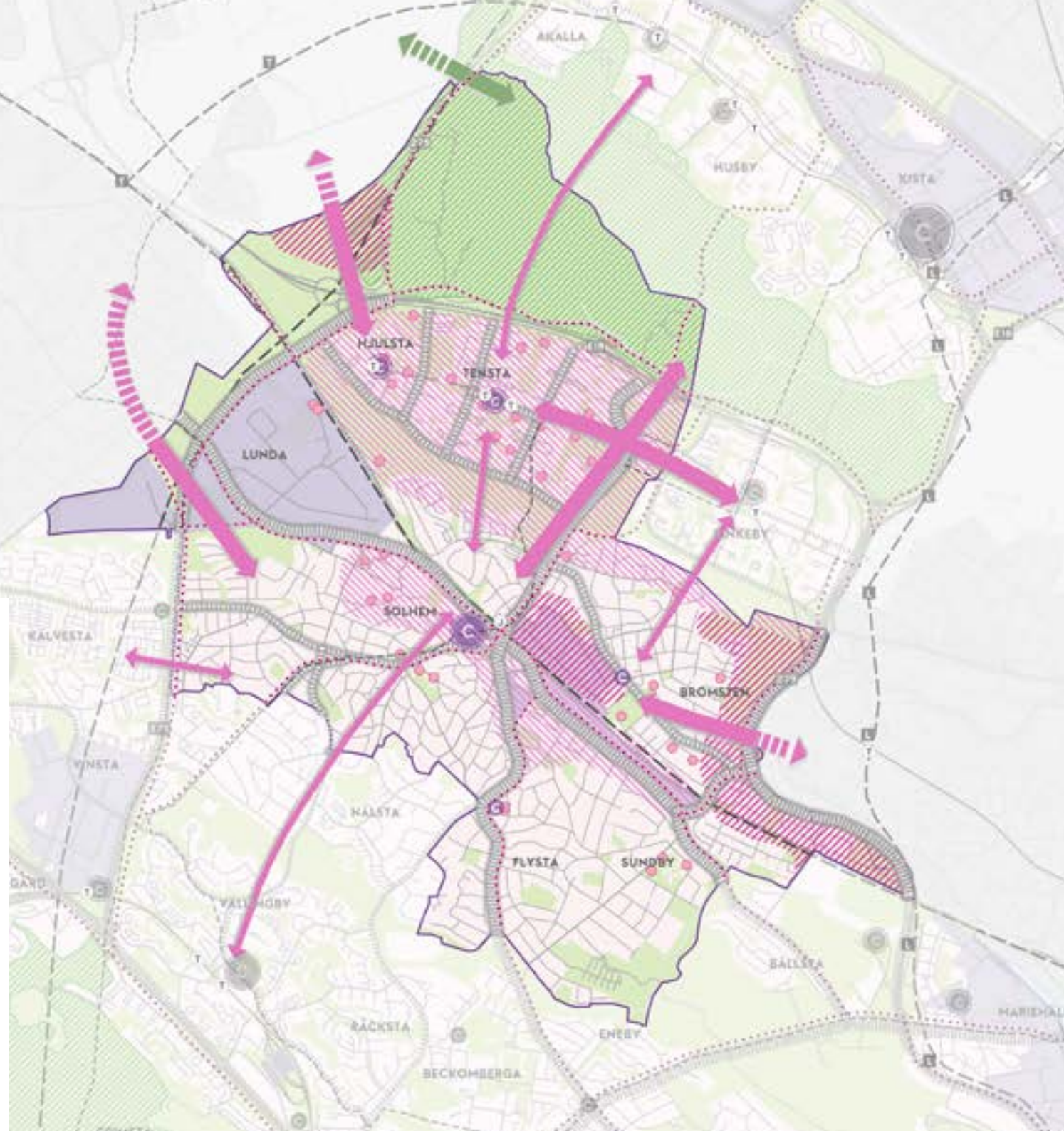
Spånga-Tensta, Stockholms stads
översiktsplan 2018.
Se teckenförklaring i bilaga 1.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Spånga-Tensta kan utvecklas med nya bostäder samt offentlig och kommersiell service. Närheten till Järvafältet och möjligheterna att utveckla miljön vid Bällstaån skapar extra värden. Tillgängligheten till Järvafältet kan förbättras genom ett tydligare möte mellan bebyggelse och naturlandskap.

Järvafältet får en viktig roll att koppla samman de omkringliggande stadsdelarna genom nya gång- och cykelvägar samt fler aktiviteter och målpunkter. Möjligheten att förstärka de gröna och rekreativa sambanden i Järvakilen behöver studeras. Området kommer att få bättre tillgänglighet när Mälarbanan och Förbifart Stockholm är utbyggda.

21%

Spånga-Tensta väntas växa med 21 procent räknat i invånare. Bromsten är en av de stadsdelar som kommer att ha många nya bostäder.

Slutsatser om lokalbehovet i Spånga-Tensta

Tensta centrum är redan en kulturell nod med många verksamheter. Tensta Träff kommer att öppna som samlingslokal och blir då en viktig plats för föreningslivet. Efter den planerade renoveringen kommer det att finnas plats för 200 till 300 personer i publiken i den stora salen. Det kommer alltså att bli en viktig kulturlokal med en breddad verksamhet för både kulturarrangemang och föreningslivet. Tensta konsthall är en viktig plats för den samtida konsten. Blå Huset är en viktig kulturplats för barn och unga.

Kulturförvaltningen bedömer ändå att Tensta är en viktig plats att satsa särskilt på i linje med arbetet inom Fokus Järva. Centralt i Tensta ser kulturförvaltningen att en Kreativ nod skulle

kunna etableras. Detta innebär en välutrustad och professionellt bemannad lokal för konstnärligt och kreativt skapande som är öppen för alla. Den Kreativa noden bör utformas i nära samverkan med lokala aktörer. Kreativa noder bedöms behövas på flera platser i staden, men kulturförvaltningen vill i ett första steg prioritera en etablering i Tensta.

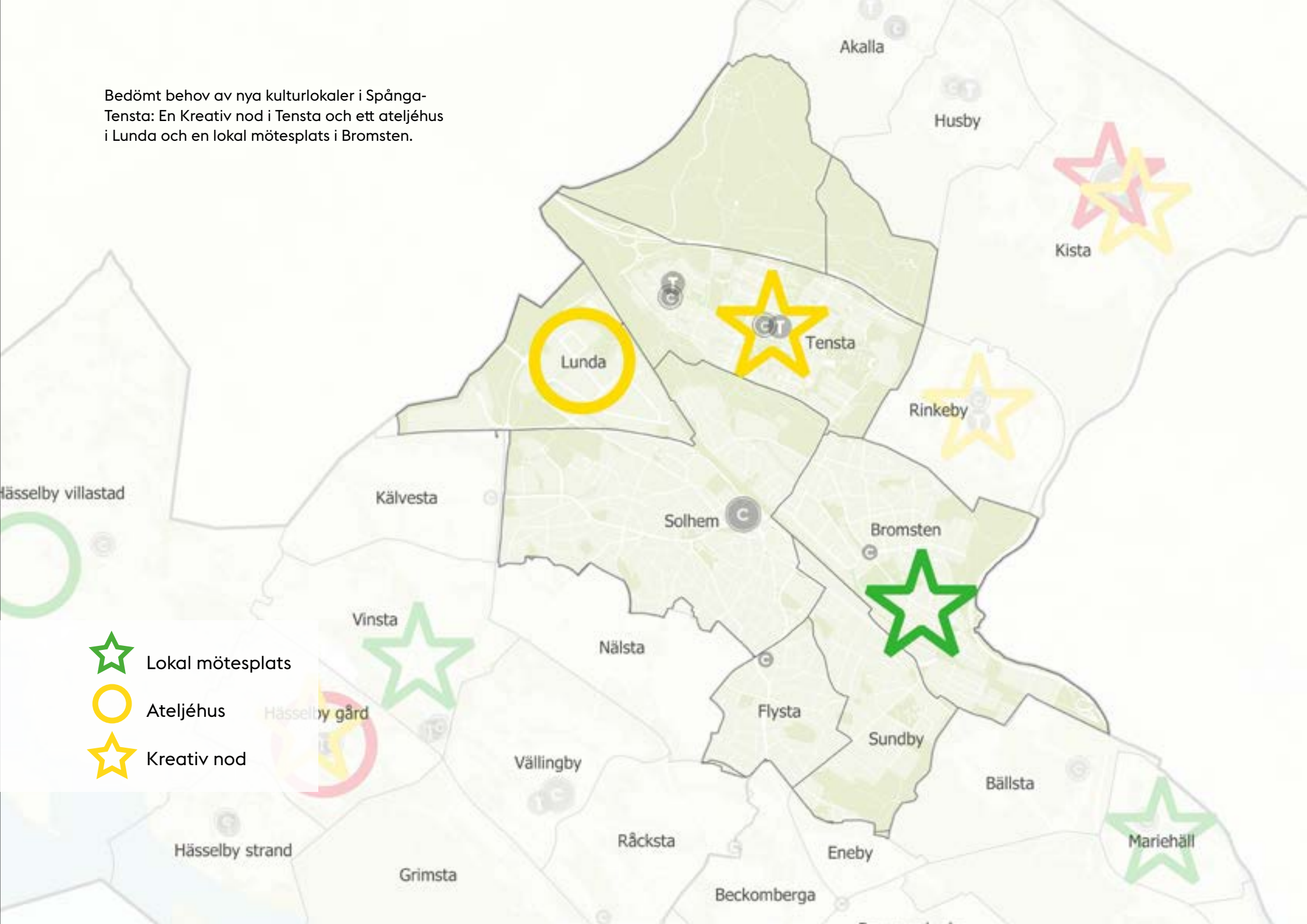
Kulturförvaltningen bedömer att det finns utrymme för en mindre ateljéförening, förslagsvis i Lunda industriområde där det borde kunna finnas lämpliga lokaler. Bedömningen grundar sig på ett antagande om att det finns fler konstnärer på Järva än vad den offentliga statistiken visar och kulturförvaltningen antar att det vore en fördel för konstnärer på Järva att organisera

sig och skaffa bra arbetslokaler. För att starta en ateljéförening behövs viss draghjälp och kulturförvaltningen bedömer att organisationer på Järva kommer att bli viktiga här.

Spånga-Tensta väntas växa med 21 procent räknat i invånare. Bromsten är en av de stadsdelar som kommer att ha många nya bostäder. Kulturförvaltningen bedömer att det kommer att finnas ett behov av lokala mötesplatser som kan användas för exempelvis möten, fester och kulturprogram. Sådana lokala mötesplatser kan skapa stora värden för de boende och för områdena där de finns.

Bedömt behov av nya kulturlokaler i Spånga-Tensta: En Kreativ nod i Tensta och ett ateljéhus i Lunda och en lokal mötesplats i Bromsten.

- Lokal mötesplats
- Ateljéhus
- Kreativ nod

HÄSSELBY-VÄLLINGBY

Dagens kulturlokaler

Vällingby centrum är den del av stadsdelsområdet som har flest kulturlokaler. Här finns flera publika verksamheter såsom Trappan Vällingby, biblioteket, kulturskolan, två biografier och Kulturhuset Stadsteatern. Studio ABC är ett relativt nytt större ateljéhus för konstnärer nära Vällingby centrum.

Vällingby Folkets Hus är en relativt ny lokal-förvaltande organisation med potential att växa och bli än mer relevant som samlingslokal och kulturhus. Föreningen och verksamheten är lokalt förankrad och relevant i Vällingby. Medborgarhusföreningen bildades 1956, så verksamheten har funnit här sedan Vällingby centrum byggdes. De arrangerar, bland annat, en årlig vårsalong med lokala konstnärer som har över 10 000 besök under den veckan. Föreningens lokaler är dock inte optimala och de behöver därför hitta nya lokaler. I Hässelby Villastad finns ett bibliotek samt Folkets Hus

som fungerar som en samlingslokal. Den drivs av en förening utan stöd från kulturförvaltningen. Här finns potential att kunna verka bredare och vara ett stöd i arbetet med de sociala utmaningarna i stadsdelen.

Stadens kulturkartläggning visar att det finns ganska många ateljéer. Detta trots att det fanns relativt få registrerade verkamma konstnärer när kartläggningen gjordes. I övrigt har Hässelby-Vällingby ett jämförelsevis litet utbud av publika kulturlokaler och samlingslokaler. Bristen på lokaler är stor i hela stadsdelsområdet, förutom just i Vällingby centrum. Detta pekar både kartläggningar och stadsdelsförvaltningen på. I Smedshagen efterfrågas bokningsbara lokaler för föreningar. Hässelby gård har ett viktigt centrum men inga kulturlokaler utöver biblioteket Bibblerian och en ungdomsgård.

Kulturlokaler och mötesplatser

	Stockholms stad (genomsnitt)	Hässelby-Vällingby
Invånare per bibliotek	11 565	25 524
Invånare per biograf	34 694	76 573
Invånare per fritidsgård	16 190	25 524
Invånare per galleri	7 196	25 524
Invånare per gamingplats	57 143	
Invånare per kulturhus	107 936	76 573
Invånare per samlingslokal	33 497	76 573
Invånare per scen	5 086	15 315
Invånare per trossamfundslokal	3 694	10 939
Invånare per utställning	16 465	

Produktionsplatser för konst och kultur

Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	9 572
Invånare per ateljéplats	1 547	1 320
Invånare per studio/replokal	636	1 160

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Hässelby-Vällingby, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

De stadsdelar som ökar mest är Räcksta, Vinsta och Hässelby villastad.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 76 573 personer i Hässelby-Vällingby. Stadsdelsområdet beräknas ha en något lägre befolkningsökning fram till 2031 än staden som helhet. De stadsdelar som ökar mest är Räcksta, Vinsta och Hässelby villastad. Antalet barn i åldern 1–5 år beräknas minska fram till 2025 för att sedan öka igen. Andelen unga är högre än staden som helhet och åldersgruppen 16–24 år väntas öka med 11–15 procent till 2031. Befolkningen över 65 år ökar enligt stadens prognoser ännu mer och de äldre som är över 80 år står för den största procentuella ökningen fram till 2031.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att stadsdelsområdet nu uppfattas som lite mindre otryggt jämfört med

föregående trygghetsmätning. Skillnaderna inom stadsdelsområdet är dock mycket stora. I de flesta områden minskar otryggheten, men den ökar på en del platser. Delar av stadsdelsområdet har betydande sociala utmaningar. Stadsdelsförvaltningen har pekat ut fyra fokusområden: Grimsta, Hässelby gård, Smedshagen och Hässelby strand. I Hässelby gård finns idag stora sociala utmaningar och behovet av en meningsfull fritid för unga är särskilt stor. Stadsdelsförvaltningen bedriver platssamverkan eller samverkan i liknande former på flera platser inom stadsdelsområdet.

Planerad stadsutveckling

Vinsta-Johannelund är ett omfattande stadsutvecklingsområde. Här kommer dagens verksamhetsområde att omvandlas till en stadsmiljö med närmare 4 000 bostäder och cirka 3 000

arbetsplatser. Programmet för området går mot antagande 2023 och med en första byggstart 2026 bedöms området kunna vara färdigt kring 2040.

I Hässelby gård, Hässelby villastad, Räcksta, Grimsta, Hässelby strand och Vällingby planeras för kompletterande bostäder. Ett större projekt är omvandlingen av Hässelbyverket till en ny stadsmiljö med cirka 1 500 bostäder. Planprocessen har startat och staden räknar med tillträde till området 2025.

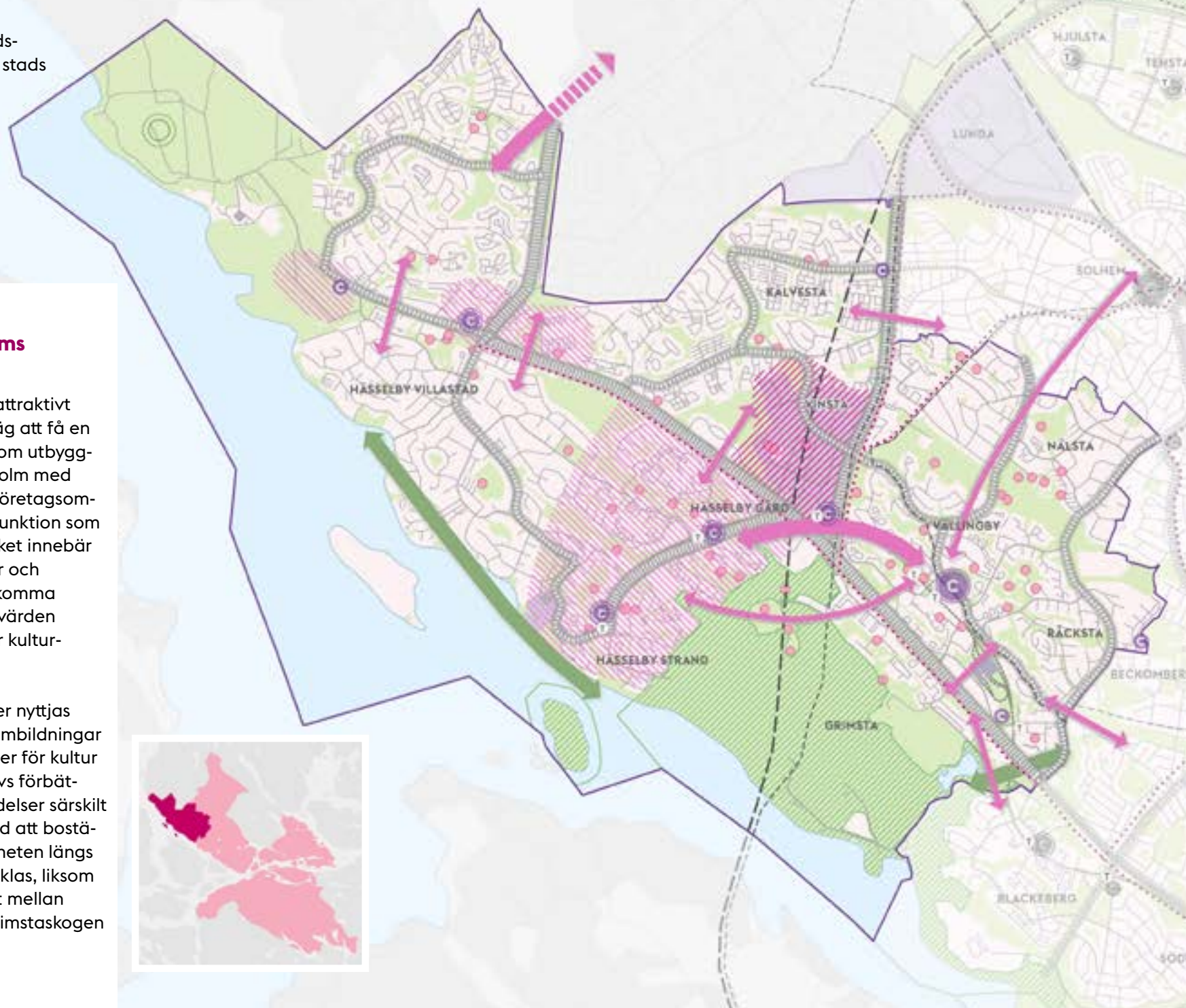
Hässelby-Vällingby utmärks av många grönområden och den långa strandremsan utmed Mälaren. Flera projekt handlar om att ta tillvara och utveckla de kvaliteter och att rusta upp torg och andra offentliga platser.

Hässelby-Vällingby, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Hässelby-Vällingby ligger attraktivt nära Mälaren och är på väg att få en ny regional betydelse genom utbyggnaden av Förbifart Stockholm med på- och avfart vid Vinsta företagsområde. Vällingby centrumskärnas funktion som ABC-stad ska utvecklas vilket innebär att bostäder, arbetsplatser och centrumfunktioner ska tillkomma på ett sätt som stärker de värden som ligger i riksintresset för kulturmiljövården.

Goda servicelägen behöver nyttjas längs gator och vid centrumbildningar för handel och mötesplatser för kultur och föreningsliv. Det behövs förbättrade kollektivtrafikförbindelser särskilt i västra Hässelby i takt med att bostäder tillkommer. Tillgängligheten längs Mälarens strand bör utvecklas, liksom det ekologiska sambandet mellan Beckombergaområdet, Grimstaskogen och Kyrkhamn.

Hässelby gård behöver flera etableringar för att komplettera det kulturutbud som finns där idag

Slutsatser om lokalbehovet i Hässelby-Vällingby

Hässelby gård behöver flera etableringar för att komplettera det kulturutbud som finns där idag och samverkan mellan flera aktörer blir viktig. Här finns stora sociala utmaningar som kulturen skulle kunna möta och betydelsen av en meningsfull fritid för unga är särskilt stor. Kulturförvaltningen bedömer att en Kreativ nod skulle vara lämpligt centralt i Hässelby gård, kanske i samverkan med stadsdelsförvaltningen. En Kreativ nod innebär en välutrustad och professionellt bemannad lokal för konstnärligt och kreativt skapande som är öppen för alla. Den Kreativa noden bör utformas i nära samverkan med lokala aktörer och bör vara bemannad och utrustad för skapande verksamheter som efterfrågas lokalt.

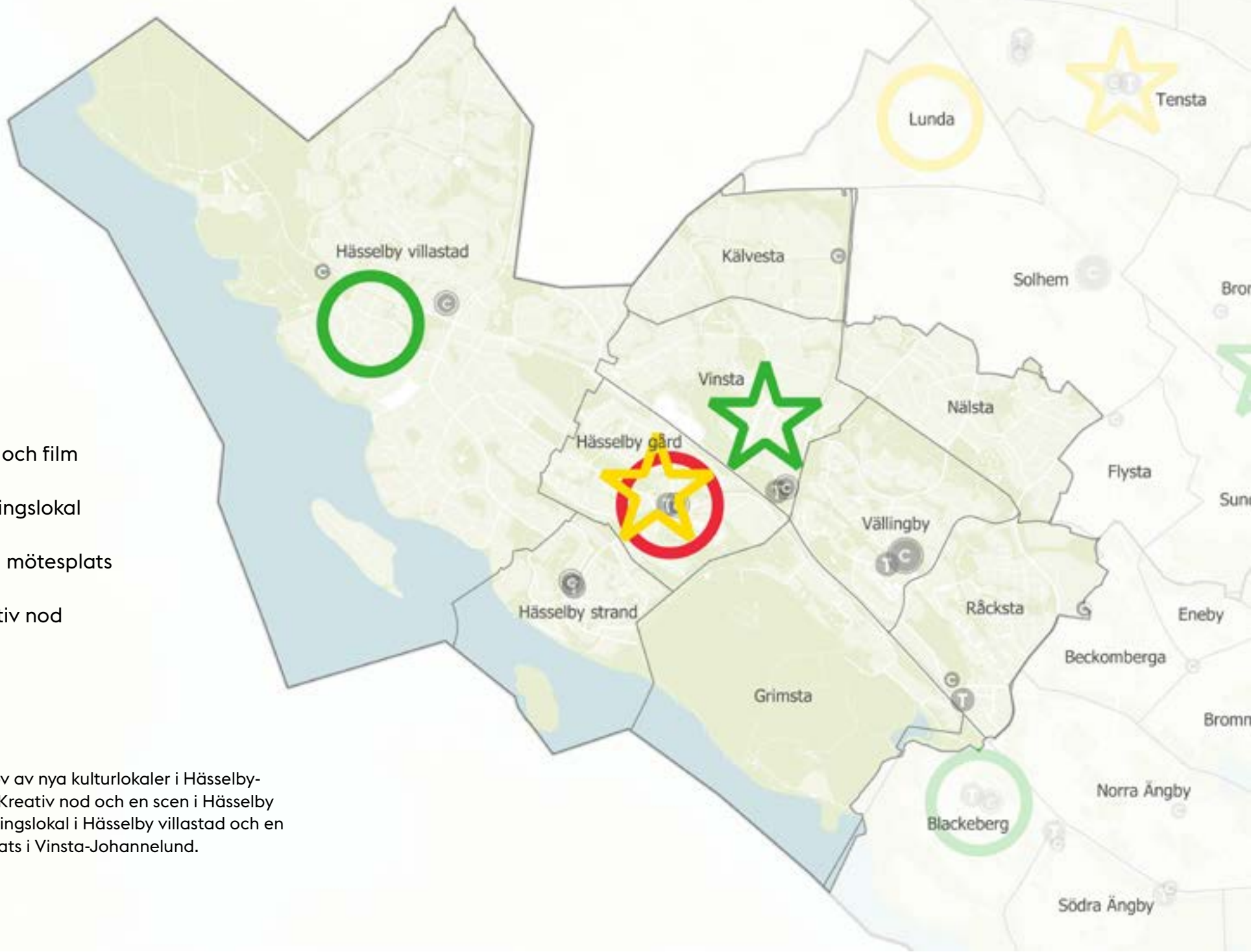
I Hässelby gård skulle det också vara bra med en mindre scen och möjlighet till filmvisning, med program som drivs av unga och unga

vuxna. Detta är en särskilt viktig del av befolkningen och det är en växande grupp i stadsdelsområdet. Prisma, som tidigare fungerat som biograf, finns vid torget i Hässelby gård. Det skulle kunna vara en möjlighet. En annan potential ligger i nybyggda delar av stadsdelen.

Hässelby villastad kommer att stadsutvecklas och befolkningen här väntas öka med 16 procent till 2031. Unga vuxna är en grupp som växer mycket just här. I stadens översiktsplan pekas Hässelby villastad ut som ett område där anläggningar för idrott och kultur bör prioriteras för att utveckla mötesplatser för västerort. Här finns redan Hässelby Villastads Folkets Hus som fungerar som en lokal samlingslokal. Med ett stöd från kulturförvaltningen som lokalförvaltande organisation finns potential att kunna verka bredare och vara ett stöd i arbetet med de sociala utmaningarna i denna

del av Stockholm. Vinsta-Johannelund kommer att omvandlas från ett verksamhetsområde med företag och industrier till en innehållsrik stadsdel med nya bostäder, arbetsplatser, skolor, parker och torg. Programmet anger närmare 4 000 nya bostäder här och den nya stadsdelen är klar först i början av 2040-talet. Kulturförvaltningen bedömer att det kommer att finnas ett behov av lokala mötesplatser inom Hässelby-Vällingby. Dessa kan fylla flera funktioner: mötesrum för de boende, festlokal och om det finns en mindre scen kan den också fungera för mindre föreställningar och kulturprogram. Det vore bra om en lokal mötesplats i Vinsta-Johannelund utformas så att den kompletterar samlingslokalen i Hässelby villastad.

- Scen och film
- Samlingslokal
- ☆ Lokal mötesplats
- ☆ Kreativ nod

Bedömt behov av nya kulturlokaler i Hässelby-Vällingby: En Kreativ nod och en scen i Hässelby gård, en samlingslokal i Hässelby villastad och en lokal mötesplats i Vinsta-Johannelund.

BROMMA

Dagens kulturlokaler

Brommaplan är en viktig knutpunkt i stadsdelsområdet och här finns både kulturskola och bibliotek. I Blackeberg finns biblioteket sedan länge och biografen Kaskad fanns på plats när centrum anlades på 1950-talet. Alviks Kulturhus är en viktig mötesplats med bokningsbara samlingslokaler för föreningar, privatpersoner och organisationer. Här ordnas kulturaktiviteter, såsom körsång och danskurser. I Alvik finns också ett av stadens bibliotek. I stadsdelsområdet finns drygt 300 yrkesverksamma i den så kallade kulturkärnan inom de kulturella

och kreativa näringarna. Andelen av den totala arbetsmarknaden är något lägre än snittet för staden som helhet.

Bromma utmärks av ett relativt litet utbud av såväl publika kulturlokaler som produktionslokaler för konst. Det råder brist på samtliga typer av publika lokaler, förutom biografer, där tillgången ligger över snittet. Till bilden hör också att Bromma helt saknar parklekar och att tillgången till fritidsgårdar är sämre än i alla övriga delar av staden.

Kulturlokaler och mötesplatser

	Stockholms stad (genomsnitt)	Bromma
Invånare per bibliotek	11 565	20 181
Invånare per biograf	34 694	40 363
Invånare per fritidsgård	16 190	40 363
Invånare per galleri	7 196	16 145
Invånare per gamingplats	57 143	40 363
Invånare per kulturhus	107 936	80 725
Invånare per samlingslokal	33 497	80 725
Invånare per scen	5 086	10 091
Invånare per trossamfundlokal	3 694	6 727
Invånare per utställning	16 465	40 363

Produktionsplatser för konst och kultur

Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	2 691
Invånare per ateljéplats	1 547	8 073
Invånare per studio/replokal	636	2 018

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Bromma, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Störst befolkningsökning sker i stadsdelarna Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Blackeberg, Riksby och Alvik.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 80 725 personer i Bromma. Enligt prognos kommer befolkningen att öka något mer än i staden som helhet fram till 2031. Störst befolkningsökning sker i stadsdelarna Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Blackeberg, Riksby och Alvik. Särskilt mycket ökar åldersgruppen 1–5 år samt andelen i familjebildande åldrar då nya bostadsområden byggs. Antalet personer över 80 år ökar mycket.

Trygghet och stadsmiljö

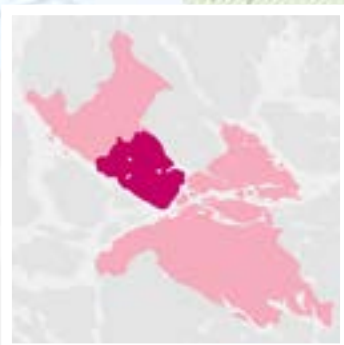
Stadens senaste trygghetsmätning visar att de allra flesta Brommabor upplever sin stadsdel som trygg. I flera avseenden har tryggheten ökat i Bromma, samtidigt som undersökningar

visar en minskning i den upplevda tryggheten när det gäller att vistas utomhus på kvällstid. Den upplevda otryggheten i stadsdelsområdet följer inte mönstret med den faktiska utsattheten för brott. Även i Stockholmsenkäten, som visar ungdomars utsatthet för brott och deras upplevda trygghet, framkommer att färre unga utsätts för brott i Bromma. För Blackeberg visar dock undersökningarna på en större otrygghet än på andra platser i stadsdelsområdet. Även Brommaplan upplevs av många invånare som otryggt. I den lokala samverkansöverenskommelse som Bromma stadsdelsförvaltning har med polisen pekas också Brommaplan och Blackeberg ut som prioriterade områden.

Planerad stadsutveckling

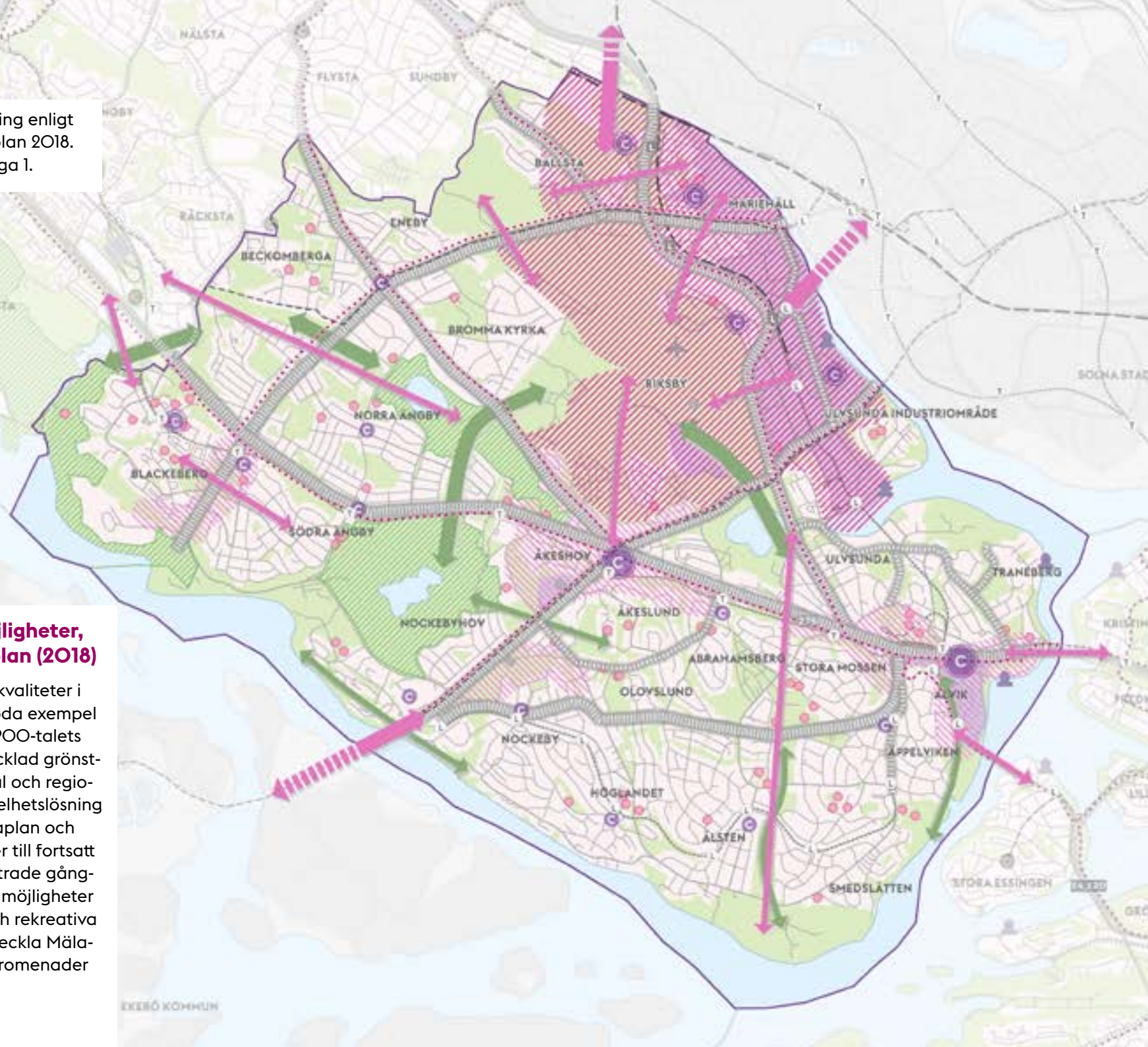
I Bromma planeras för omfattande stadsutveckling med ett stort antal nya bostäder utmed Bällstaån, i stadsdelarna Mariehäll och Ulvsunda industriområde. Samma slags omvandling planeras i Riksby med Bromma Flygfält, Bällsta, Blackeberg, Alvik och på sikt också kring Brommaplan. Det handlar om stora områden för nya bostadskvarter och arbetsplatser. I Ulvsunda industriområde finns storskaliga lokaler som planeras för idrott och kultur. Bromma kännetecknas i övrigt av stora villaområden, den långa strandlinjen utmed Mälaren och många grönområden.

Bromma, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Bromma har mycket stora kvaliteter i den byggda miljön med goda exempel på småhusområden från 1900-talets första hälft och en välutvecklad grönstruktur. Med förbättrad lokal och regional kollektivtrafik och en helhetslösning för knutpunkterna Brommaplan och Alvik finns stora möjligheter till fortsatt utveckling. Förutom förbättrade gång- och cykelvägar finns goda möjligheter att stärka de ekologiska och rekreativa sambanden genom att utveckla Mälarens stränder med strandpromenader och målpunkter

Flera delar av Bromma står inför omvandling från industri- eller verksamhetsområden till bostadsområden.

Slutsatser om lokalbehovet i Bromma

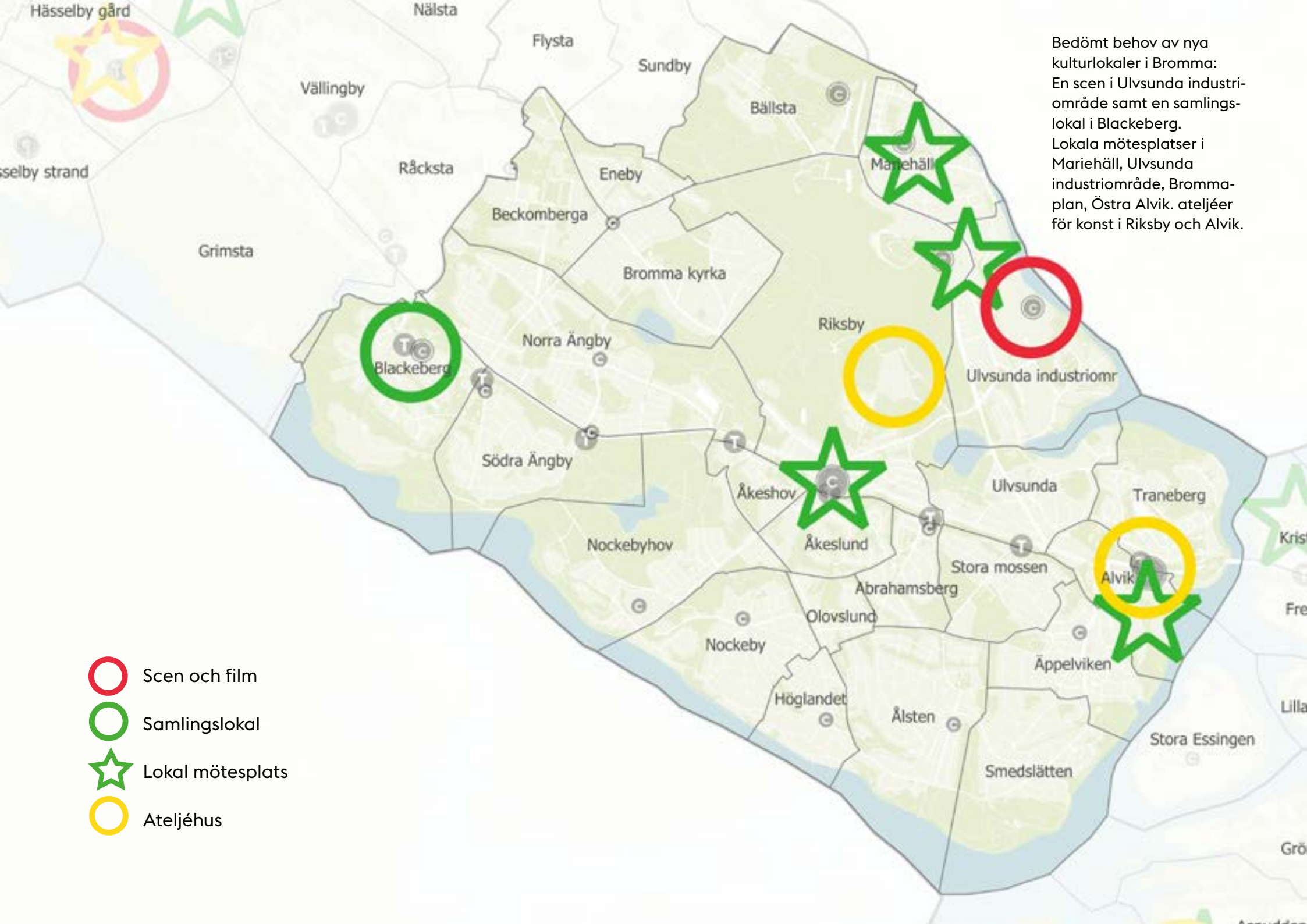
Bromma är en av de stadsdelar som har stor brist på kulturlokaler idag. Kulturförvaltningen har därför flera förslag som tillsammans skulle kunna stärka den kulturella infrastrukturen i Bromma.

Flera delar av Bromma står inför omvandling från industri- eller verksamhetsområden till bostadsområden. I Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Brommaplan och Östra Alvik skulle det vara lämpligt med lokala mötesplatser. Med en mindre scen i en sådan lokal kan den användas både för kulturprogram och föreställningar. Samtidigt kan sådana lokaler bli viktiga mötesplatser för boende, föreningar och en tillgång som skapar sociala värden på dessa

platser. Stadens översiktsplan tar också upp att nya mötesplatser för kultur och föreningsliv behövs i Bromma, samtidigt som stadsbyggnadskontoret pekar på att det är viktigt att värna befintliga verksamhetslokaler. Stadsdelsförvaltningen framhåller att områdena Bällstaån, Mariehäll, Ulvsunda industriområde och Blackeberg, behöver kompletteras med kulturlokaler, för att svara mot den ökande andel barn och unga som i dagsläget har lite att göra på sin fritid.

I Ulvsunda industriområde syftar den pågående stadsplaneringen till att omvandla Pripps tidigare lokaler till lokaler för idrott och kultur. Här skulle det vara intressant att

inrymma en scen tillsammans med andra kulturlokaler. Blackeberg bedöms ha potential för en föreningsdriven samlingslokal i ett centralt läge vid tunnelbanan. Alviks Kulturhus är en viktig mötesplats och verksamheten här skulle kunna vidareutvecklas i de nuvarande lokalerna som finns centralt i Alvik. Kulturförvaltningen bedömer att fler ateljéhus skulle behövas fram till 2031. Det är lämpligt att pröva sådana möjligheter i den tidigare Jetmotorfabriken i Riksby och i närheten av Alviks torg.

Bedömt behov av nya kulturlokaler i Bromma: En scen i Ulvsunda industriområde samt en samlingslokal i Blackeberg. Lokala mötesplatser i Marienhäll, Ulvsunda industriområde, Brommaplan, Östra Alvik. ateljéer för konst i Riksby och Alvik.

- Scen och film
- Samlingslokal
- ☆ Lokal mötesplats
- Ateljéhus

NORRMALM

Dagens kulturlokaler

Norrmalm har en stor dagbefolkning med hög genomströmning av besökare från hela staden samt turister. Stadsdelsområdets kulturverksamheter och fritidsverksamheter har alltså ett stort upptagningsområde. På Norrmalm finns också stadens största utbud av publika kulturlokaler. Här ligger Kulturhuset Stadsteatern, Kungliga Operan, Konserthuset, Vasateatern, Oscarsteatern, Chinateatern, Dansens Hus och många mindre scener som Scalateatern, Intiman, Teater Brunnsgratan Fyra, Weld, Teaterverket, Påfågeln (Mittipricksteatern och Pantomimteatern), Teater Giljotin, Aliasteatern, Stockholms improvisationsteater, Playhouse Teater, Strindbergs Intima Teater och Olympia-teatern, Teater Galeasen och MDT på Skeppsholmen.

Bland museerna finns till exempel Sven-Harrys konstmuseum, Strindbergsmuseet, Bonniers Konsthall, Dansmuseet, Medelhavsmuseet, Nationalmuseum, Moderna Museet och ArkDes. Norrmalm har de flesta av stadens gallerier, många samlade i Vasastaden strax norr om Vana-displan. Stadsbiblioteket vid Odenplan är en viktig kulturplats och här finns också kulturskolan med stor verksamhet. De två samlingslokalerna är Birkagården och Skeppsholmsgården.

The Node kommer öppna ett musikhus i Ellip-sen på Sergels torg under 2023. Det rymmer ett så kallat repotell med femton bokningsbara replokaler och studios. Inom stadsdelsområdet finns också många butikslokaler och vissa av dem omvandlas till att rymma andra verksamheter i takt med att e-handel och externhandel påverkar lokalbehovet.

Det skapar redan nya möjligheter för kulturverksamheter, detta är Space (en mötesplats för digital kultur) och Paradox Museum (ett upplevelsebaserat museum) vid Sergels torg och Sergelgatan två exempel på. Vad gäller produktionslokaler för konst visar Stockholms kulturkartor samtidigt på att det finns få ateljéer i stadsdelsområdet, vilket till stor del beror på höga hyror i stadens centrala delar. Enkehuset på Norrtullsgatan är ett av stadens större ateljéhus med två föreningar. Andelen av arbetsmarknaden som utgörs av konstnärer ligger i linje med snittet för staden som helhet, vilket framför allt beror på det stora antalet arbetsplatser på Norrmalm. Totalt fanns det 2019 enligt Statistiska Centralbyråns register 2 253 personer verksamma i det som kallas kulturkärnan inom de kulturella och kreativa näringarna i stadsdelsområdet.

Kulturlokaler och mötesplatser

	Stockholms stad (genomsnitt)	Norrmalm
Invånare per bibliotek	11 565	4 889
Invånare per biograf	34 694	7 333
Invånare per fritidsgård	16 190	36 666
Invånare per galleri	7 196	1 880
Invånare per gamingplats	57 143	412 222
Invånare per kulturhus	107 936	73 331
Invånare per samlingslokal	33 497	36 666
Invånare per scen	5 086	1 746
Invånare per trossamfundslokal	3 694	1 222
Invånare per utställning	16 465	4 889

Produktionsplatser för konst och kultur

Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	1 078
Invånare per ateljéplats	1 547	2 444
Invånare per studio/replokal	636	748

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser på Norrmalm, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 73 331 personer på Norrmalm. Befolkningsutvecklingen beräknas vara svag med en ökning på två procent fram till 2031. Stadsdelen Västra Matteus, där Hagastaden ligger, är den enda stadsdelen som ökar. Den procentuella ökningen är stor för gruppen 80 år och äldre där den förväntade ökningen är 95 procent samtidigt som antalet barn upp till 12 år kommer att minska. Stadsdelsområdet har en lägre trångboddhet men en högre befolkningstäthet, jämfört med övriga staden. Det är viktigt att ha med i beräkningen att Norrmalm, precis som stadens övriga centrala delar, även har en stor dagbefolkning med ett stort inflöde av människor från hela staden.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att de allra flesta Norrmalmsbor upplever sin stadsdel som trygg. Här är man tryggare än i staden i snitt och tryggheten har ökat sedan mätningen 2017. I den södra delen, vid Södra Johannes, Kungsträdgården, Centralstationen och runt Klarakvarteren, är otryggheten något högre än i andra delar av stadsdelsområdet. Kvarteren i Klara och runt Sergels torg anses vara en riskmiljö för unga att vistas i. De anmälda brotten i området är högre

än i andra delar av Stockholm och området klassas som en öppen drogscen, det vill säga det säljs droger regelbundet och förhållandevis öppet.

Även Odenplan är idag en plats med utmaningar kring upplevd trygghet. Platsen är, liksom Klaraområdet, en av stadens viktiga knutpunkter för pendeltåg, buss och tunnelbana. Alla dagar, året runt, passerar eller rör sig många människor i området. Antalet brott och ordningsstörningar kring Odenplan är fler än i andra delar av stadsdelsområdet och i trygghetsundersökningen beskrivs platsen som något mer otrygg än andra platser på Norrmalm.

Kulturhuset Stadsteatern deltar i platssamverkan kring Klara och Sergels torg. Stadsbiblioteket deltar i platssamverkan kring Odenplan, Vasaparken och Observatorielunden. I Kungsträdgården arbetar kulturförvaltningens evenemangsavdelning aktivt med trygghetsskapande insatser.

Planerad stadsutveckling

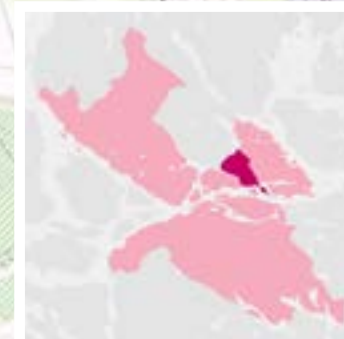
Norrmalms mest omfattande stadsomvandling är den utveckling som pågår och är planerad i Hagastaden. 3 000 nya bostäder och 14 000 arbetsplatser ska finnas i Stockholms stads del

av området när det står klart 2030. Kontor, handel, hotell, idrott, skolor, torg och parker ska sammantaget skapa en ny del av innerstaden. Tunnelbanans nya gula linje öppnar med en station i Hagastaden 2028. Utvecklingen av Västra City finns med i översiktsplanen men bedöms ligga bortom 2031. Centralstationsområdet ska omvandlas för att bli en bättre plats för resande och här skapas även lokaler för cirka 10 000 nya arbetsplatser. Ambitionen är att skapa en trygg och levande stadsmiljö med nya kvaliteter.

Stockholms City är Sveriges politiska, ekonomiska och kulturella centrum. En ambition för framtiden är att skapa fler bostäder och därmed ökat folkliv på kvällar och morgnar. Stadens budget för 2023 anger att biltrafiken i City ska minska med 30 procent fram till 2030 och att gående, cyklister och kollektivtrafik ska prioriteras. En miljöbilzon ska vara fullt införd 2026. Tegelbacken kommer att omgestaltas och vara klar 2026 och i de mest centrala delarna av Norrmalm pågår och planeras många punktinsatser för att förbättra och utveckla stadsmiljön. I Vasastaden planeras Odenplan att utvecklas genom ny bebyggelse med kontor, handel och hotell. I övrigt finns flera punktinsatser med nya bostäder och förbättringar av stadsmiljön.

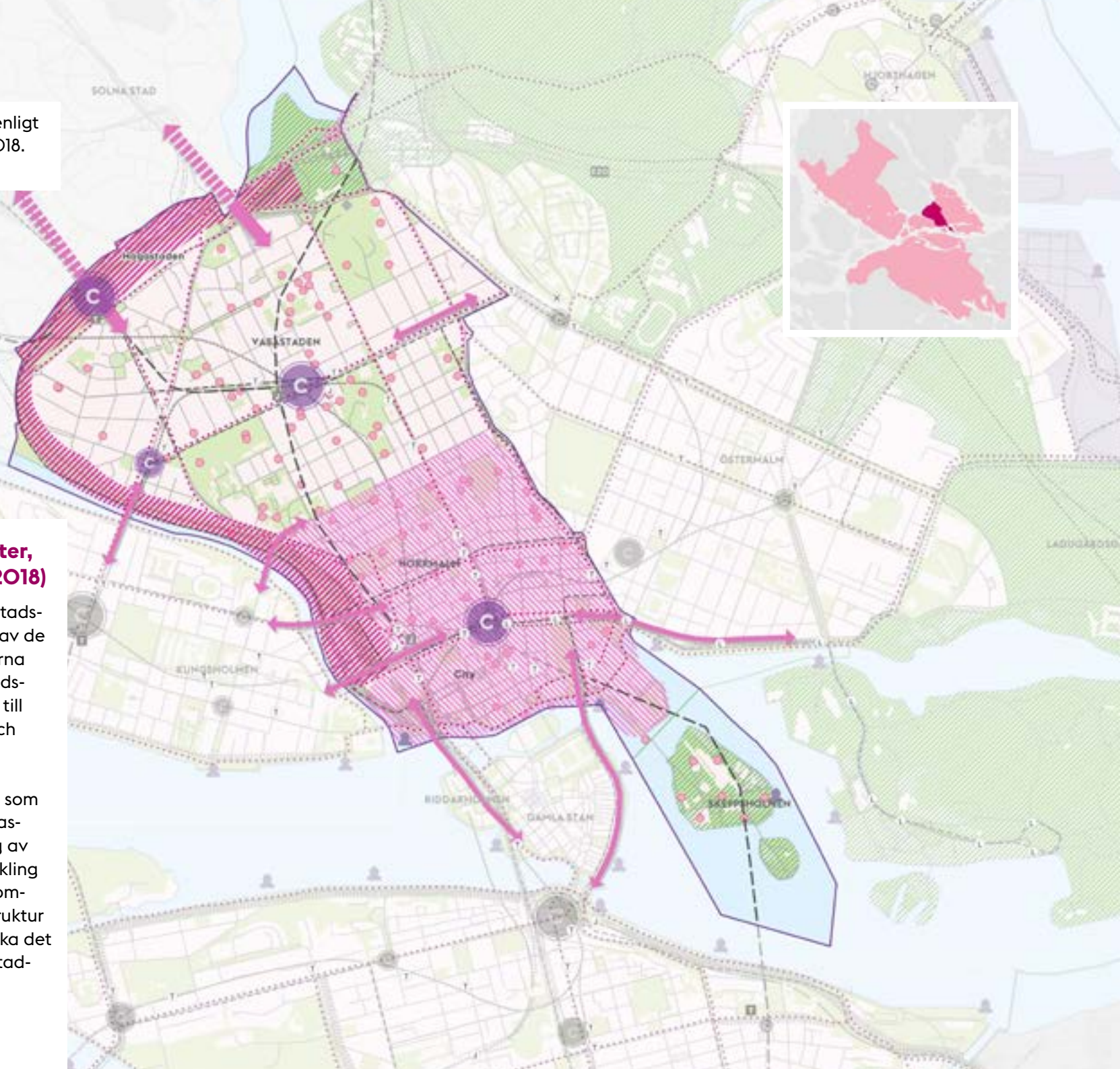
Norrmalm, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Norrmalm omfattar en blandad stadsmiljö som både innehåller några av de äldsta och de yngsta stadsmiljöerna samt stora järnvägsområden. Stadsdelsområdets största möjligheter till stadsutveckling finns inom City och Hagastaden.

Med Odenplans ökade betydelse som knutpunkt, utbyggnaden av Hagastaden och en framtida utveckling av Västra City kommer en stor utveckling att kunna ske. I stenstaden kan komplettering göras inom befintlig struktur där det finns behov av att förstärka det offentliga rummet eller för att åstadkomma en starkare kontinuitet i stadsväven.

När det gäller Citys utveckling märks en tydlig trend i att handelslokaler omvandlas till kulturlokaler.

Slutsatser om lokalbehovet på Norrmalm

Norrmalm har stadens största kulturutbud idag. Tillgången till kulturlokaler är god. Samtidigt finns behov av att komplettera utbudet i de delar av Norrmalm som utvecklas och växer. Centralstationsområdet kommer att genomgå en omfattande utveckling och här finns bra möjligheter för kulturverksamheter som har lokal betydelse och som kan fungera som destinationer för ett stort upptagningsområde. Kulturförvaltningen bedömer att detta nya område skulle kunna rymma en ny scen, primärt för musik, samt lokaler för utställningar i samverkan med utställande institutioner i staden.

I Hagastaden växer nya bostadskvarter fram. Här finns det goda skäl att skapa minst en lokal mötesplats, etablerad av byggaktörer och driven

som förening av närboende. Storleken på och utformningen av en sådan mötesplats behöver bestämmas av de som investerar i den och de som ska driva den. Med en mindre scen på plats kommer också möjligheter till kulturprogram som kan bidra till sammanhållning och en bra utveckling i det nya området. KFUM central planerar att etablera ett Idrotts- och Kulturcenter i Hagastaden. Det blir en föreningsanläggning för idrott och kultur som ska komplettera stadens hallar och kulturlokaler.

I flera delar av Norrmalm finns produktionslokaler för konst och genom etableringen av The Node som öppnar på Sergels Torg 2023 finns också replokaler och musikstudior. En brist är dock ateljéföreningar och kulturför-

valtningen bedömer att det skulle kunna finnas underlag för ett föreningsdrivet ateljéhus i närheten av Odenplan.

När det gäller Citys utveckling märks en tydlig trend i att handelslokaler omvandlas till kulturlokaler. Så är till exempel fallet med de privata satsningarna på Space vid Sergels torg, Paradox museum på Sergelgatan och det planerade immersiva museet, Spirit of, som kommer att öppna i privat regi vid Sergelgatan inom ett år. Det förekommer att kontorslokaler som skapats i slutet av 1900-talet i äldre bostadslägenheter nu omvandlas till bostäder igen. Förändringarna ger nya öppningar för kulturverksamheter och kulturlotsning är en framgångsrik metod här.

- Scen och film
- Utställning
- Ateljéhus
- Lokal mötesplats

Bedömt behov av nya kulturlokaler inom Norrmalms stadsdelsområde: En scen och utställningslokaler i Centralstationsområdet och en ateljéförening vid Odenplan. Lokal mötesplats i Hagastaden.

ÖSTERMALM

Dagens kulturlokaler

Precis som Norrmalm har Östermalm en stor dagbefolkning, ett levande kulturliv och ett stort antal publika kulturlokaler. Här ligger stora institutioner som Dramaten, Elverket, Cirkus och Berwaldhallen samt flera mindre scener som Maximteatern och Gröna Lundteatern. Många av Stockholms gallerier och museer ligger på Östermalm och Djurgården är en viktig kulturplats med många kulturella besöksmål. Nordiska Museet, Liljevalchs konsthall, Vasamuseet, ABBA-museet och Prins Eugens Waldemarsudde är bara några av dem. Kulturförvaltningen driver tre bibliotek i området och kulturskolan har verksamhet på tre platser. I Gasverket har Spårvägmuseet öppnat och i hamnområdena finns till exempel både Magasin III sedan länge och nyetablerade Blivande och Frihamnens kulturförening. På Skeppargatan har det funnits en biograf, Fågel Blå, där det nu finns ett initiativ för att åter starta den.

Folkkulturcentrum i Hjorthagen är den samlingslokal som har stöd från staden och fungerar som ett lokalt kulturhus. Östermalm hade 2019 enligt statistiken 1 059 verksamma inom den så kallade kulturkärnan inom de kulturella och kreativa näringarna. Andelen i förhållande till den totala arbetsmarknaden ligger i linje med staden som helhet. Det finns inga registrerade produktionslokaler för konst i området. Samtidigt finns senare initiativ, bland annat i Hjorthagen. Stadsdelsförvaltningen beskriver att det i dagsläget finns ett underskott av lokaler för att möjliggöra en meningsfull fritid för unga samt att det saknas en större, tillgänglighetsanpassad samlingslokal för föreningsliv centralt på Östermalm.

	Stockholms stad (genomsnitt)	Östermalm
Kulturlokaler och mötesplatser		
Invånare per bibliotek	11 565	3 134
Invånare per biograf	34 694	26 119
Invånare per fritidsgård	16 190	26 119
Invånare per galleri	7 196	2 062
Invånare per gamingplats	57 143	
Invånare per kulturhus	107 936	
Invånare per samlingslokal	33 497	39 179
Invånare per scen	5 086	4 609
Invånare per trossamfundlokal	3 694	1 206
Invånare per utställning	16 465	3 134
Produktionsplatser för konst och kultur		
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	1 703
Invånare per ateljéplats	1 547	
Invånare per studio/replokal	636	1 703

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser på Östermalm, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Hamnområdena utmed Värtan omvandlas nu i projektet Norra Djurgårdsstaden, ett av Europas mest omfattande stadsutvecklingsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 78 358 personer på Östermalm. Befolkningen beräknas öka med 9 procent fram till 2031. Östermalm har en beräknad befolkningsökning som ligger i linje med staden som helhet. Detta till följd av relativt stora bostadsprojekt i Norra Djurgårdsstaden. Stadsdelarna Hjorthagen-Värtahamnen, Universitetet samt Tekniska Högskolan ökar mest. Unga vuxna i åldern 19–24 år ökar då fler studentbostäder byggs. I övrigt har stadsdelsområdet en högre andel äldre än 80 år. Denna grupp ökar också mer här än i staden som helhet.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att de allra flesta Östermalmsbor upplever sin stadsdel som trygg. Här

är man tryggare än i staden i snitt och tryggheten har ökat sedan mätningen 2017. Men det finns alltid områden att utveckla och förbättra. Stadsdelsförvaltningen har platsamverkan kring Stureplan, Östermalmstorg, Strandvägen samt runt Karlaplan som upplevs som en relativt stökig och otrygg plats. Området runt Stureplan är en av de mest besökta platserna inom krog- och nöjeslivet i Stockholm, såväl dagtid som på kvällar och nätter. Här samlas stockholmare och turister för att roa sig, vilket även drar till sig en del kriminalitet till området.

Planerad stadsutveckling

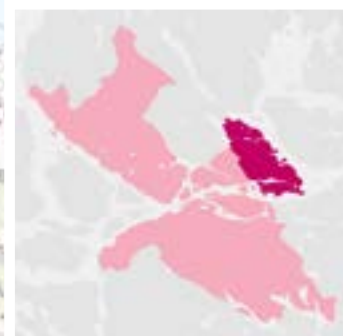
Hamnområdena utmed Värtan omvandlas nu i projektet Norra Djurgårdsstaden, ett av Europas mest omfattande stadsutvecklingsområden.

Totalt planeras för 12 000 bostäder och 35 000 nya arbetsplatser samtidigt som delar av hamnverksamheterna kommer att finnas kvar, också när hela området är klart kring 2038. Planeringen av Västra Valhallavägen är vilande och utöver mindre planer i olika delar av Östermalm planeras för upprustning och förbättring av torg, parker och gator. På Djurgården pågår flera planprocesser som rör Cirkus, Hasselbacken, Abba-museet, Gröna Lund och Beckholmen.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Östermalm utvecklas i snabb takt genom pågående omvandling av äldre industri- och hamnkvarter i Norra Djurgårdsstaden. Kombinationen täta stadsmiljöer och Djurgårdens stora park- och naturområden är särskilda kvaliteter.

Det gröna sambandet mellan Norra och Södra Djurgården kan stärkas samtidigt som offentliga stråk utvecklas. Det ger ökat utrymme för cyklister och fotgängare samt bättre möjligheter för möten och kulturupplevelser. Med den stora utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden är det avgörande att en kapacitetsstark kollektivtrafik tillkommer.

Östermalm, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

I Gasverket i Hjorthagen finns den stora gasklockan från 1890-talet. Den renoveras nu av staden för att kunna öppna som scen i privat regi under 2026.

Slutsatser om lokalbehovet på Östermalm

Inom Östermalm finns huvuddelen av stadens museer och utställningar och här ligger också många scener. Det stora utvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden kommer att ha 12 000 nya bostäder och drygt 30 000 arbetsplatser. I Loudden och Frihamnen kommer det att finnas möjligheter till verksamhetslokaler i större skala och det vore positivt om någon kultur-etablering kunde ske här. I Banankompaniets stora lokaler i Frihamnen etableras nu B-K med flera nya musikscener. En kulturlivsanalys kommer att tas fram för Loudden.

I Gasverket i Hjorthagen finns den stora gasklockan från 1890-talet. Den renoveras nu av staden för att kunna öppna som scen i privat regi under 2026. I Hjorthagen finns också Gerlesborgsskolan som ger konstutbildningar och

det finns även en mindre ateljéförening. Kulturförvaltningen bedömer att det kan finnas underlag för en större ateljéförening i Hjorthagen.

De nya bostadsområdena i Värtahamnen, Frihamnen och Loudden kommer genom sin storlek att behöva lokala mötesplatser i bostadskvarteren. Detta skulle kunna bli viktiga gemensamma tillgångar och lokalerna bör förslagsvis drivas i föreningsform av de boende. Den typen av lokaler kan bli av stort värde för bostadsrättsföreningar och hyresgästföreningar för informationsmöten, stämmor, fester och andra samlingar. Om en lokal mötesplats också utrustas med en mindre scen så kan den även användas för kulturprogram och föreställningar, till exempel för skola, förskola och i annan publik.

Östermalm har idag bara en samlingslokal, Folkkulturcentrum i Hjorthagen. Under den kommande perioden bedöms behovet av möteslokaler för lokala föreningar att växa. De åldersgrupper som växer mest är 13–24 år och över 80 år. Möjligheterna att etablera en ny samlingslokal centralt på Östermalm bedöms som begränsade, framför allt därför att hyresnivån här är mycket hög. Ett alternativ kan vara att skapa en större samlingslokal av någon lokal mötesplats i de nya områdena i Norra Djurgårdsstaden. Här finns också äldre byggnader som kommer att bevaras och sådana kan vara lämpliga att ställa om till nya funktioner i de nya bostadskvarteren.

- ☆ Lokal mötesplats
- Ateljéhus

Bedömt behov av nya kulturlokaler inom Östermalms stadsdelsområde: Lokala mötesplatser i Norra Djurgårdsstaden i Värtahamnen, Frihamnen och Loudden. Ett ateljéhus i Hjorthagen.

KUNGSHOLMEN

Dagens kulturlokaler

Kungsholmen har ett centralt läge och Fridhemsplan utgör en knutpunkt för tunnelbanans blå och gröna linjer. Här finns Stockholms stadsbiblioteks internationella bibliotek och kulturskolan har en stor verksamhet i egna lokaler. På Kungsholmen finns också både Riksarkivet och Stadsarkivet, båda med sina publika kulturverksamheter. Stockholms kulturkartor visar att tillgången till scener är relativt god. Här finns både mindre scener som Ö2scenkonst, Scenen Pipersgatan 4 (Teater De Vill och Teater Barbara) och den stora scenen Blå hallen i Stadshuset. Även antalet gallerier ligger något över snittet för staden som helhet.

Kungsholmen har i övrigt, trots sitt centrala läge, ett relativt litet utbud av kulturlokaler totalt sett. Det gäller både publika kulturlokaler och produktionslokaler för konst. Biografer, samlingslokaler, utställningslokaler och kulturhus saknas helt. Det finns heller inga ateljéer i stadsdelsområdet. På Kungsholmen finns enligt Stockholms kulturkartor 480 yrkesverksamma i den så kallade kulturkärnan inom de kulturella och kreativa näringarna. Detta utgör en betydligt lägre andel av den totala arbetsmarknaden på Kungsholmen, jämfört med andelen i staden som helhet.

	Stockholms stad (genomsnitt)	Kungsholmen
Kulturlokaler och mötesplatser		
Invånare per bibliotek	11 565	17 816
Invånare per biograf	34 694	
Invånare per fritidsgård	16 190	35 632
Invånare per galleri	7 196	14 253
Invånare per gamingplats	57 143	23 755
Invånare per kulturhus	107 936	
Invånare per samlingslokal	33 497	
Invånare per scen	5 086	6 479
Invånare per trossamfundlokal	3 694	11 877
Invånare per utställning	16 465	
Produktionsplatser för konst och kultur		
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	2 457
Invånare per ateljéplats	1 547	
Invånare per studio/replokal	636	2 457

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser på Kungsholmen, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att de allra flesta Kungsholmsbor upplever sin stadsdel som trygg.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde 71 264 personer på Kungsholmen. Befolkningsutvecklingen beräknas bli svag och folkmängden väntas öka med cirka tre till fyra procent fram till 2031. Detta är betydligt lägre än för staden som helhet. De stadsdelar som ökar mest är Stadshagen, Kristineberg och Lilla Essingen. Antalet barn 0–12 år beräknas minska medan antalet unga, främst 16–18 år, ökar. Antalet äldre över 80 år beräknas öka mer än staden som helhet. Stadsdelsområdet har lägst trångboddhet, jämfört med alla andra stadsdelsområden. Samtidigt har området en hög befolkningstäthet

Trygghet och stadsmiljö

Trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att de allra flesta Kungsholmsbor upp-

lever sin stadsdel som trygg. Enligt polisens bedömning har Kungsholmen inte något utsatt område men tre områden är prioriterade med fokus på brottsförebyggande insatser för att öka den upplevda tryggheten och minska brottsligheten. Dessa är Hornsbergs strand, Fridhemsplan och Stadshagen.

Planerad stadsutveckling

I Kristineberg och delar av Stora och Lilla Essingen planeras nu för en omvandling som ska ge många nya bostäder, arbetsplatser och ytor för idrott. I flera fall handlar det om kontorsbyggnader som ersätts med bostadsbebyggelse. Kristineberg och Stadshagen har redan utvecklats med ett nytt stort bostadsområde utmed Hornsbergsstrand och den pågående planeringen handlar om den västra delen av

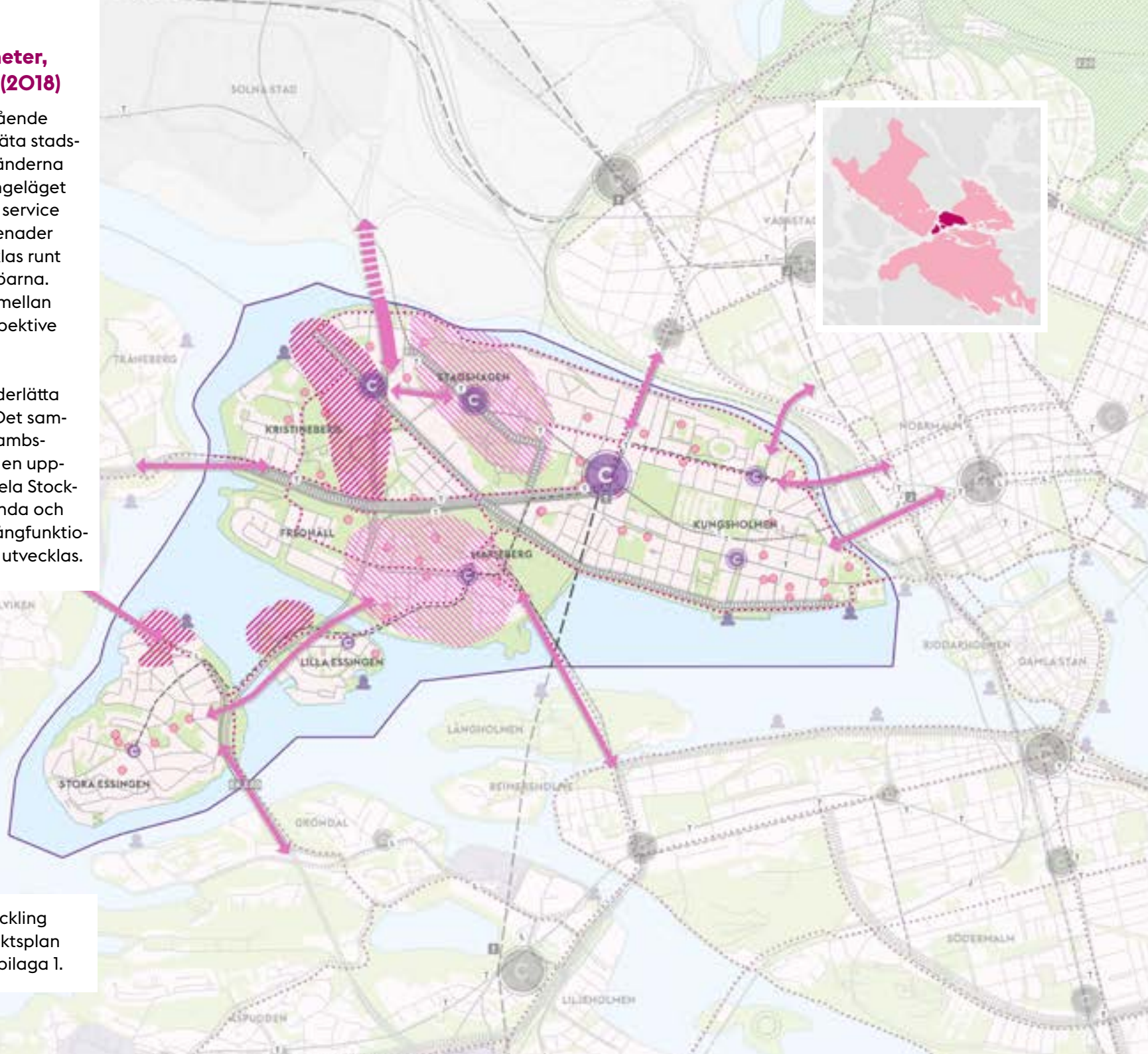
Stadshagen. Bostäder, arbetsplatser, skolor, förskolor och ytor för idrott ingår samtidigt som parker och offentliga rum rustas upp. S:t Görans sjukhus kommer att utvecklas så att området blir en väl integrerad del i Kungsholmens stadslandskap. I övrigt finns det många enskilda stadsbyggnadsprojekt som kommer att ge fler bostäder och arbetsplatser, förbättrade offentliga rum och gator.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Kungsholmen är mitt i den pågående utvidgningen av innerstadens täta stadsmiljö som når ända fram till stränderna vid Hornsberg. Därför är det angeläget med kompletterande bostäder, service och arbetsplatser. Strandpromenader och parkstråk bör vidareutvecklas runt hela Kungsholmen och Essingeöarna. Gång- och cykelförbindelserna mellan Stora Essingen och Gröndal respektive Lilla Essingen ska förbättras.

En ny pendelbåttrafik skulle underlätta resandet till andra stadsdelar. Det sammanhängande parkstråket Rålambshovsparken-Fredhällsparken är en uppskattad och viktig tillgång för hela Stockholm. Parkerna är mycket använda och fler tillgängliga, flexibla och mångfunktionella parker och idrottsytor bör utvecklas.

Kungsholmen, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

I Inre staden finns flera av stadens samlingslokaler men på Kungsholmen saknas detta helt.

Slutsatser om lokalbehovet på Kungsholmen

Kungsholmen har trots sitt centrala läge i staden flera brister när det gäller tillgången till kulturlokaler. Kulturförvaltningen bedömer därför att det under det kommande decenniet vore bra med flera etableringar här. Vid Fridhemsplan låg länge biografen Draken. Byggnaden finns kvar men fungerar sedan många år som hyrlager. Det bedöms rimligt att undersöka möjligheten till en etablering av en biograf på Kungsholmen, förslagsvis i det mest centrala läget vid Fridhemsplan. En kulturverksamhet som har öppet på kvällstid kan bidra positivt till att skapa mer befolkade och tryggare platser kring Fridhemsplan.

I Inre staden finns flera av stadens samlingslokaler men på Kungsholmen saknas detta helt. Kulturförvaltningen bedömer därför att en etablering av en samlingslokal vore bra. Vid Landstingshuset mitt på Kungsholmen finns

idag lediga lokaler och det skulle kunna vara ett av flera tänkbara lägen. Stadshagen eller Marieberg kan också vara aktuellt. Kulturförvaltningen bedömer att det vore lämpligt med en ny samlingslokal som drivs lokalt av en förening och som får stöd av staden som lokal-förvaltande organisation.

I samma område bedömer kulturförvaltningen att en Kreativ nod skulle kunna etableras. Detta innebär en välutrustad och professionellt bemannad lokal för konstnärligt och kreativt skapande som är öppen för alla. Den Kreativa noden bör utformas i nära samverkan med lokala aktörer och bör vara bemannad och utrustad för skapande verksamheter som efterfrågas lokalt. På Kungsholmen har konstnärer och konsthantverkare visat intresse för att gå samman och hyra en gemensam lokal. De företräds av många föreningar som nu

organiserar sig. Kanske kan den konstellationen utgöra grunden för en ny plats för konstnärligt skapande på Kungsholmen. Kulturförvaltningen konstaterar också att det inte finns några ateljéföreningar på Kungsholmen och bedömer att det skulle vara intressant att se om det finns förutsättningar att etablera ett föreningsdrivet ateljéhus på Kungsholmen, till exempel i verksamhetslokaler i Stadshagen. Här blir det värdefullt att ta fasta på samarbetet inom konstföreningen 12 broar.

I de nya bostadsområden som växer fram bedöms det finnas ett behov av lokala mötesplatser som kan användas för exempelvis möten, fester och kulturprogram. Stadshagen, Kristineberg och Marieberg bedöms vara aktuella platser för lokala mötesplatser. Sådana enkla lokaler kan skapa stora värden för de boende och för områdena där de finns.

- Scen och film
- Samlingslokal
- Lokal mötesplats
- Ateljéhus

Bedömt behov av nya kulturlokaler inom Kungsholmens stadsdelsområde:
 En biograf eller plats för filmvisning centralt vid Fridhemsplan, en samlingslokal och en Kreativ nod i närheten av Landstingshuset samt ateljéer i Stadshagen, Kristineberg och Marieberg. Lokala mötesplatser i Stadshagen, Kristineberg och Marieberg.

SÖDERMALM

Dagens kulturlokaler

Precis som övriga delar av Inre staden har Södermalm ett stort inflöde av turister och stockholmare från hela staden. Här finns ett levande kulturliv och ett stort utbud av publika kulturlokaler. Här ligger ett stort antal gallerier, utställningslokaler som Stadsmuseet, Fotografiska och Almgrens sidenväveri och museum samt Livrustkammaren, Medeltidsmuseet och Nobel Center i Gamla stan. Södermalm har också många scener, till exempel Folkoperan, Södra Teatern, Kägelbanan, Dockteatern Tittut, Teater Tre, Teater Tribunalen, Konträr, Improvisationsstudion, Orienteatern, Stadsgårdsterminalen och Debaser. Under våren 2023 öppnar Ö2scenkonst i Boulevard-teaterns tidigare lokaler. Tillgången till samlingslokaler är också relativt god. Södermalm

har ett stort utbud av produktionsplatser för konst, men är också den stadsdel som har flest verksamma i den så kallade kulturella sektorn inom de kulturella och kreativa näringarna. Konstnärerna hyr flera större ateljéhus av fastighetsvärdar inom staden och det finns också tidigare butiks- och källarlokal som används som ateljéer och studior. Kulturförvaltningen driver tre bibliotek i området och kulturskolan finns på fem platser.

Stadsdelsförvaltningen ser ett tydligt behov av att göra plats för kultur i Hammarby sjöstad. Man ser även ytterligare behov av ateljéer med skäliga hyror samt flexibla och attraktiva lokaler för barn på fritiden.

	Stockholms stad (genomsnitt)	Södermalm
Kulturlokaler och mötesplatser		
Invånare per bibliotek	11 565	18 732
Invånare per biograf	34 694	43 708
Invånare per fritidsgård	16 190	16 391
Invånare per galleri	7 196	3 642
Invånare per gamingplats	57 143	65 562
Invånare per kulturhus	107 936	
Invånare per samlingslokal	33 497	21 854
Invånare per scen	5 086	3 122
Invånare per trossamfundslokal	3 694	2 676
Invånare per utställning	16 465	9 366
Produktionsplatser för konst och kultur		
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	697
Invånare per ateljéplats	1 547	1009
Invånare per studio/replokal	636	412

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser på Södermalm, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde 131 124 personer på Södermalm. Befolkningsutvecklingen beräknas vara svag i stadsdelsområdet och visar på en minskning på två till tre procent fram till 2031. Södra Sofia och Södra Hammarbyhamnen är de enda stadsdelarna som ökar.

Södermalm är ett område där bostadsbyggnandet var mycket stort i början av 2000-talet, men barnen i dessa bostäder lämnar nu skolåldrarna. Befolkningsstabiliteten i området är idag hög med färre byggprojekt. Stadsdelsområdet har en högre andel äldre över 80 år och en högre ökning av denna grupp jämfört med staden som helhet.

Precis som övriga delar av Inre staden har Södermalm ett stort inflöde av turister och stockholmare från hela staden.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att de allra flesta Söder-

malmsbor upplever sin stadsdel som trygg. Här är man tryggare än i staden i snitt och tryggheten har ökat sedan mätningen 2017. Södermalms trygghetsarbete samordnas inom det lokala brottsförebyggande rådet Söderandan. Stadsdelsförvaltningen arbetar med plats-samverkan kring Medborgarplatsen och Björns trädgård.

Planerad stadsutveckling

I gamla industrikvarter på östra Södermalm byggs flera nya bostadskvarter som kommer att vara helt inflyttade 2025. Förskolor, butiker och annan service planeras. Tunnelbanans planerade förlängning av blå linjen mot Nacka, Slakthusområdet och Söderort, som öppnar för trafik 2030, kommer att få uppgångar i Sofia och Hammarby kanal. Planeringen av Södra Skanstull har varit på paus och kommer att återupptas. Här ska nya bostäder blandas med lokaler för kultur, idrott, handel med mera. Utvecklingen av Slussen innebär stora förändringar av det området. Kring 2025 kommer Södermalms-

torg och trafiklösningen att byggas klart och Mälarterrassen öppnar för allmänheten. Samtidigt påbörjas bygget ovanpå Stadsgårdsleden.

Hammarby sjöstad är nu i princip utbyggt enligt de planer som fastställdes 1996 och idag återstår cirka 2 000 bostäder. I Mårtensdal kommer bostäder och kontor att färdigställas 2025 och de kvarteren kommer att få en koppling till en ny tunnelbane-plattform under Gullmarsplan.

Gamla stan och Riddarholmen har med sina stora kulturhistoriska värden en utveckling som framför allt handlar om varsamma insatser för att förbättra offentliga rum och gator.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Gamla stan och Riddarholmen är Stockholms vagna med spår från medeltid fram till idag och Södermalm har ett rikt stads- och näringsliv. Det finns fortsatta möjligheter att komplettera stadsmiljön på flera platser. Den centrala staden växer utåt och kopplar samman Södermalm med Hammarby sjöstad och Gullmarsplan, Hammarbyhöjden, Årsta och vidare mot Östberga.

Södermalm, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Södermalm är ett stadsdelsområde med många verksamma inom kultur och konst.

Slutsatser om lokalbehovet på Södermalm

Södermalm är ett stadsdelsområde med många verksamma inom kultur och konst och här finns flera ateljéföreningar. Mot bakgrund av det stora antalet konstnärer bedömer kulturförvaltningen att ett tillskott på två ateljéföreningar är rimligt. De skulle till exempel kunna ligga vid Zinkensdamm och i Hammarby sjöstad, där det bör kunna finnas lämpliga befintliga lokaler.

När det gäller samlingslokaler är tillgången på Södermalm bättre än Stockholms genomsnitt. Här finns Timmermansgården, Kristinehovs malmgård och Södergården som kommer att renoveras. Flera av samlingslokalerna har scener och det finns också ett stort antal övriga scener på Södermalm. Göta Lejon blir en konsertarena

2024, efter ägarbyte och renovering av den tidigare privatteatern. Teater Konträr öppnade nyligen på Östgötagatan och Kägelbanan öppnar igen under 2023. Tillgången till scener på Södermalm är relativt god.

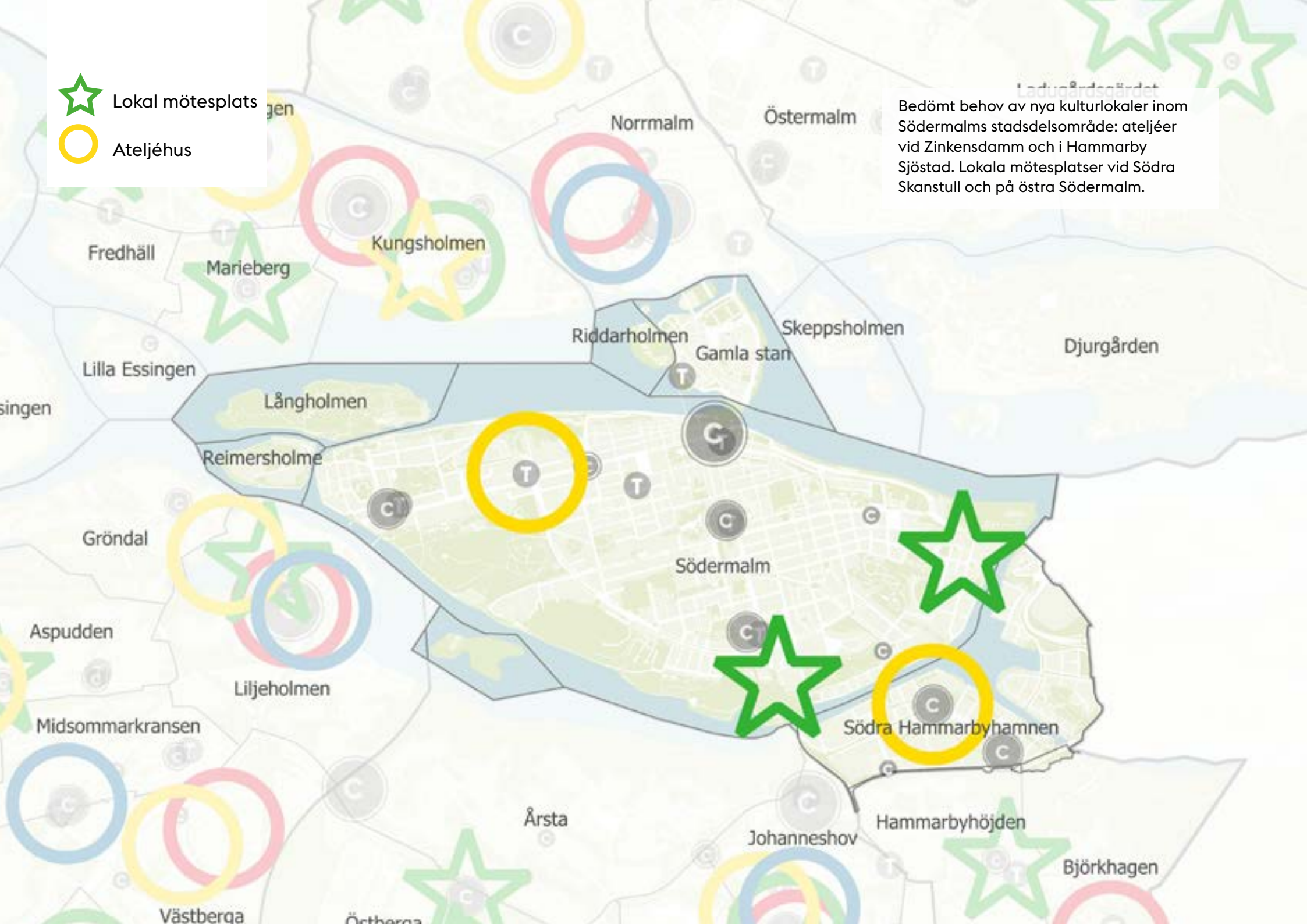
Lokala mötesplatser bedöms behövas i de områden där det byggs många nya bostäder. Lokalerna kan användas för exempelvis möten, fester och kulturprogram, vilket skapar stora värden för de boende och för områdena där de finns. Kulturförvaltningen bedömer att de mest aktuella lägena för den typen av lokaler är vid Södra Skanstull och på östra Södermalm, etablerade av byggaktörer i nya bostadskvarter och föreningsdrivna.

Lokala mötesplatser bedöms behövas i de områden där det byggs många nya bostäder. Lokalerna kan användas för exempelvis möten, fester och kulturprogram, vilket skapar stora värden för de boende och för områdena där de finns.

- Lokal mötesplats
- Ateljéhus

Ladugårdsområdet
Bedömt behov av nya kulturlokaler inom Södermalms stadsdelsområde: ateljéer vid Zinkensdamm och i Hammarby Sjöstad. Lokala mötesplatser vid Södra Skanstull och på östra Södermalm.

HÄGERSTEN-ÄLVSJÖ

Dagens kulturlokaler

Hägersten-Älvsjö har den största koncentrationen av ateljéer i staden. Flera av dessa är belägna i området i och kring Lövholmen samt i Västberga. Totalt fanns det 2019 sammanlagt 818 personer som var verksamma i den så kallade kulturkärnan inom de kulturella och kreativa näringarna. De utgör en högre andel av den totala arbetsmarknaden än snittet i staden. Konstfack vid Telefonplan har påverkat utvecklingen i stadsdelsområdet i den här riktningen och har också lagt grunden för det kreativa kluster som finns där. Färgfabriken är en konsthall på Lövholmen.

Det pågår flera intressanta initiativ i stadsdelsområdet. Medborgarhuset vid Hägerstensåsen har på senare tid utvecklat sin verksamhet och sina lokaler. Även samlingslokalen Midsommargården vid Telefonplan har en aktiv verksamhet. Nya aktörer som HDN Studio och Ensemble Yria med scenen Bubblan samt Telefonfabriken har etablerat sig vid Telefonplan. Bio Aspen i Aspudden fortsätter att utveckla sin verksamhet och lokal, även om lokalen har vissa begränsningar. Kulturförvaltningen

undersöker även möjligheterna att etablera ett nodbibliotek/kulturhus centralt i Liljeholmen. Kulturförvaltningen driver sex bibliotek i Hägersten-Älvsjö och kulturskolan finns på ett tiotal platser.

Stockholms kulturkartor visar samtidigt att Hägersten-Älvsjö har ett relativt litet utbud av publika lokaler. Det gäller såväl scener som biografier, gallerier, utställningsplatser och kulturhus. Även tillgången till samlingslokaler är något lägre än snittet. Stadsdelsförvaltningen uppger att det finns ett stort behov av bokningsbara lokaler samt av lokaler för att ge förskolebarn möjlighet att uppleva olika konstformer. Samlingslokalerna är mycket uppbokade och kan inte användas för barnföreläsningar under skoltid. Scener som kan hyras saknas och stadsdelsförvaltningen har också tagit upp att dans blir allt mer populärt att lokaler för att utöva dans saknas. Runt Liljeholmstorget finns många gymnasieskolor och det finns behov av lokaler för att kunna locka och erbjuda dem kulturupplevelser och nya möjligheter att träffas.

Kulturlokaler och mötesplatser	Stockholms stad (genomsnitt)	Hägersten-Älvsjö
Invånare per bibliotek	11 565	20 543
Invånare per biograf	34 694	61 630
Invånare per fritidsgård	16 190	30 815
Invånare per galleri	7 196	61 630
Invånare per gamingplats	57 143	61 630
Invånare per kulturhus	107 936	
Invånare per samlingslokal	33 497	41 086
Invånare per scen	5 086	9 481
Invånare per trossamfundslokal	3 694	11 205
Invånare per utställning	16 465	123 259

Produktionsplatser för konst och kultur	Stockholms stad (genomsnitt)	Hägersten-Älvsjö
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	390
Invånare per ateljéplats	1 547	900
Invånare per studio/replokal	636	272

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Hägersten-Älvsjö, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 123 259 personer i Hägersten-Älvsjö. Stadsdelsområdet är ett av stadens största och befolkningen beräknas öka mer än i staden som helhet fram till 2031. Sett till antal invånare närmar sig Hägersten-Älvsjö samma storlek som Södermalm och den stora tillväxten gör att det finns potential för stadsdelsområdet att bli störst. Det är stadsdelarna Västberga, Solberga, Örby Slott, Älvsjö, Liljeholmen och Hägersten som ökar mest procentuellt. Antalet unga 13–24 år ökar mest och i högre takt än staden som helhet. Den antalsmässiga ökningen är stor för de allra äldsta på 80 år eller äldre.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att invånarna i Hägersten-Älvsjö känner sig tryggare och upplever mindre utsatthet för brott än den genomsnittliga stockholmaren. Andelen polisanmälda brott

ligger också under snittet i staden. Viss variation finns dock mellan de olika stadsdelarna. Några geografiska platser upplevs som mindre trygga eller är mer utsatta än andra. De platser som sticker ut vad gäller brottslighet, ordningsstörningar och upplevd otrygghet och därför prioriteras i det trygghetsskapande arbetet är Liljeholmen, med fokus på Liljeholmstorget och Trekantsparken, samt specifika platser i Solberga, vid Fruängens centrum samt vid Västertorps centrum.

På dessa platser finns bland annat narkotika-relaterad brottslighet och andra problem som kräver gemensamma insatser från flera samhällsaktörer, vilket gör att trygghetsarbetet till stor del bedrivs genom platsamverkan.

Planerad stadsutveckling

Området kring Södertäljevägen ska bli ett urbant stråk och står tillsammans med övriga delar av Liljeholmen inför en omfattande utveck-

ling under det kommande decenniet. Det gäller också området kring Älvsjö centrum. Lövholmen omvandlas från verksamhetsområde till levande stadsmiljö med många nya bostäder och med visst fokus på att stärka kulturprägel. Detsamma gäller Örnberg. Delar av Gröndal, Aspudden, Midsommarkransen, Hägersten och Fruängen kommer också att kompletteras med bostadsbebyggelse med mera. Vid Telefonplan finns stora planer på ny bebyggelse. Västberga och Älvsjö verksamhetsområden är renodlade platser för arbetsplatser, industri och verkstäder som kommer att finnas kvar och utvecklas. Den nya tunnelbanan mellan Fridhemsplan och Älvsjö får två viktiga nya stationer i Liljeholmen och Älvsjö kring 2034. I Älvsjö och Fruängen planeras också stationer för Spårväg Syd mellan Älvsjö och Flemingsberg via Skärholmen, ett projekt som är på planeringsstadiet idag.

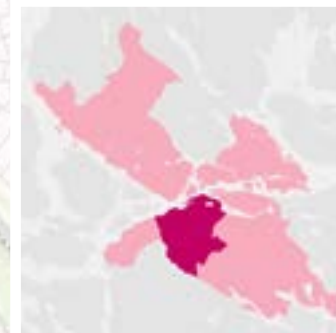
Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Hägersten och Liljeholmen ligger centralt i regionen och har stora möjligheter till fortsatt stadsutveckling med det attraktiva läget vid Mälarens strand och utmärkta kommunikationer.

I Liljeholmen är det angeläget att tillvarata de goda möjligheterna till fler arbetsplatser. Stadsutveckling kring Södertäljevägen till ett urbant stråk med ny blandad bebyggelse är angeläget och skulle minska barriäreffekter och bättre koppla samman Liljeholmen med Årstadal och vidarekopplingarna mot Södermalm. Vinterviken och sjön Trekanten är betydelsefulla rekreativa målpunkter för söderort, och Telefonplan och Liljeholmen är viktiga noder i staden. Västberga och Årsta kombi-terminals funktion för stadens gods- och logistikhantering ska värnas och utvecklas.

Älvsjö har mycket stora stadsutvecklingsmöjligheter och kommer vidareutvecklas som en regional målpunkt genom att en tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan samt Spårväg syd anläggs. Delar av Älvsjö bedöms kunna omvandlas till en stadsdel med hög täthet och ett stort antal nya arbetsplatser, bostäder, service, offentliga rum, kultur och idrott. Sambanden mellan Hagsätraskogen och Älvsjöskogen behöver stärkas.

Hägersten-Älvsjö, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Slutsatser om lokalbehovet i Hägersten-Älvsjö

Hägersten-Älvsjö är det största stadsdelsområdet utanför Inre staden. Här bor många barn och unga och åldersgruppen 13–24 år kommer att växa mycket. Förutsättningarna för nya kulturlokaler bedöms som goda och planeringen av ett nodbibliotek som skulle kunna bli grunden i ett nytt kulturhus centralt i Liljeholmen har inletts. Här ska bibliotek och kulturskola kunna finnas i delvis gemensamma lokaler och även andra aktörer ska kunna rymmas här. Kulturförvaltningen bedömer att en Kreativ nod skulle kunna ingå i det nya kulturhuset, alltså salar och verkstäder som kan användas av yrkesverksamma konstnärer såväl som andra som är intresserade av eget skapande. Möjligheterna till utställningar i kulturhuset bör också tas med i planeringen.

Lövholmen kommer att omvandlas med nya bostäder och flera bevarade industribyggnader som är kulturhistoriskt värdefulla. Konsthallen Färgfabriken är en viktig del av Lövholmen och här finns också ett stort antal yrkesverksamma konstnärer som hyr ateljéer i Beckers kontorshus. Kulturförvaltningen ser att det vore positivt om arbetsplatser för konstnärer kan bli

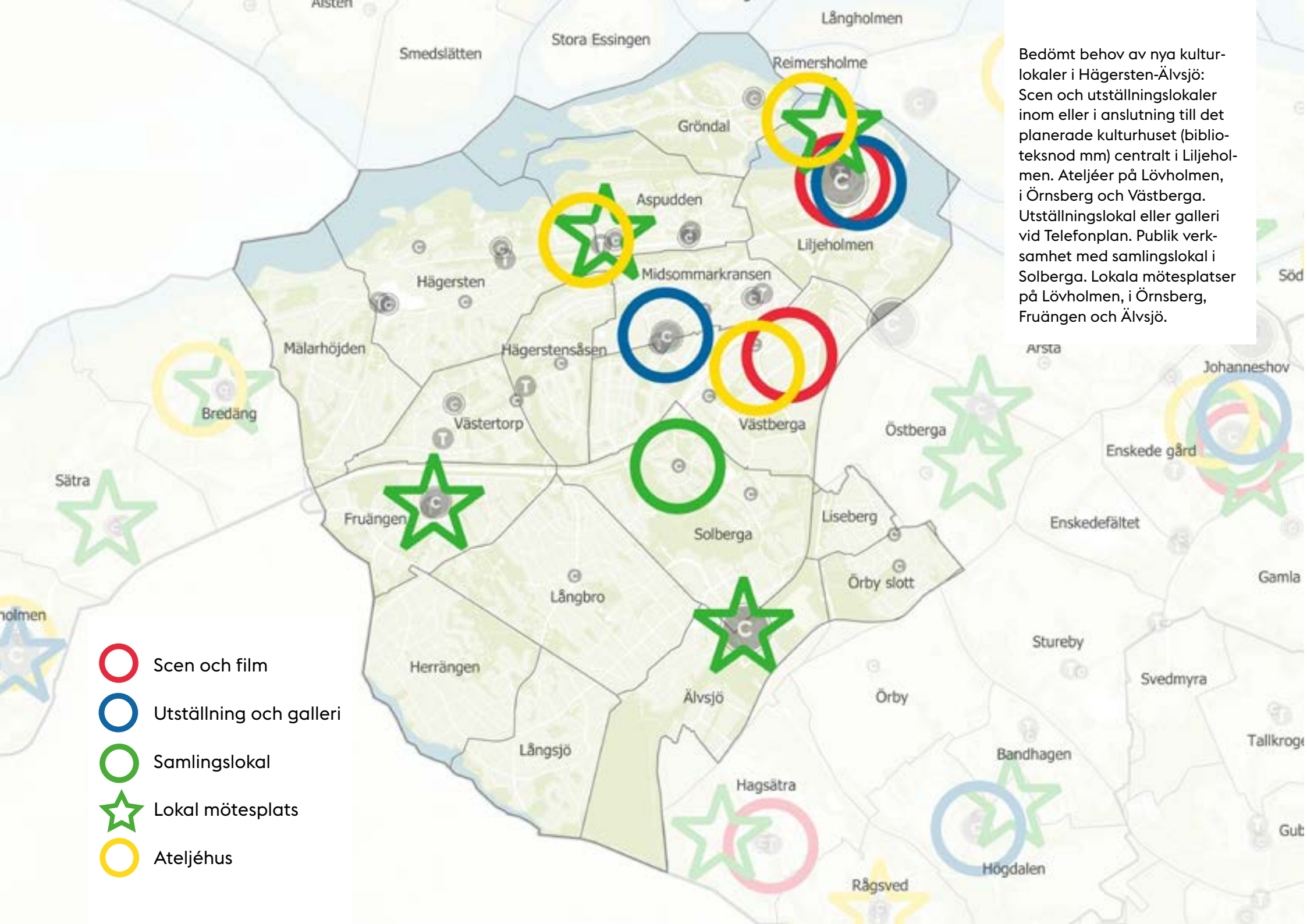
en del av det omvandlade Lövholmen. Ett Kulturforum etableras 2023 på Lövholmen för att samordna och få kraft i de insatser som prioriteras. Här vore det också intressant om en lokal mötesplats kan etableras av byggaktörer. En sådan föreningsdriven lokal skapar nya värden i området och kommer att vara till nytta både för boende på Lövholmen och i närområdet.

I utvecklingen av Örnberg i Aspudden kommer nya bostäder att komplettera kulturhistoriskt värdefulla byggnader som bevaras. Här finns redan konstnärer och det vore bra om ateljéer kan skapas. De nya bostadskvarteren i Örnberg bör kunna rymma en föreningsdriven lokal mötesplats som etableras av någon av byggaktörerna där.

Inom Hägersten-Älvsjö planeras mycket nya bostäder också i andra områden och även Fruängen och Älvsjö bedöms vara bra områden för lokala mötesplatser. Sådana gemensamma lokaler skapar nya värden och kommer att vara till god nytta, framför allt för boende i varje närområde. I Solberga finns en panncentral i stadens ägo som planeras för publik använd-

ning. Det finns en paraplyorganisation för lokala föreningar som skulle kunna bli en viktig aktör här och kulturförvaltningen medverkar i processen genom kulturlotsning.

Hela den norra delen av stadsdelsområdet utmärks av att det finns många professionellt verksamma konstnärer. Konstfack vid Telefonplan har bidragit till den utvecklingen och här skulle det vara lämpligt med något galleri eller mindre utställningslokal. I Västberga industriområde finns lokaler som är lämpliga för konstnärlig produktion. Kulturförvaltningen bedömer att det bör finnas underlag för ytterligare ett ateljéhus i Västberga, för att komplettera WIP:sthlm som redan finns där. Västberga skulle också kunna vara en tänkbar plats för en kulturljudzon i Stockholm eftersom området ska fortsätta vara ett verksamhetsområde med arbetsplatser och helt utan bostäder. I den fortsatta planeringen bör förutsättningarna för en musikscen med publika möjligheter i olika format prövas här. En privat sådan scen kan också ha mångsidig användning, till exempel som plats för dans.

Bedömt behov av nya kulturlokaler i Hägersten-Älvsjö: Scen och utställningslokaler inom eller i anslutning till det planerade kulturhuset (biblioteksnod mm) centralt i Liljeholmen. Ateljéer på Lövholmen, i Örnsberg och Västberga. Utställningslokal eller galleri vid Telefonplan. Publik verksamhet med samlingslokal i Solberga. Lokala mötesplatser på Lövholmen, i Örnsberg, Fruängen och Älvsjö.

- Scen och film
- Utställning och galleri
- Samlingslokal
- ☆ Lokal mötesplats
- Ateljéhus

SKÄRHOLMEN

Dagens kulturlokaler

I Skärholmen är de publika kulturlokaler-
na framför allt i anslutning till Skärholmens
centrum. Här finns bland annat Kulturhuset
Stadsteatern med Skärisbiografen, en scen och
annan verksamhet med fokus på barn och unga
mellan 5 och 19 år. I Skärholmen finns också
föreningen FOLK som driver en samlingslokal
i tillfälliga lokaler i före detta Skärholmens
gymnasium. Här finns mötesrum och en musik-
studio för barn och unga. De har också ett brett
kulturprogram utanför sina lokaler, framför allt
inne i centrum där de under det senaste året har
förvalt en tillfällig utställnings- och kulturlo-
kal. I Bredäng finns områdets andra samlings-
lokal, Jakobsbergs gård. Den tidigare pann-
centralen i Bredäng har på senare år bytt ägare
med ambitionen att bli ett kreativt centrum.
Kummelholmen är en konsthall som etablerats
i panncentralen i Vårberg och som visat prov
på ambitiösa utställningar.

Stockholms kulturkartor visar att utbudet av
olika typer av publika verksamheter i Skärhol-
men varierar mellan stadsdelarna. Vårberg och
Sätra har mindre tillgång till kulturlokaler än
Skärholmen och Bredäng. Tillgången till bio-
graf, kulturhus och samlingslokaler är totalt sett
högre än snittet medan utbudet av scener för
teater och musik är lägre. Kulturförvaltningen
driver en stor kulturskola i Bredäng och här
finns också ett bibliotek med inriktning på barn
och unga när det gäller aktivitets- och medieut-
budet. I Sätra finns varvsarbetarhuset som drivs
som förening av lokala konstnärer, här finns
ateljéer, utställningar och scen. Det finns ett
litet utbud av produktionslokaler. I Skärholmen
fanns 2019 107 verkamma i den så kallade
kulturkärnan inom de kulturella och kreativa
näringsarna. Deras andel av den totala arbets-
marknaden är lägre än i staden som helhet.

Kulturlokaler och mötesplatser

	Stockholms stad (genomsnitt)	Skärholmen
Invånare per bibliotek	11 565	18 909
Invånare per biograf	34 694	18 909
Invånare per fritidsgård	16 190	9 455
Invånare per galleri	7 196	
Invånare per gamingplats	57 143	
Invånare per kulturhus	107 936	37 818
Invånare per samlingslokal	33 497	18 909
Invånare per scen	5 086	7 564
Invånare per trossamfundslokal	3 694	6 303
Invånare per utställning	16 465	

Produktionsplatser för konst och kultur

Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	12 606
Invånare per ateljéplats	1 547	7 564
Invånare per studio/replokal	636	4 727

Tabell över kulturlokaler inomhus och produk-
tionsplatser i Skärholmen, hämtad från Stock-
holms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar
hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal,
förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 37 818 personer i Skärholmen. Folkmängden beräknas öka med nära 26–30 procent fram till år 2031. Detta är betydligt mer än staden som helhet. Stadsdelarna Vårberg och Bredäng beräknas öka mest under perioden. Åldersgruppen 1–5 år och familjebildande åldrar ökar på grund av en stor nybyggnation och det finns en större andel unga jämfört med snittet i staden. Trångboddheten är högre i Skärholmen i förhållande till staden som helhet.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar en förbättring av den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet jämfört med mätningen 2017. Skärholmens stadsdelsförvaltning har 2023 identifierat två prioriterade områden för det trygghetsskapande arbetet:

- Riktat arbete mot avgränsade platser och utsatta områden
- Unga i risk för kriminalitet

Stadsdelsförvaltningen planerar för platsamverkan kring centrumområdena i Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg.

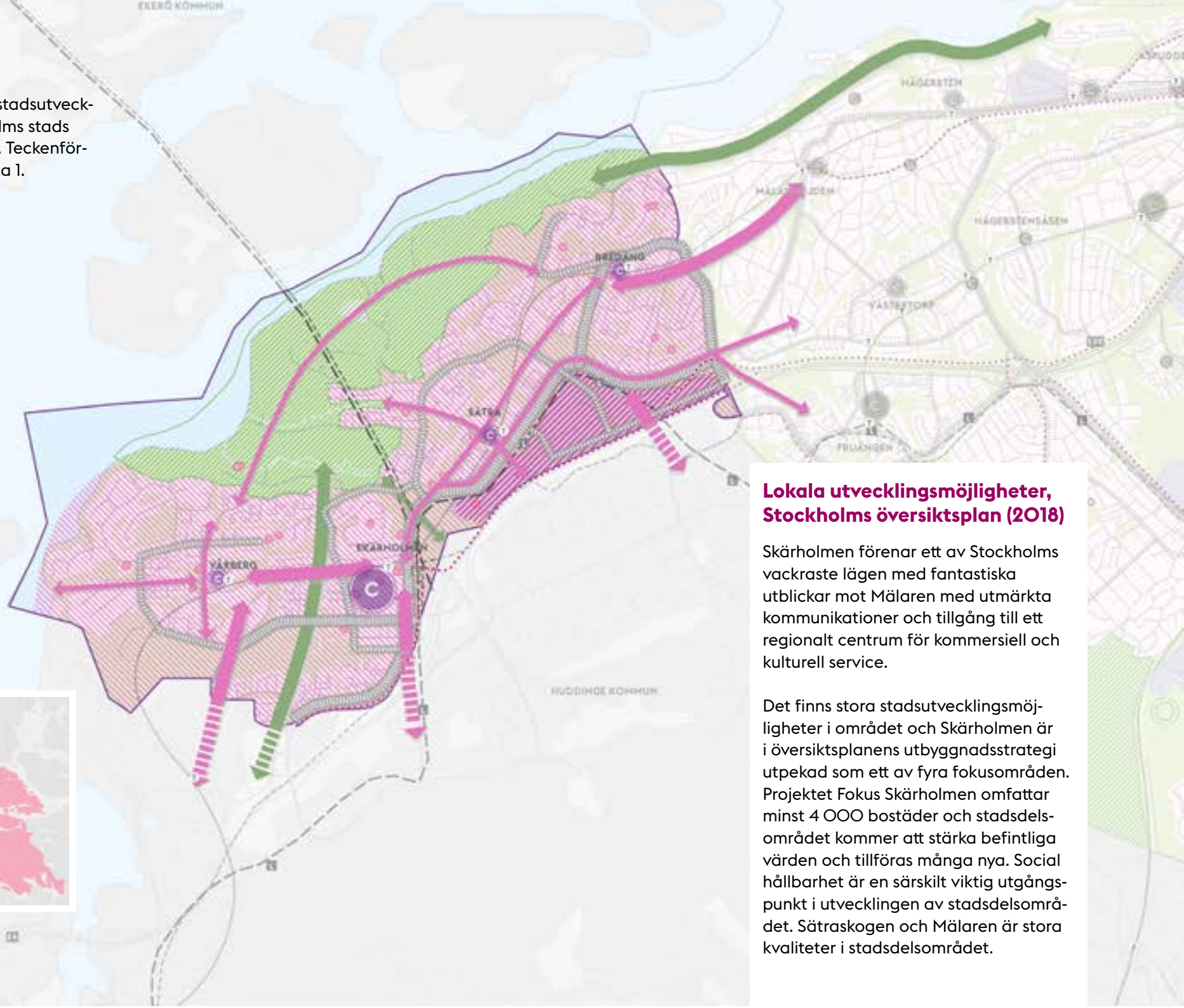
Planerad stadsutveckling

Fokus Skärholmen är ett profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling. Med utgångspunkt i lokala behov utvecklas hela stadsdelsområdet med fler bostäder, arbetsplatser, förskolor, skolor, grönområden, kultur, idrott och nya mötesplatser. Inom Fokus Skärholmen är idag över 8 500 bostäder i olika bygg- och planeringsskeden. Förutom bostäder byggs Förbifart Stockholm och planering pågår för Spårväg Syd, med bytespunkt i anslutning till Skärholmens centrum. Centrala Bredäng ska ges ökade förutsättningar för ett rikt stadsliv och planeringen har målet att skapa en plats där människor känner trygghet. Projektet Mälaräng ligger mellan Mälarhöjden och Bredäng och där omvandlas trafikplatser och vägar till urbana gator med ny stadsbebyggelse. I Sättra

centrum föreslås att den befintliga centrumanläggningen rivs och ersätts av ett torg, kringbyggt av fyra kvarter med många bostäder och lokaler. I centrala Skärholmen pågår planering i tidiga skeden. Där finns också Stockholms shems pågående projekt, ett hus i 23 våningar med plats för cirka 100 nya bostäder, kontor och lokaler för kultur på Bredholmstorget. I Vårberg planeras för en omvandling av Vårbergsvägen från transportled till gata kantad med stadsbebyggelse och längs Stångholmsbacken och en del av Vårholmsbackarna blir det många nya bostäder i flerbostadshus.

Fokus Skärholmen är ett profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling. Med utgångspunkt i lokala behov utvecklas hela stadsdelsområdet med fler bostäder, arbetsplatser, förskolor, skolor, grönområden, kultur, idrott och nya mötesplatser.

Skärholmen, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Skärholmen förenar ett av Stockholms vackraste lägen med fantastiska utblickar mot Mälaren med utmärkta kommunikationer och tillgång till ett regionalt centrum för kommersiell och kulturell service.

Det finns stora stadsutvecklingsmöjligheter i området och Skärholmen är i översiktsplanens utbyggnadsstrategi utpekad som ett av fyra fokusområden. Projektet Fokus Skärholmen omfattar minst 4 000 bostäder och stadsdelsområdet kommer att stärka befintliga värden och tillföras många nya. Social hållbarhet är en särskilt viktig utgångspunkt i utvecklingen av stadsdelsområdet. Sätterskogen och Mälaren är stora kvaliteter i stadsdelsområdet.

Slutsatser om lokalbehovet i Skärholmen

Kulturförvaltningen bedömer att det finns ett intresse från centrala statliga museer att tillsammans med andra kulturaktörer öka närvaron i och kontakterna med publiken i ytterstaden. Kulturförvaltningen planerar därför att närmare undersöka förutsättningarna för att etablera en utställningsfilial centralt i Skärholmen. Grundtanken är att skapa en plattform för utställningar och programverksamhet som produceras av institutionerna i samverkan med lokala aktörer. Hur samverkan ska gå till och vilket innehåll som blir aktuellt behöver preciseras i samverkan. Skärholmen bedöms vara rätt plats för denna insats, framför allt mot bakgrund av att Skärholmen är en regional stadskärna enligt RUFSS 2050 och här finns ett tillräckligt stort regionalt befolkningsunderlag för en utställningsfilial som kan bli en destination i sig.

I Skärholmen har vissa insatser för att skapa ateljéer gjorts, bland annat genom föreningen FOLK i Skärholmen. Kulturförvaltningen bedömer att det kan finnas underlag för mindre föreningsdrivna ateljéhus i Bredäng, Skärholmen och Vårberg.

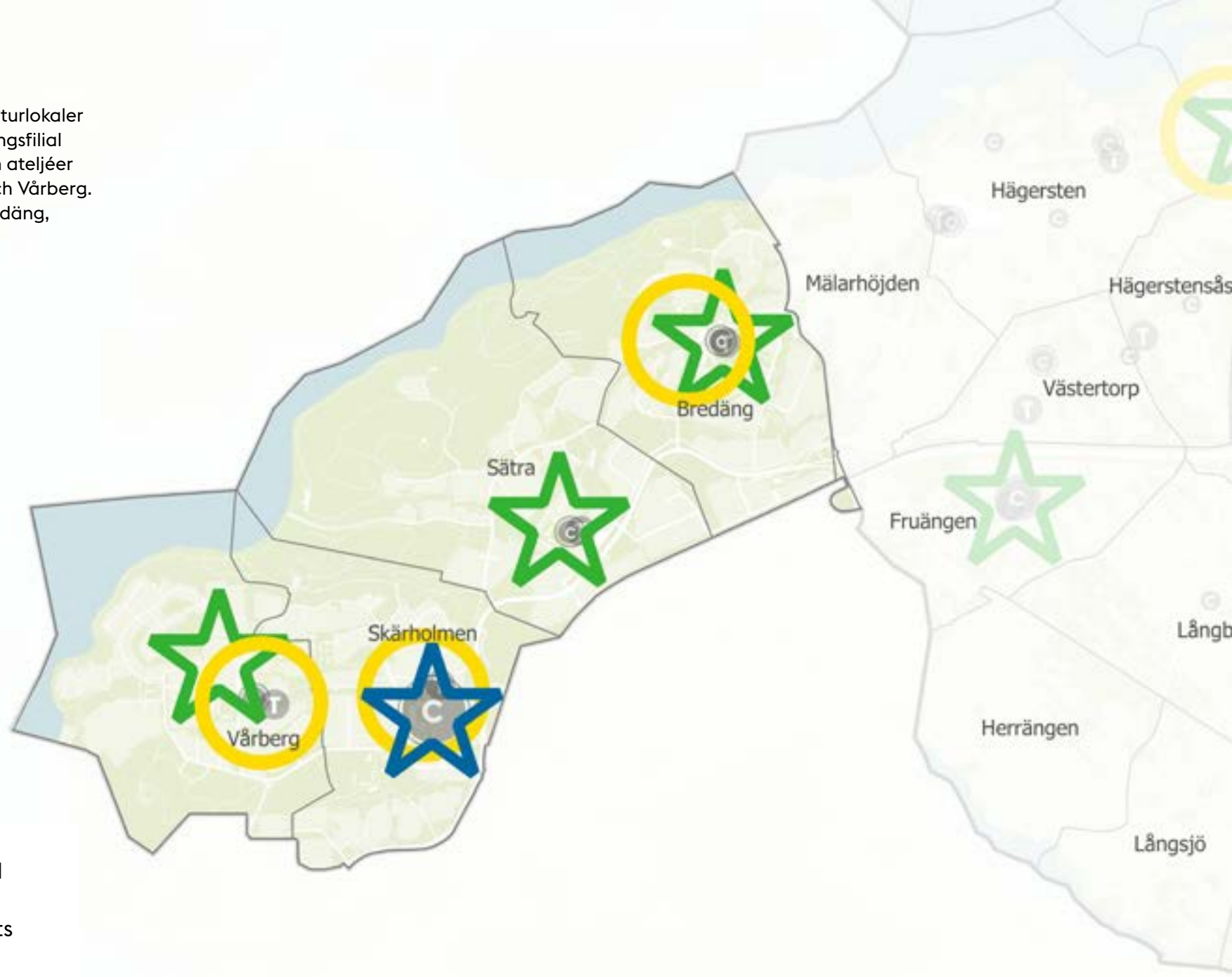
Genom Fokus Skärholmen skapas många nya bostäder. I några av dessa nya bostadskvarter bedömer kulturförvaltningen att lokala mötesplatser bör skapas. Bredäng, Sättra och Vårberg är de områden som bedöms som mest aktuella. Om sådana lokaler planeras in tidigt i projekten kommer de att både skapa värden för byggaktörer och boende samtidigt som de blir identitetsskapande tillgångar för ett större område eller för varje bostadsprojekt.

I Skärholmen har vissa insatser för att skapa ateljéer gjorts, bland annat genom föreningen FOLK i Skärholmen.

Bedömt behov av nya kulturlokaler
i Skärholmen: En utställningsfilial
centralt i Skärholmen och ateljéer
i Bredäng, Skärholmen och Vårberg.
Lokala mötesplatser i Bredäng,
Sätra och Vårberg.

- Utställningsfilial
- Lokal mötesplats
- Ateljéhus

ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖR

Dagens kulturlokaler

Tillgången till scener, kulturhus och produktionslokaler för konst är relativt god i Enskede-Årsta-Vantör. Men skillnaderna är stora mellan olika stadsdelar inom stadsdelsområdet och det saknas eller finns bara ett litet utbud i vissa områden.

Den pågående utvecklingen av Slakthusområdet innebär unika förutsättningar för området att utvecklas som en viktig plats för kultur. Kulturförvaltningen har tagit initiativ till Slakthusområdets Kulturforum, som ett sätt att skapa bra kontakter mellan olika aktörer i området. Här finns redan flera musikscener, till exempel Slaktkyrkan och Fållan, samt produktionsplatser och lokaler som används för evenemang. Flera andra verksamheter har redan visat intresse för att bli en del av det framtida området. Ateljéer finns och har funnits här i tillfälliga lokaler.

De samlingslokaler som finns inom Enskede-Årsta-Vantör är Nya Rågsveds Folkets Hus och Årsta Folkets Hus. Tidigare analyser av

Hagsätra-Rågsved har visat att området har stor kulturpotential och goda förutsättningar att växa och utvecklas med det lokala kulturlivet som utgångspunkt. I Högdalen finns bland annat Högkultur som drivs av Studieförbundet och kulturhuset Cyklopen med en aktiv scen. Några viktiga kulturetableringar som genomförts i Östberga under de senaste åren är Östberga kulturhus, etablering av ett bibliotek (i kulturhuset) samt den konstnärsdrivna plattformen Höjden. Kulturförvaltningen driver också fyra andra bibliotek i stadsdelsområdet och kulturskolan finns på sju platser.

Stockholms kulturkartor visar samtidigt att det saknas utställningslokaler i stadsdelsområdet, samt att det finns ett litet utbud av biografier och gallerier. Även utbudet av samlingslokaler är lägre än snittet. Särskilt Hagsätra upplevs av stadsdelsförvaltningen som ganska tomt på platser för kultur och möten. Samtidigt finns där ett stort behov av platser, inte minst för barn och unga att uppehålla sig på. Detta gäller även exempelvis Dalen.

Kulturlokaler och mötesplatser

	Stockholms stad (genomsnitt)	Enskede-Årsta-Vantör
Invånare per bibliotek	11 565	17 138
Invånare per biograf	34 694	102 828
Invånare per fritidsgård	16 190	12 854
Invånare per galleri	7 196	25 707
Invånare per gamingplats	57 143	102 828
Invånare per kulturhus	107 936	51 414
Invånare per samlingslokal	33 497	51 414
Invånare per scen	5 086	4 674
Invånare per trossamfundslokal	3 694	7 910
Invånare per utställning	16 465	

Produktionsplatser för konst och kultur

Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	1 143
Invånare per ateljéplats	1 547	785
Invånare per studio/replokal	636	465

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Enskede-Årsta-Vantör, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 102 828 personer i Enskede-Årsta-Vantör. Befolkningen i stadsdelsområdet bedöms öka med 14 procent fram till 2031. Detta är mer än i staden som helhet. Stadsdelsområdet är det som växer mest, sett till antalet. Befolkningen ökar mest i områdena Östberga, Enskedefältet, Bandhagen samt i Johanneshov. Åldersgruppen 13–15 år och 16–18 år ökar mest, samt äldre i åldern 65–79 år.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen som genomfördes 2020 visar att den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet varierar mellan stadsdelarna och att utmaningarna skiljer sig åt på de olika platserna. Det är därför viktigt att utgå från de lokala förutsättningarna i det trygghetsskapande arbetet.

Riktat arbete för att öka tryggheten görs med särskilt fokus på stadsdelarna Rågsved och Östberga. Under 2020 startades Platssamverkan Rågsved för att öka tryggheten, förbättra samverkan och skapa förutsättningar för boende och verksamma i Rågsved att påverka

utvecklingen i stadsdelen. Även i Östberga pågår platssamverkan där kulturförvaltningen deltar. En fallstudie av Östberga som kulturförvaltningen genomförde under 2020 visar att satsningarna på kultur har bidragit till att området nu upplevs som tryggare.

Planerad stadsutveckling

Slakthusområdet är en av de delar av Enskede-Årsta-Vantör som omvandlas mest genomgripande fram till 2033 då området beräknas vara klart. Första inflyttning planeras kunna ske 2025 i den första etappen av de 3 000 bostäder som planeras. Här kommer också 14 000 arbetsplatser att finnas, en hel del i bevarade delar av området.

De flesta livsmedelsverksamheterna flyttar ut och här byggs med ambitionen att skapa ett centrum för mat, kultur och upplevelser. Många kulturverksamheter finns redan på plats och i stadens budget för 2023 anges att stadsbyggnadsnämnden ska ”verka för att skydda viktiga kulturinrättningar via exempelvis planbestämmelser där detta är möjligt”. Kulturambitionerna är alltså mycket tydliga i stadsutvecklingen här.

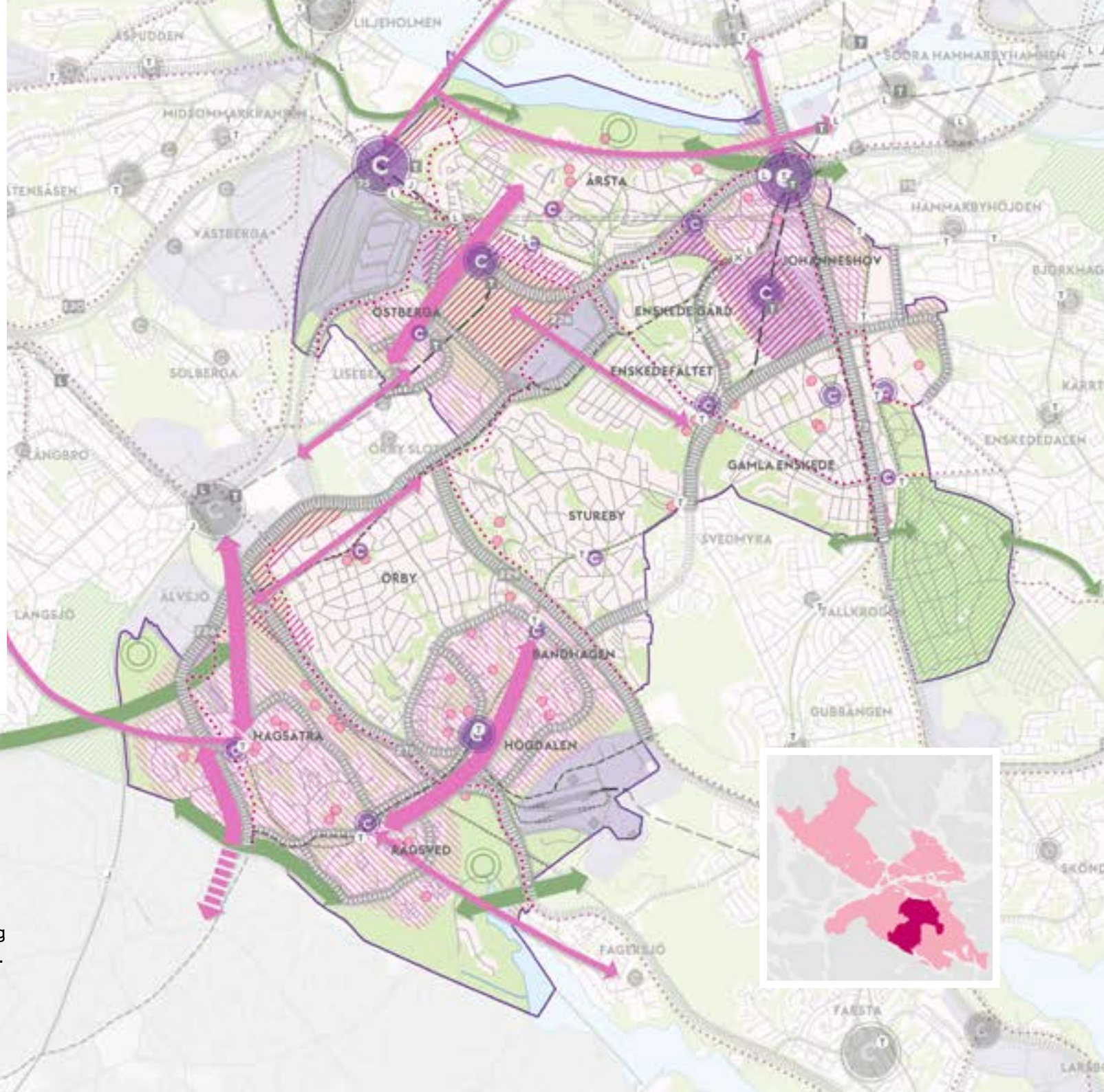
Utvecklingen på Årstafältet är också omfattande. Här planeras för 7 000 bostäder, många arbetsplatser, skolor och en stor central park. Fokus Hagsätra Rågsved innebär att flera delar av dessa stadsdelar kompletteras med nya bostäder och bättre samband med omgivande stadsdelar. Genom den kulturlivsanalys som staden tagit fram för Hagsätra och Rågsved finns ett bra kunskapsunderlag och förslag att ta fasta på i den fortsatta utvecklingen.

Tre verksamhetsområden kommer att finnas kvar långsiktigt, Årsta partihallar, Årsta park och Högdalen. Det betyder att bostäder inte kommer att bli aktuellt i de områdena. I övrigt finns det planer på ny bostadsbebyggelse i Östberga, Johanneshov, Bandhagen och Högdalen. Den nya tunnelbanan mellan Fridhemsplan och Älvsjö inkluderar nya stationer i Årstaberget, Årstafältet och Östberga. Den nya linjen har en beräknad byggstart 2025 och planeras att kunna öppna kring 2034.

Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

I Enskede-Årsta-Vantör finns flera stora stadsutvecklingsområden och ett av stadens fyra fokusområden Hagsätra-Rågsved. Stadsutvecklingsområden som Söderstaden, Årstafältet, Östberga och Årstaberget planeras som blandade stadsdelar, vilket ger en förbättrad tillgång till handel, service, kultur och kontor samt bidrar till fler arbetsplatser i Söderort.

Gullmarsplan kommer på sikt att upplevas som en del av en sammanhängande stadsväv från Södermalm. Genom att bygga längs befintliga gator knyts stadsutvecklingsområdena samman. Det prioriterade strategiska sambandet mellan Östberga och Årsta kommer att stärkas med nya bostäder och offentliga funktioner. Mellan Bandhagen, Högdalen och Rågsved löper det prioriterade strategiska sambandet som är viktigt att stärka liksom det från Hagsätra till Älvsjö.

Enskede-Årsta-Vantör, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

Slutsatser om lokalbehovet i Enskede-Årsta-Vantör

Inom Enskede-Årsta-Vantör finns fokusområdet Hagsätra-Rågsved. Genom den kulturlivsanalys som staden tagit fram inför utvecklingen i Hagsätra och Rågsved lyfts den kreativa potentialen hos många av de som bor och verkar på dessa platser fram. Kulturförvaltningen bedömer att en Kreativ nod skulle kunna fungera väl i Rågsved. Detta innebär en välutrustad och professionellt bemannad lokal för konstnärligt och kreativt skapande som är öppen för alla. Den Kreativa noden bör utformas i nära samverkan med lokala aktörer och bör vara bemannad och utrustad för skapande verksamheter som efterfrågas lokalt. Högdalen bedöms ha potential för ett centralt beläget galleri. I Hagsätra finns redan ett förslag till en mindre biograf och kulturförvaltningen bedömer att det skulle vara ett bra tillskott i stadsdelen. När nya detaljplaner för bostadsbebyggelse tas fram i stadsdelsområdet kan lokaler i bottenvåningar övervägas som mindre kulturlokaler.

Slakthusområdet har redan en vision att bli Stockholms nya mötesplats för kultur och mat och är på god väg att etablera sig som sådan. Här finns flera musikscener, produktionsplatser och lokaler som används för evenemang. Stockholms konstnärliga högskola flyttar in i Slakthusområdet i slutet på 2020-talet och kommer att bli en vital del av kulturen här, inte minst genom öppna program och föreställningar. Närheten till Globen, Annexet och Tele2 Arena har också betydelse för kulturförvaltningens bedömningar av lokalbehovet under det kommande decenniet.

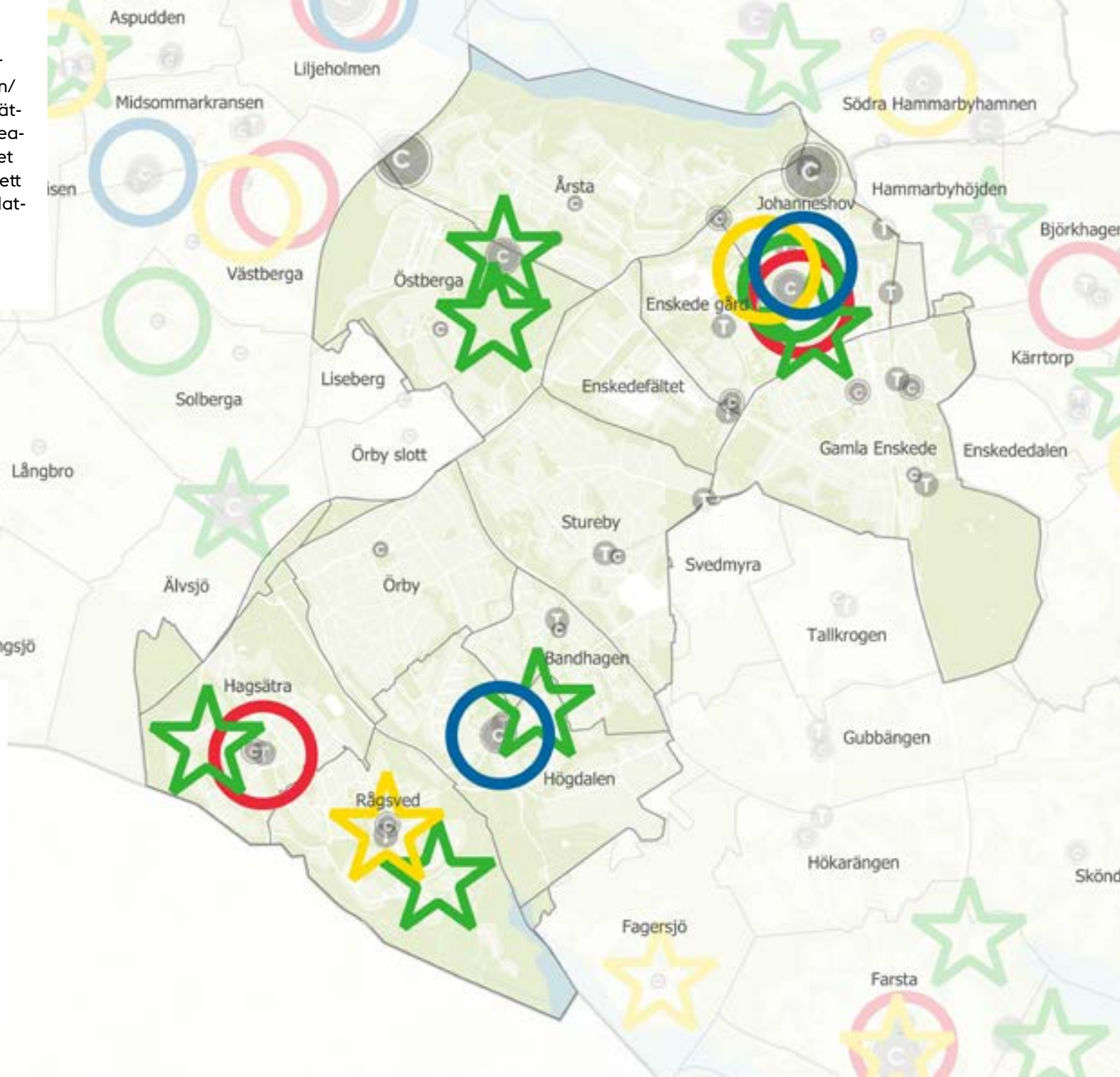
Vissa ateljéer och andra produktionslokaler för konst kommer att behöva ersättas av nya och kulturförvaltningen bedömer att det skulle vara positivt både för konstnärer och för området med ett nytt ateljéhus här. Det skulle kunna kombineras med ett galleri. Genom den nya tunnelbanan kommer tillgängligheten till

området att öka och i kombination med att området blir ett bostadsområde med cirka 10 000 invånare på liten yta bedömer kulturförvaltningen att en ny föreningsdriven samlingslokal skulle vara väl motiverad här.

I samband med den utbyggnad av nya bostäder som planeras i hela stadsdelsområdet finns det goda skäl att etablera nya lokaler som kan användas för möten och kulturprogram. Sådana lokala mötesplatser kan skapa stora värden för de boende och för områdena där de finns. Inom Enskede-Årsta-Vantör bedömer kulturförvaltningen att det behövs föreningsdrivna lokala mötesplatser, etablerade av byggaktörer i nya bostadsområden på Årstafältet, i Slakthusområdet, Högdalen, Hagsätra och Rågsved.

Bedömt behov av nya kulturlokaler inom Enskede-Årsta-Vantör: En scen/biograf/plats för filmvisning i Hagsåtra, ett galleri i Högdalen och en Kreativ nod i Rågsved. I Slakthusområdet föreslås en scen, en samlingslokal, ett galleri och ateljéer. Lokala mötesplatser på Årstafältet, i Slakthusområdet, i Hagsåtra, Högdalen och Rågsved.

- Scen och film
- Utställning och galleri
- Samlingslokal
- ☆ Lokal mötesplats
- Ateljéhus
- ☆ Kreativ nod

FARSTA

Dagens kulturlokaler

Farsta har, enligt *Stockholms kulturkartor*, relativt bra tillgång till både publika kulturlokaler och produktionsplatser för konst. En stor kultursatsning i Farsta är etableringen 2018 av Konstverket i Telestaden. Här finns Konstnärernas Kollektivverkstad och SITE i anpassade lokaler med verkstäder, monumentalateljé, studior och replokaler. I Hökarängen finns Konsthall C och flera ateljéer för konstnärer.

I anslutning till Farsta centrum ligger kulturhuset och scenen Fanfaren samt aktivitetshuset Tuben. Andra scener i stadsdelsområdet är Tegelscenen i Hökarängen och Moment teater i Gubbängen. Staden driver tre bibliotek, i Farsta centrum, Sköndal och Gubbängen och i Fagersjö finns också viss biblioteksverksamhet. Kulturskolan har verksamhet på sju platser i stadsdelsområdet.

Kulturkartorna visar att det finns två platser där man ibland kan se film, Fanfaren i Farsta centrum och Konsthall C i Hökarängen. Stadsdelsförvaltningen bedömer dock att möjlighe-

ten att ta del av bio och teater i området är små och att bio är någonting som är särskilt efterfrågat av invånarna. De scener som finns i Farsta idag drivs antingen av Stockholms stad, och används då i första hand för egen verksamhet, eller av ideella krafter. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det är svårt för externa aktörer att få möjlighet att använda dessa lokaler när de inte är upptagna.

Det som enligt kulturkartorna saknas i områden är främst gallerier och utbudet av utställningslokaler är lägre än snittet. Det finns dock lokaler som delvis används för utställningsverksamhet i kommersiella fastigheter. Farsta hade 2019, enligt kulturkartläggningen, 219 personer som var verksamma i den så kallade kulturkärnan inom de kulturella och kreativa näringarna. De utgör en högre andel av den totala arbetsmarknaden än stadens snitt. Stadsdelsförvaltningen ser behov av fler kontorsplatser och verksamhetslokaler för att göra det möjligt för fler verksamma inom de kulturella och kreativa näringarna att etablera sig i Farsta.

Kulturlokaler och mötesplatser	Stockholms stad (genomsnitt)		Farsta
	Stockholms stad (genomsnitt)	Farsta	
Invånare per bibliotek	11 565	14 881	
Invånare per biograf	34 694	29 762	
Invånare per fritidsgård	16 190	7 440	
Invånare per galleri	7 196		
Invånare per gamingplats	57 143	59 523	
Invånare per kulturhus	107 936	59 523	
Invånare per samlingslokal	33 497	29 762	
Invånare per scen	5 086	5 952	
Invånare per trossamfundslokal	3 694	4 960	
Invånare per utställning	16 465	59 523	
Produktionsplatser för konst och kultur			
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	1 009	
Invånare per ateljéplats	1 547	527	
Invånare per studio/replokal	636	346	

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Farsta, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

Farsta är ett av stadens fyra fokusområden.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 59 523 personer i Farsta. Folkmängden beräknas öka med 20 procent fram till år 2031, vilket är betydligt högre än i staden som helhet. Stadsdelarna Larsboda och Sköndal ökar mest. Detta i samband med att Televerksområdet i Larsboda omvandlas till en modern stadsdel med cirka 2 000 bostäder. I Sköndal byggs mer än 4 000 bostäder då den stora markägaren Stiftelsen Stora Sköndal utvecklar sitt område. Åldersgruppen 1–5 år och familjebildande åldrar ökar på grund av nybyggnation. Unga i åldern 16–18 år och unga vuxna i åldern 19–24 år ökar mer än i staden som helhet.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen genomfördes 2020 och visar att de allra flesta Farstabor upp-

lever sin stadsdel som trygg. I flera hänseenden har tryggheten ökat i Farsta, men samtidigt finns en tydlig minskning i tryggheten när det gäller att vistas utomhus på kvällstid. Den upplevda otryggheten i stadsdelsområdet följer inte mönstret med den faktiska utsattheten för brott. Farsta har inte något område som klassas som särskilt utsatt eller utsatt. Däremot framgår det att otryggheten och anmälda brott är koncentrerade till vissa platser. För att komma tillrätta med den upplevda otryggheten och faktiska utsattheten för brott fokuserar stadsdelsförvaltningen i samverkan med polisen och andra aktörer, det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet till dessa platser.

I Farsta sker platssamverkan i Hökarängen och mobilt efter behov. Under 2022 genomfördes många insatser inom ramen för platssamverkan

i Farsta strand. Farsta lokala brottsförebyggande råd (Brå) ska skapa förutsättningar för god samverkan som leder till ökad trygghet och minskad brottslighet i stadsdelsområdet. Rådet träffas fyra gånger om året. Kulturförvaltningen ingår i detta råd.

Planerad stadsutveckling

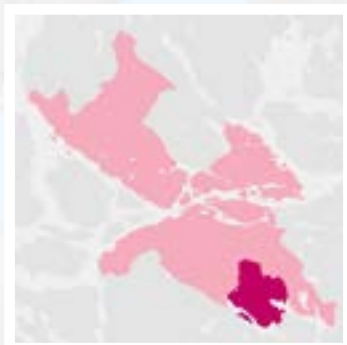
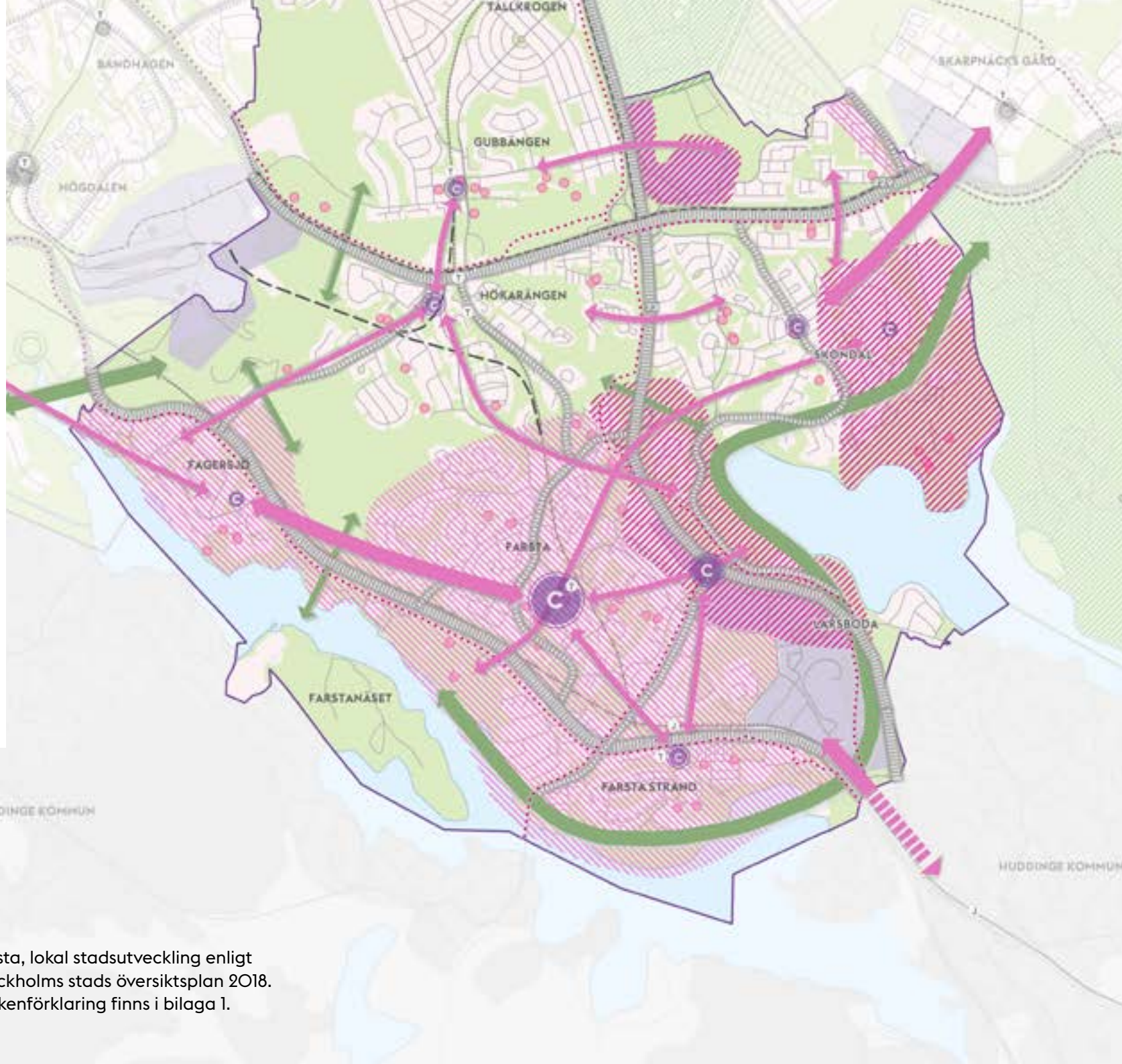
Farsta är ett av stadens fyra fokusområden. De mest omfattande stadsutvecklingsområdena inom Farsta finns inom stadsdelarna Sköndal, Larsboda och Farsta. Utöver bostäder bedöms det finnas goda förutsättningar för mer service, kultur och arbetsplatser i stadsdelsområdet, särskilt i Farsta, och målsättningen är att skapa levande stadsmiljöer.

Lokala utvecklings- möjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Farsta är utpekad som ett av fyra fokusområden i översiktsplanens utbyggnadsstrategi. Farsta har ett unikt naturskönt läge mellan Magelungen och Drevviken, goda kommunikationer och tillgång till ett regionalt service- och verksamhetscentrum. Utbyggnaden av tunnelbanan och

Citybanan ökar turtätheten och kapaciteten vilket skapar goda möjligheter för fortsatt komplettering med fler bostäder och arbetsplatser i stadsdelsområdet.

I och med överenskommelsen om utbyggd tunnelbana har staden förbundit sig att bygga 40 000 bostäder i tunnelbanans närområde – från Gullmarsplan till Hagsätra, Farsta strand och Skarpnäck.

Farsta, lokal stadsutveckling enligt Stockholms stads översiktsplan 2018. Teckenförklaring finns i bilaga 1.

20%

I stadens översiktsplan nämns behovet att stärka kulturlivet och öka kulturnärvaron i Farsta. Befolkningen väntas öka med 20 procent till 2031.

Slutsatser om lokalbehovet i Farsta

I stadens översiktsplan nämns behovet att stärka kulturlivet och öka kulturnärvaron i Farsta. Befolkningen väntas öka med 20 procent till 2031 och invånare i åldrarna 16 till 24 år ökar mycket, liksom de som är över 65 år. Kulturförvaltningen bedömer att en Kreativ nod skulle vara ett bra tillskott i Farsta Centrum. Detta innebär en välutrustad och professionellt bemannad lokal för konstnärligt och kreativt skapande. En sådan plats skulle med fördel kunna kopplas samman med en liknande verksamhet i en satellit i Fagersjö. Yrkesverksamma konstnärer har redan god tillgång till verkstäder, studior och repetitionslokaler i Konstverket i Telestaden där Konstnärernas kollektivverkstad och SITE huserar sedan 2018. De Kreativa noderna i Farsta Centrum och Fagersjö skulle kunna bli viktiga mötesplatser för alla som vill

utveckla sitt skapande, individuellt och gemensamt. Fokus ligger här på gruppen unga och unga vuxna även om generationsöverskridande aktiviteter också kan äga rum här. Kulturförvaltningen bedömer att Kreativa noder behövs på flera platser i staden. Etableringen i Farsta Centrum och Fagersjö bör dock bli bland de första.

Behovet av en biograf i Farsta Centrum har påtalats under en period. Det skulle vara positivt för den platsen med fler kvällsverksamheter, till exempel en biograf.

Telestaden i Farsta och Larsboda står för den största befolkningsökningen. Här omvandlas ett tidigare verksamhetsområde till en levande stadsdel med många bostäder. Även Sköndal

och Farsta Strand kommer att öka samtidigt som Svedmyra och Tallkrogen får färre invånare 2031. Kulturförvaltningen bedömer att några av de nya bostadsområdena kommer ha behov av lokala mötesplatser. Dessa etableras bäst av de byggaktörer som investerar i de nya bostadsområdena och blir viktiga värdeskapande och gemensamma anläggningar som bidrar till möten mellan nya och etablerade invånare. I samband med utvecklingen av Sköndal vore det också intressant att se om det finns befintliga byggnader som skulle kunna användas för kultur.

Bedömt behov av nya kulturlokaler i Farsta:
Biograf eller plats för filmvisning i Farsta Centrum, Kreativ nod i Farsta Centrum med satellitverksamhet i Fagersjö. Lokala mötesplatser i Telestaden.

- Scen och film
- ☆ Lokal mötesplats
- ☆ Kreativ nod

SKARPNÄCK

Dagens kulturlokaler

Skarpnäck har ett relativt stort utbud av publika kulturverksamheter. I Kärrtorp ligger Turteatern och biografen och teatern Reflexen. I Bagarmossen finns ett levande Folkets hus och i Skarpnäck ett kulturhus som drivs av stadsdelsförvaltningen. I samma byggnad finns biblioteket och kulturskolan. Bibliotek finns också i Björkhagen och Bagarmossen och kulturskolan finns även i Kärrtorp.

Vad gäller samlingslokaler har stadsdelsområdet ett mindre utbud än snittet i staden. Stadsdelsförvaltningen uppger också att det är ett högt tryck på de bokningsbara lokaler som finns. Skarpnäck har en hög andel som är

verksamma i den så kallade kulturkärnan inom de kulturella och kreativa näringarna, i relation till den övriga arbetsmarknaden i Skarpnäck. Här finns 436 personer som är verksamma som konstnärer inom olika discipliner. Utbudet av produktionsplatser är dock relativt litet jämfört med staden som helhet. Särskilda lokaler för utställningar saknas helt men både kulturhuset i Skarpnäck och Folkets Hus i Bagarmossen använder sina foajéer till utställningar.

Kulturlokaler och mötesplatser	Stockholms stad (genomsnitt)	Skarpnäck
Invånare per bibliotek	11 565	15 489
Invånare per biograf	34 694	46 467
Invånare per fritidsgård	16 190	15 489
Invånare per galleri	7 196	23 234
Invånare per gamingplats	57 143	
Invånare per kulturhus	107 936	46 467
Invånare per samlingslokal	33 497	46 467
Invånare per scen	5 086	6 638
Invånare per trossamfundslokal	3 694	7 745
Invånare per utställning	16 465	
Produktionsplatser för konst och kultur		
Invånare per sökt ateljéstöd	1 079	749
Invånare per ateljéplats	1 547	3 319
Invånare per studio/replokal	636	611

Tabell över kulturlokaler inomhus och produktionsplatser i Skarpnäck, hämtad från Stockholms kulturkartor (2019). Färgerna illustrerar hur tillgången till kulturlokaler, sett till antal, förhåller sig till övriga stadsdelsområden.

” ” De stadsdelscentrum som Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Bagarmossen och Skarpnäcks gård har är viktiga att stärka.

Utvecklingsfaktorer

Befolkningsutveckling

År 2019 bodde det 46 467 personer i Skarpnäck. Befolkningen beräknas öka mer än i staden som helhet fram till 2031. De stadsdelar som ökar mest är Kärrtorp och Bagarmossen. Åldersgruppen 1–5 år ökar, precis som familjebildande åldrar, på grund av nybyggnationer. Ungdomar i åldern 16–18 samt unga vuxna i åldrarna 19–24 år ökar mer än i staden som helhet. Den procentuella ökningen för gruppen 80 år och äldre bedöms vara 79 procent, vilket är högre än staden som helhet.

Trygghet och stadsmiljö

Den senaste trygghetsmätningen visar att den upplevda tryggheten fortsätter öka i stadsdel-

sområdet. Invånarna känner sig trygga och uppger i lägre grad än genomsnittet i Stockholm att de känner oro för att utsättas för brott. Stadsdelsförvaltningen bedriver ett kontinuerligt arbete med platssamverkan i områdena Skarpnäcksfältet och Bagarmossen.

Planerad stadsutveckling

Alla delar av Skarpnäck med flerfamiljshus är föremål för kompletterande bebyggelse där det bedöms som möjligt. Goda kommunikationer och satsningar på tunnelbanans kapacitet gör att området kan växa. Det finns flera grönområden med stora kvaliteter och Nytorps gärde ska utvecklas som stadsdelspark och mötesplats. De stadsdelscentrum som Hammarbyhöjden,

Björkhagen, Kärrtorp, Bagarmossen och Skarpnäcks gård har är viktiga att stärka. Skarpnäcks verksamhetsområde utvecklas med fler icke-störande verksamheter, eftersom det ligger relativt nära bostäder. Övriga planerade insatser handlar om att stärka samband och stråk inom hela Skarpnäck.

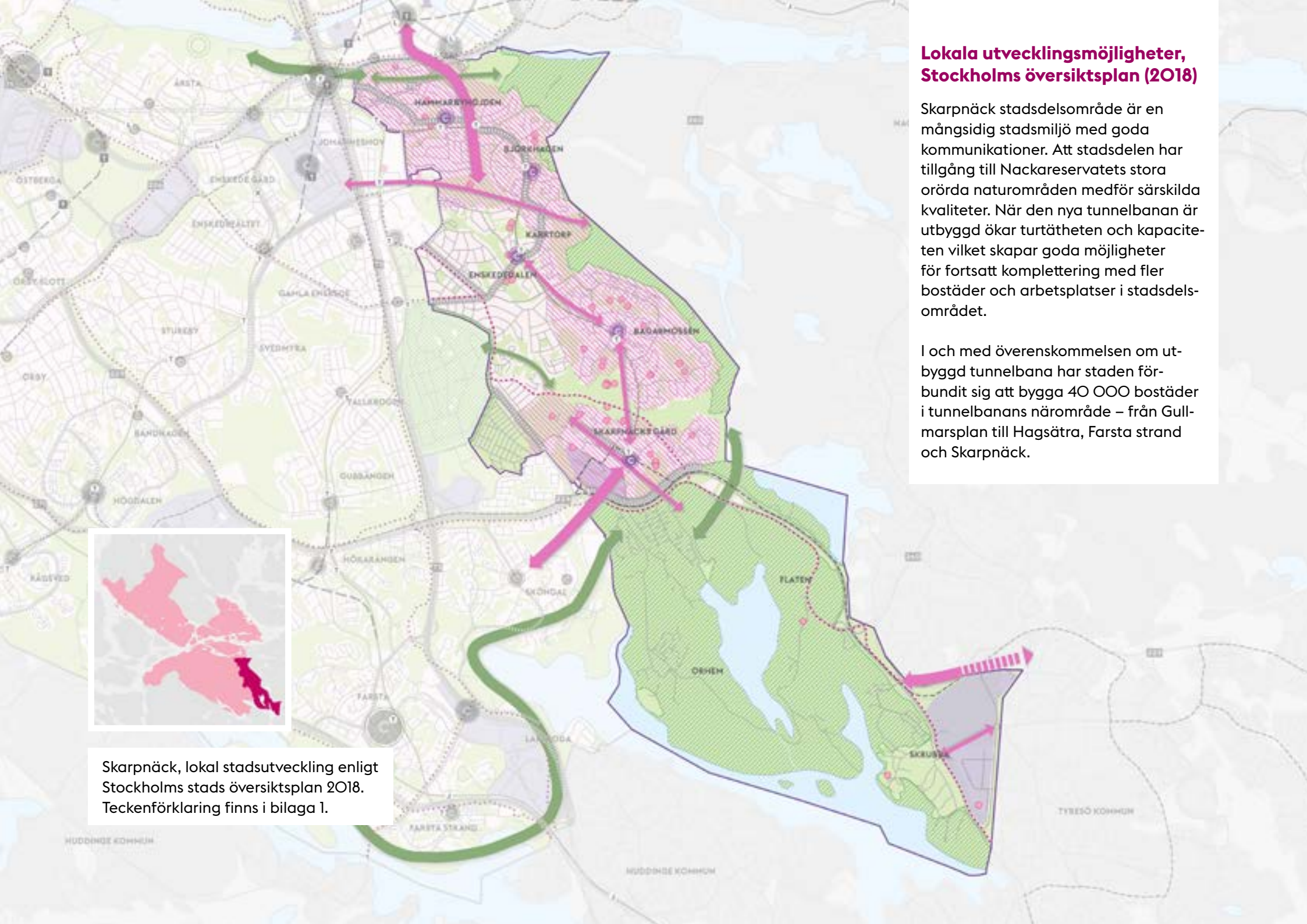
Lokala utvecklingsmöjligheter, Stockholms översiktsplan (2018)

Skarpnäck stadsdelsområde är en mångsidig stadsmiljö med goda kommunikationer. Att stadsdelen har tillgång till Nackareservatets stora orörda naturområden medför särskilda kvaliteter. När den nya tunnelbanan är utbyggd ökar turtätheten och kapaciteten vilket skapar goda möjligheter för fortsatt komplettering med fler bostäder och arbetsplatser i stadsdelsområdet.

I och med överenskommelsen om utbyggd tunnelbana har staden förbundit sig att bygga 40 000 bostäder i tunnelbanans närområde – från Gullmarsplan till Hagsätra, Farsta strand och Skarpnäck.

Skarpnäck, lokal stadsutveckling enligt
Stockholms stads översiktsplan 2018.
Teckenförklaring finns i bilaga 1.

60%

Kärrtorp växer mest och ökar med drygt 60 % till 2031.

Slutsatser om lokalbehovet i Skarpnäck

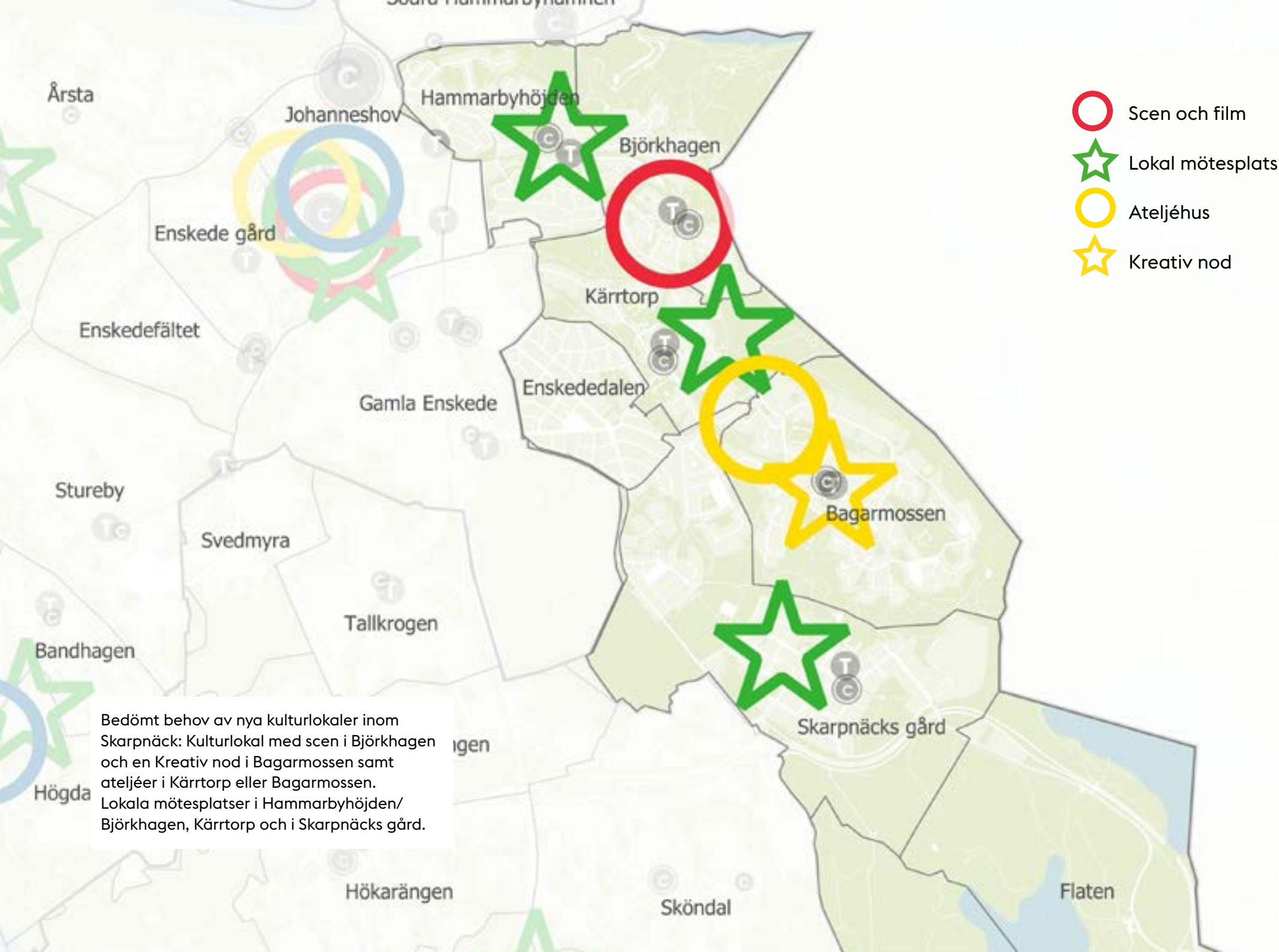
Inom Skarpnäck står Kärrtorp för den största planerade befolkningsökningen, stadsdelen växer med drygt 60 procent till 2031. Den åldersgrupp som växer mest här är unga vuxna, mellan 19 och 24 år. Även Bagarmossen kommer att öka sitt invånarantal, det handlar om storleksordningen 20 procent på tio år.

För att möta de behov som skapas på dessa båda platser bedömer kulturförvaltningen att det skulle vara bra med en Kreativ nod i Bagarmossen. Här finns det många yrkesverksamma konstnärer och en Kreativ nod kan fungera som verkstad och projektrum för konstnärer temporärt samtidigt som det kan bli viktiga platser för konstnärligt skapande för många andra,

både yngre och äldre. När det gäller innehåll i verksamheten och lokalernas utrustning ska det tas fram i nära samverkan lokalt. Kulturförvaltningen bedömer också att det finns underlag för en ateljéförening inom Skarpnäck, utöver den som redan finns i Skarpnäcks gård. Sett till var konstnärerna är verksamma finns skulle ett ateljéhus kunna ligga i Bagarmossen eller Kärrtorp.

I de nya bostadsområden som växer fram bedömer kulturförvaltningen att det också behövs mindre lokala mötesplatser. Om sådana mötesplatser utrustas med mindre scener kan de också användas för kulturprogram och mindre föreställningar, till exempel för förskolan. Tan-

ken med lokala mötesplatser är att de bör vara föreningsdrivna och etableras bäst av de byggaktörer som investerar i nya bostäder. Genom att ta med sådana gemensamma tillgångar i de tidiga kalkylerna byggs möjligheter till ett värdeskapande som kommer både byggaktörer och boende till del. I Björkhagen finns en tidigare panncentral i stadens ägo. Några intressenter har tagit fram en verksamhetsidé och här bedömer kulturförvaltningen att det skulle vara bra med en scen i ett mindre föreningsdrivet kulturhus.

- Scen och film
- ☆ Lokal mötesplats
- Ateljéhus
- ☆ Kreativ nod

Bedömt behov av nya kulturlokaler inom Skarpnäck: Kulturlokal med scen i Björkhagen och en Kreativ nod i Bagarmossen samt ateljéer i Kärrtorp eller Bagarmossen. Lokala mötesplatser i Hammarbyhöjden/ Björkhagen, Kärrtorp och i Skarpnäcks gård.

Teckenförklaring till de lokala stadsutvecklingskartorna i del 3

 Stadsutvecklingsområde – omvandling
Område som föreslås omvandlas till blandad stadsbebyggelse med bostäder, verksamheter, service, gator, parker, kultur och idrottsytor. Att utveckla de gröna kvaliteterna och säkerställa funktioner som skolor och förskolor, är en viktig del i stadsutvecklingen. Omvandlingen kan innebära helt eller delvis ändrad markanvändning.

 Stadsutvecklingsområde – komplettering
Område med blandad stadsbebyggelse där omfattande komplettering föreslås. Området kan kompletteras med bostäder, service, verksamheter, gator, parker, kultur och idrottsytor. Att förstärka de gröna kvaliteterna och säkerställa funktioner som skolor och förskolor, är en viktig del i stadsutvecklingen. Komplettering ska göras med utgångspunkt i kunskap om nuvarande karaktär, kvaliteter och behov. Inom området kan finnas delar där större strukturförändringar föreslås.

 Område där komplettering kan prövas
Område där komplettering kan prövas inom ramen för befintlig markanvändning och med utgångspunkt i kunskap om nuvarande karaktär, kvaliteter och behov.

 Strategiskt samband
Samband som är strategiskt viktiga för att uppnå målet om en sammanhängande

stad. Kopplingar kan ske via olika typer av åtgärder som att utveckla stadsrum med byggande, parkstråk, aktivitetsstråk, målpunkter och omvandlade gator. De strategiska sambanden kompletterar urbana stråk samt lokala kopplingar.

 Lokalt samband
Lokala samband som är viktiga för att uppnå målet om en sammanhängande stad. Kopplingar kan ske via olika typer av åtgärder som att utveckla stadsrum med byggande, parkstråk, aktivitetsstråk, målpunkter och omvandlande gator. Lokala samband kompletterar strategiska samband, urbana stråk och stadsgator av lokal karaktär.

 Urbant stråk
Överbreda gator i lokala vägnätet och motortrafikleder med sidoområden som på kort eller lång sikt omvandlas till levande stadsmiljöer. Dessa kopplar samman befintliga stadsdelar på ett effektivt och varsamt sätt längs hela sträckan eller på delsträckor. Gatorna kommer ha en fortsatt viktig lokal och regional trafikfunktion för person- och näringslivstransporter, men kompletteras med gång- och cykelvägnät både längs med och tvärs över gatan. Därutöver prioriteras utrymme i de flesta fall för högkvalitativ kollektivtrafik.

 Stadsgata av lokal karaktär
Gata som i huvudsak endast berör stadsdelsnämndsområdet och som på kort eller lång sikt föreslås omvandlas till stadsgata, med ny blandad bebyggelse, längs hela sträckan eller på delsträckor. Stadsgatan utformas som ett attraktivt offentligt rum med en framkomlig och säker stadstrafik med gång, cykel och bil. Utrymme kan prioriteras för kollektivtrafik vid behov.

 Utvecklingsområde regionalt ekologiskt samband
Område där förstärkningar föreslås i den regionalt betydelsefulla ekologiska infrastrukturen. Samtidigt kan rekreativa kvaliteter utvecklas för att berika närmiljön.

 Utvecklingsområde kommunalt ekologiskt samband
Område där förstärkningar föreslås i den kommunalt betydelsefulla ekologiska infrastrukturen. Samtidigt kan rekreativa kvaliteter utvecklas för att berika närmiljön.

 Centrum
Centrum är indelade i fyra kategorier utifrån storlek, funktion och förutsättningar: Tyngdpunkt med regional funktion, Centrum för flera stadsdelar, Lokalt stadsdelscentrum och Litet lokalt centrum. Centrumen är viktiga för att uppnå målet om en god offentlig miljö med levande lokala centrum.

Viktiga mötesplatser

Platser som har stor betydelse för att uppnå målet om en sammanhängande stad och en god offentlig miljö. Mötesplatserna omfattar samlingslokaler och andra mötesplatser (se sid sid. 93 i översiktsplanen), idrottsanläggningar och skolor som lockar besökare från olika delar av staden och därigenom bidrar till att människor med varierande bakgrund möts samtidigt som stadsdelarnas lokala identitet stärks. Viktiga mötesplatser kompletterar centrum och parker.

Föreslaget naturreservat

Område där utredning om naturreservatsbildning pågår.

— — Pågående eller beslutad spår- och vägutbyggnad

..... Spår eller väg i pågående förhandling

----- Kollektivtrafik stomnät

Stomnätet är kollektivtrafikens ryggrad och binder samman kommuncentra samt andra viktiga noder i länet med varandra. Inom Stockholms stad förbinder stomnätet olika stadsdelar med varandra och med viktiga knutpunkter. Trafikslag anpassas utifrån resandeunderlag och kapacitetsbehov.

..... Stockholms cykelpendlingsstråk

Pendlingsnät som skapar ett sammanhängande system, knyter ihop stadsdelarna samt kopplar ihop över kommungränsen.

Verksamhetsområde

Verksamhetsområde med möjlighet till industri och störande verksamheter, hamn, terminal och viss kommunalteknisk och teknisk försörjning.

Tekniska försörjningssystem

Större anläggningar för tekniska försörjningssystem.

Ny tunnelbanestation

Ny järnvägs- eller pendeltågsstation

Ny spårvägsstation

Tunnelbanestation

Järnvägs- eller pendeltågsstation

Spårvägsstation

Station som ska avvecklas

Båthållplats

Hållplatser för passagerare på vatten. Kan i vissa fall användas för angöring av godstransporter och varuleveranser.

Natur- och kulturresevat, nationalstadspark eller världsarv

Naturmark

Vatten

Väg

Tunnel

Spår

Referenser

Creative & Cultural Industries in Stockholm, Stockholm Business Region, Stockholms stad, 2020.

Creative footprint Stockholm, Stockholm Business Region, Stockholms stad, Fastighetsägarna Stockholm, Atrium Ljungberg och Vibelab, 2022.

Fler platser i staden för live- och kulturscener, kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2019.

God Ateljé, fastighetskontoret och kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2016.

Hagsätra och Rågsved, kulturlivsanalys, Nyréns arkitekter och Stockholms stad, 2021.

Jämlik fritid, bättre framtid – Om unga stockholmarnas fritidsvillkor, Delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, stadsledningskontoret, Stockholms stad, 2017.

Kultur och trygghet – En fallstudie av Östberga, kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2020.

Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, Stockholms stad, 2021.

Lövholmen, kulturlivsanalys, Nyréns arkitekter på uppdrag av JM, Skanska, Nordr, Cementsa, Besqab och Järntorget. I samarbete med Stockholms stad, 2023.

Nystartsrapporten – I skuggan av en pandemi – hot och möjligheter för Stockholms kulturliv, Stockholms stad, 2021.

Samlingslokaler och andra mötesplatser, kulturförvaltningen, Stockholms stad och Spacescape, 2015.

Skillnadernas Stockholm, Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, Stockholms stad, 2015.

Slakthusområdet, en kulturlivsundersökning, kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2015.

Slakthusområdets kulturplattform – underlag för kulturdriven stadsutveckling, kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2021.

Stockholm 2040, Fastighetsägarna Stockholm, 2022.

Stockholms kulturkartor, kulturförvaltningen, Stockholms stad och Spacescape, 2022.

Stockholms stads budget 2023, Stockholms stad, 2022.

Stockholms stads Medborgarundersökning 2022, Stockholms stad och Origo Group, 2022.

Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener, Stockholms stad, 2021.

Stockholms stads trygghetsprogram 2021–2023, Stockholms stad, 2021.

Trygghetsmätningen Stockholm stad, Stockholms stad och Enkätfabriken, 2020.

Översiktsplan, Stockholms stad, 2018.

Denna lokalbehovsanalys ger alla som utvecklar och bygger det framtida Stockholm ett samlat kunskapsunderlag om scener, utställningar, samlingslokaler och ateljéer. Med målet att skapa en starkare kulturstad har lokalbehoven på olika platser identifierats och analyserats för att ge planeringen och utvecklingen fram till 2031 en riktning som möter kulturlivets lokalbehov.

Kulturförvaltningen bedömer att en framgångsrik metod är att "börja göra", prova nya lösningar, hitta ny lokal samverkan och att börja där potentialen är som störst. Lyckade kulturetableringar bygger ofta på att flera aktörer engagerar sig och samverkar på platser som har rätt förutsättningar.

Omslagets bilder visar Yardhouse i London, Assemble Studios pilotprojekt med prisvärda och kreativa arbetslokaler. Byggnaden var kostnadseffektiv och uppfördes i Stratford för att senare kunna flyttas. Gemensamma ytor med hög takhöjd kombineras med enskilda ateljéer där hyresgästerna själva kan göra de Anpassningar som behövs. Träkonstruktionen har klätts med handgjorda och infärgade betongplattor som tillverkades på plats. Kulturförvaltningen vill lyfta fram byggnaden som ett exempel att inspireras av i Stockholms fortsatta utveckling som en stad där konst, kultur och arkitektur präglar stadsutvecklingen.